AĞUSTOS 2004 SAYI: 91 1.000.000 TL (KDV DAHİL)

PAZARTESİ

kadınlara mahsus gazete

- Travestiler Pazartesi'ye konuştu
- Joan Baez İstanbul'daydı
- Şebnem Korur Fincancı görevinden alındı
- Oya Baydar ve yeni romanı Erguvan Kapısı
- TCK 'da namus takıntısı
- Emmanuelle 30 yaşında

ISSN 1300-8536

PAZARTESİ

Sahibi Kadın Kültür ve İletişim Vakfı
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ayşe Düzkan
Yayın Yönetmeni Beyhan Demir
Görsel Yönetmen Ömer Süvari

Adres Abdullah Sokak No:9 Beyoğlu-İstanbul
Tel-Faks 0212 249 5959 / 0 212 245 8358
GSM 0 532 510 09 65
E-Posta pazartesi@pazartesi.org
pazartesidergi@mynet.com

Katkıda Bulunanlar
Amy Spangler, Aslıhan Lodi, ayşe düzkan, Ayşegül Babalık, Ayşegül Oğuz, Deniz Demir, Devrim Gökçek, Emek Ergun, Emine Çelebi, Eylem Polat, Firdevs, Hoşer, Gözde Akgüngör,Gülfer Akkaya, Handan Çağlayan, Handan Koç, Hatice Tekdal, Haziran, Hülya Gülbahar, Kiraz Demirezen, Marina Crespin, Mürüvvet Yılmaz, Nazan Askeran, Necla Akgökçe, Nermin Yıldırım, Nilgün Yurdalan, Nur Gönül, Özlem Güneş, Övgü Güner, Özgen Altaş, Özgün Akduran, Saniye Denli, Vildan Yirmibeşoğlu, Yelda Yücel
Kapak Fotoğrafı Özlem Güneş
Renk Ayrımı Arda Grafik
Baskı Mart Matbaacılık Sanatları (212) 321 2300
Dağıtım Yay-Sat

ABONE FORMU

Pazartesi'yi güçlendirmek için daha fazla kadına ulaşmaya ihtiyacımız var.
10 abone bulana bir kitap veriyoruz.
Abone olmak istiyorum

Adı Soyadı:
Adres:
Telefon:
E-Posta:
Abone Süresi 1 yıl ( ) 6 ay ( )
Başlangıç Tarihi:

Türkiye içi
Yıllık 24 milyon, altı aylık 12 milyon
Aboneler için posta çek numarası: 662965
Bağışlarınız için T. İş Bankası Taksim Şubesi
Hesap No: 1052 30000 758921 Beyhan Demir

Yurtdışı
Yıllık 40 Euro 6 aylık 25 Euro

Döviz Hesabı
T. İş Bankası Taksim Şubesi Hesap No:
1052 301000 3330429
Beyhan Demir

Abone ücretini yatırdığınıza dair belgeyi ve abone formunu bize gönderin, biz de her ay PAZARTESİ'yi gönderelim.

editör

Şişli Belediyesi'ne dilekçe vermeye giden kadınlar karşılarında onları ilgiyle dinleyen görevlileri buldu!

merhaba,

Geçtiğimiz sayıyı hoş geldin yaz diye bitirme gafletinde bulunmuş idik. Bu yanılgının azabı içinde ve sıcaklardan kavrularak yeni bir sayı daha hazırlamış bulunmaktayız. İstanbul Kadına Yönelik Şiddete Karşı Platform TCK ve namus cinayetleriyle ilgili çalışmalarını son hızla sürdürüyor. İlk haberimiz platformun yaptıkları ve yapacaklarıyla ilgili. *Pazartesi Dergisi* olarak bizim de içinde olduğumuz platform şu anda Eylül ayında Ankara'ya gitmeyi tartışıyor. Meclis'in açılışında Ankara'da bir kez daha taleplerimizi duyuracağız ve umuyoruz ki Ankara'ya gidişimiz kalabalık ve kararlı olacak. Bu sayımızda Handan Çağlayan, GÖÇ-DER'in düzenlediği aile planlamasını, Saniye Denli de Eğitim-Sen'in Ankara'da yaptığı 1. Kadın Konferansını Pazartesi için yazdı. Geçtiğimiz ay Merter'de polisten kaçarken kimliği belirsiz bir arabanın çarpması sonucu bir travesti daha hayatını kaybetti. Travestiler, transseksüeller, KaosGL ve Lambdaİstanbul eşcinsellerin yaşadığı şiddeti *Pazartesi*'ye anlattılar. TCK ile ilgili gazetelerde çıkan haberlerin ardı arkası kesilmiyor. Her gün bir basın yayın organında kadınlar "lehine" bir takım değişikliklerin olduğu haberini okuyoruz. Bu sayımızda Av. Hülya Gülbahar TCK değişikliklerini yorumlarken, Av. Vildan Yirmibeşoğlu da TCK Platformu olarak yasa üzerine yaptıkları çalışmaları ve hedeflerini yazdı. Tamer Karadağlı'nın seks kasetleriyle ilgili yorumu Devrim Gökçek, özellikle bir kuşak için unutulmaz hatıraları olan Emmanuelle filmlerinin 30. yıldönümünü ise Handan Koç kaleme aldı. İstanbul'da yaşayanlar için Beyoğlu'ndaki eski Cezayir Sokağı'nın adının Fransız Sokağı olarak değiştirilmesi ve yaratılan rüküş Fransız kültür sömürgesinin haberini de Haziran'ın kaleminden okuyacaksınız. Bu sayı birçok konuğumuz var, Oya Baydar'la yeni kitabı Erguvan Kapısı vesilesiyle Amy Spangler görüştü. Şebnem Korur Fincancı Adli Tıp Kurumu'ndaki görevinden alınmasının ardında yatanları anlattı, Nilgün Yurdalan yazdı. Cahide Birgül'le *Ah Tutku Beni Öldürür Müsün?* ve kadın yazar olmayı ise Nermin Yıldırım konuştu, yazdı. Gülfer Akkaya bu sayımızda Papa II. Jean Poul'un feministlere açtığı savaşı ve kadınların hiç olmazsa bazı mekânlarda ve anlarda erkeklerden hizmet görmesinin ne muazzam bir duygu olduğunu anlattı. Ayşegül Oğuz ve Gözde Akgüngör yeni çıkan kitapları değerlendirdi. Esin Özbek Penguen'deki yegane kadın olmanın hikayesini anlattı.

Önümüzdeki ay görüşmek üzere...

SIĞINMAEVLERİ hemen şimdi!

İstanbul Kadına Yönelik Şiddete Karşı Platform uzun süredir, özellikle kadına yönelik şiddet ve namus cinayetleri karşısında yaptığı eylemlerle adını basında sıkça duyurdu. Pazartesi Dergisi olarak bizim de içinde olduğumuz platformun son toplantıları oldukça heyecanlı ve dolu dolu geçiyor. İşte platformdan eylem planları...

Kadına Yönelik Şiddete karşı platform son toplantılarında uzun tartışmalarla Eylül ayına ilişkin planlar yaptı. Geçtiğimiz ay en geniş katılımlı iki toplantıya katılan kadınlar Eylül ayının planlamasını ve içeriğini hazırladı. Ortaya çıkan eylemler platform bileşenlerinde görüşmeye de açıldı. Yapılan toplantılar düzenli olarak kadın kurultayı aracılığıyla internet alemlerinden kadınlara duyuruluyor. İstanbul Kadına Yönelik Şiddete Karşı Platform şu ana dek birçok eylem yaptı. Namus cinayetleriyle ilgili yapılan birçok basın açıklaması, pazarlarda ve mahallelerde bildiri dağıtma televizyonlarda ve diğer basın organlarında geniş ilgi gördü. Irak'taki işgalci askerlerin tecavüzleri de gözaltında taciz ve tecavüz de kadına yönelik şiddete karşı platformun eylemlerinde her

Fotoğraflar - DİHA

zaman birer ana başlık oldu. TCK yasa tasarısındaki değişikliklere yoğunlaşan platformun son eylemi Beyoğlu'nda yapılan basın açıklaması oldu. Açıklamada TCK'nın derhal değiştirilmesi gerektiği sığınmaevlerinin ise bir an önce açılıp kadınlar tarafından yönetilen yerler olması gerektiği bir kez daha vurgulandı. Platform toplantılarında görüşülen ve detaylandırılan konular ana hatlarıyla şöyle:

• İstanbul özelinde Bağcılar, Ümraniye ve Gaziosmanpaşa ve Şişli ilçelerinde belediyelere sığınak talep dilekçelerinin verilmesi. Şişli hariç diğer ilçelerde kadın çalışması yapan arkadaşların özellikle çalışma alanlarındaki kadınların da katılımını sağladıkları bir başvuru yapılacak ve dilekçeye kadınlar bireysel imzalarını atacaklar. Şişli Belediyesi'ne genel katılımla başvuru yapılabilmesine çalışılacak.

• Eylül ayında meclis açıldığında tüm ülkeden yığınsal olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne ziyaret yapılması ve hazırlanan Türk Ceza Kanunu(TCK)değişikliği dosyasının ilgililere tekrar iletilmesinin kamuoyunda etkili olacağı üzerinde ortaklaşıldı. TCK Platformu, Kadın Sığınakları Kurultayı ara toplantısında ve gruplarda bu eylemin konuşulması ve Ağustos ayı ortalarında eylemin detaylandırılması hedeflendi.

• İstanbul ilçelerinde sahadaki kadınların belediyelerine yapacağı sığınak başvuruları sonrasında oluşacak gündeme bağlı olarak namus cinayetleri ve TCK değişiklikleri için Eylül ayında mahallelerde yerel yığınsal kadın eylemlerinin yapılması önerildi. Sahada çalışan gruplar bu öneriyi destekledi.

• Hükümetin ve iktidarın kadınlar lehine bazı değişiklik yaptığını sürekli vurgulamasına ve Avrupa Birliği'ne katılım koşullarına uygun sosyal değişikliklerin gerçekleşmesi için yasa değişikliklerine gitmesi son günlerde illüzyona dönüştü. Kamu Yönetimi Reformu Yasa tasarısına bağlı olarak SHÇEK(Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu) bir çok çalışanını işten çıkarmaya başladı. Toplum Merkezleri'nin içi boşaltılıyor. Eğitimli ve kadın konusuna duyarlı kadroların yerine kimler yerleştirilecek belli değil. Tren kazasında yaşanılan gerçekler biz kadınların bugüne kadar kazandıkları mevzilerin de tehlikede olduğunu gösteriyor. Kaybetmemek için sahip çıkmalıyız. İstanbul Valiliği'nin kadınlarla yaptığı toplantı sonucunda valinin kadınların sorunlarını anlayan ve kadınlar lehine çözüm üretici yaklaşımı çok sıkı takip edilmeli. İstanbul'da atılacak adımlar diğer illerde ve İçişleri Bakanlığı'nda etkili olacaktır. Bu iki konu bilgilendirme amaçlı olarak toplantıda konuşuldu.

* 2004-2005 sonbahar- kış aylarında kadın ve şiddet konulu bir dizi forum planlama üzerine niyetler konuşuldu, ancak bir derinleşme olmadı bu konularda.

Birinci eylem İstanbul'da

5 Ağustos Perşembe günü saat 11.00 de Şişli Belediyesi'e sığınak açma talep dilekçesi verildi.

Belediye binası önünde basın açıklaması yapıldı. Yaklaşık kırk kadının katıldığı basın açıklamasının ardından belediyeye dilekçeler iletildi.

İkinci eylemimiz Ankara'da

Meclisin açıldığı ilk hafta içinde (Eylül ayında) Ankara'da Mecliste buluşacağız. Bu eylem TCK platformu, Kadın Sığınakları Kurultayı bileşenleri ve tüm illerdeki platform bileşenlerini ve bağımsız feministleri kapsayan yığınsal bir eylem olacak.

Hemen şimdi TCK yasa tasarıları kadınların talepleri doğrultusunda, yazıp komisyona verilen şekliyle Mecliste görüşülsün ve yasalaşsın diyoruz.

Bu eylemleri organize etmek için tüm kadınların önerilerini bekliyoruz. Tarih, ulaşım şekli, kimlerle nasıl görüşüleceğini, kimlerin katılacağını planlayalım. Güçlü ses getiren yığınsal kadın eylemini mecliste gerçekleştirelim.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne verdiğimiz sığınak talebi dilekçemize cevap geldi. Belediye İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı ile yaptığı protokol çerçevesinde onların açacağı kadın sığınağının ihtiyaçlarını karşılayacakmış. Basında takip ettiğimiz haberlere göre

Vakfın açacağı sığınak özel içerikli bir sığınak. Türkiye'deki yabancı seks işçisi kadınlar için bir sığınak. Bu durumun hukuksal boyutunu incelemek üzere avukat kadınlarla bir toplantı yaparak durum değerlendirmesi yapılmalı. Bu grupta olan tüm kadınlara ve kadın gruplarına çağrımız var. Sesimize ses verirseniz hep birlikte birkaç eylemi gerçekleştirebilir ve kamuoyu oluşturabiliriz.

Handan Çağlayan

GÖÇ-DER'den aile planlaması

Göç Edenler Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği (Göç-Der), İstanbul'un varoşlarında, Kürtçe aile planlaması ve çocuk sağlığı eğitimi vermeye başladı. Derneğin Başkanı Şefika Gürbüz daha önceden yapmış oldukları kimi alan araştırmalarının sonucunda böyle bir eğitim programı başlatmaya karar verdiklerini belirtiyor. Eğitime katılan kadınlar ise derneğin bu hizmetinden hayli memnun olduklarını dile getiriyorlar ve devam etmesini istiyorlar.

Göç-Der, 1990'ların başında yaşanan zorunlu göçün ardından, göç edenlerin sorunların çözülmesine dönük kamuoyu yaratmak, dayanışma geliştirmek ve yaralarının sarılmasına katkı sunmak amacıyla kurulmuş bir dernek. Kurulduğu 1997 yılından itibaren de bu amacı doğrultusunda mütevazı ama ısrarlı bir çalışma yürüttü. Gerçi bu çalışmaları, ne köye dönüşü sağlamaya ne de gelinen

yerdeki sorunların çözümüne yetmedi ama, en azından sorunun kamuoyunun gündeminde kalmasını sağlayabildiler. Bu doğrultuda düzenli araştırmalar yaparak kamuoyunu bilgilendirdiler. Bu yıl başlattıkları Kürtçe sağlık eğitimi fikrinin doğmasına da bu araştırma verileri neden olmuş. İki yıl önce, Diyarbakır, Van, Batman, İstanbul, İzmir ve İçel illerinde zorunlu göç yaşamış 2000 kişi ile görüşmeler yaparak, bu kesimin yaşam koşulları, sorunları ve olası çözüm yolları üzerine kapsamlı bir çalışma gerçekleştirerek, bir rapor halinde yayınlamış dernek çalışanları. Araştırma, kimi konularda kadınların daha ağır problemlerle yüz yüze olduklarını göstermiştir. Örneğin erkeklerin tamamına yakını Türkçe biliyorken, kadınların yarısından fazlası Kürtçe dışında dil bilmediklerini, evin dışına çıkmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Görüşulenlerin ağırlıklı sorunları, işsizlik, sağlık, beslenme ve barınma sorunlarıdır. Kadınların okur yazarlık oranı da erkeklerden düşüktür, hiç şaşırtıcı olmayan bu olguya dil problemi de eklenince kadınların iş bulma olanaklarının çok kısıtlı olduğu, geldikleri kentlerin varoşlarında neredeyse evlerinin dört duvarına hapsoldukları sonucu çıkmaktadır. Bu araştırma kadınların ciddi sağlık sorunları yaşadıklarını ve sağlık güvencesinden yoksun olmalarının yanı sıra, sorunlarının çözümüne ilişkin başka problemler yaşadıklarını da göstermiştir. Mahallenin dışına çıkmaları, bir sağlık kurumuna gitmeleri dil ve ulaşım engeline takılmaktadır.

Bu verilerden yola çıkan Göç-Der, bu kadınların sağlık sorunlarını mercek altına alan yeni bir araştırma yürüttü. İstanbul'un altı mahallesinde, 598 kadınla yürütülen bu son araştırma, 15-45 yaş arasındaki kadınların başta gebelik, doğum ve çocuk sağlığına ilişkin sağlık sorunları yaşadıklarını; kadınların günlük yaşamlarında Kürtçe ile birlikte Türkçe'yi de kullanmaya başladıklarını, ancak günlük yaşamlarında Türkçe dışında dil kullananların %75'inin bu nedenle "kendini ifade edememe", "kamusal alanda zorluk yaşama" gibi sorunlarla karşılaşmaya devam ettiklerini göstermiştir. Araştırma verileri, dil sorununun, halen, özellikle orta yaş üstü kadınlar için kamusal alana çıkmaya, sağlık kurumlarına ulaşmaya ve burada kendisini yeterince ifade etmeye engel oluşturduğu yolundadır. Ulaşılan kadınların tamamı, anlayabilecekleri bir şekilde, menopoz, ana-çocuk sağlığı, aile planlaması ve gebelik konularında eğitim ihtiyacı duyduklarını belirtmişlerdir. Böylece Göç-Der'in "Topluma Dayalı Aile Planlaması; Sağlık Eğitimi Projesi" ortaya çıkmış. Göç-Der şimdi, araştırmayı yürüttükleri altı mahallede, gruplar halinde kadınlara aile planlaması eğitimi vermeye başlamış. Eğitimler Türkçe ve Kürtçe veriliyor. Aile planlaması eğitimi tamamlanınca, kadınların istemine göre başka konularda sağlık eğitimi verilecek. Unutmadan talebin oldukça yüksek olduğunu belirtelim. Bu nedenle Göç-Der'in kapısı projeye gönüllü destek vermek isteyenlere açık.

Göç-Der: Halıcılar Cad. Uğur Saray Ap. No:92/15 Fatih/İstanbul
Tel: 0212 635 61 22

Lamdaİstanbul
Eşcinsel danışma hattı, buyrun!

Türkiye'de kendini yaratmaya çalışan bir hareket var, eşcinsel hareketi. Çıkara, bencilliğe, düşmanlığa, özgürlük yanılsamalarına bulanmış günümüzde kendini var etme mücadelesinde bir hareket. Toplum ahlakına tehdit olarak algılananların, toplumsal erkeklik ve kadınlığın altını boşaltanların hareketi. Eşcinsel hareketi son beş yıla kadar travesti ve transseksüellerin mücadeleleri dışında kendi içine dönük çalışmalarla beslenirken, artık yavaş yavaş topluma açılıyor. Eylemler, basın açıklamaları, sempozyumlar derken görünürlülüğümüz yeni bir boyuta daha taşınıyor. Eşcinselliğin bir sırmışçasına yaşanması dışında çıkışlarımız sınırlıyken, Temmuz ayının sonunda İstanbul sokakları eşcinsel kelimesi ile yüzleşmeye başladı, Lambdaistanbul Eşcinsel Danışma Hattı'nın çalışmaya başladığını eşe dosta ilan eden küçük kâğıtlar dört bir yanda. Hattımız şimdilik günde üç saat çalışacak. Eşcinseller olarak psikologlara değil, birbirimize ihtiyacımız olduğunun bilinciyle başladık bu çalışmaya. Eşcinselliği hastalık olarak görüp bizi "iyileştirmeye" çalışanlar kadar, hastalık olmadığını bilse de, önyargılarla yaklaşan psikolog ve psikiyatrlara ihtiyacımız yok. Yaşadığımız sorunların çözümü için, eşcinseller açısından genellikle para tuzağı olan psikologlar yerine birbirimizi arıyoruz. Lambdaistanbul ve Kaos GL'nin yıllardır biriktirdikleri deneyimler bir çalışmaya daha akıyor. Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti, transseksüeller.... Kendinizi yalnız, çaresiz, dışlanmış, anlaşılamaz hissediyor olabilirsiniz. Ama bu baskılar karşısında NE YANLIŞ, NE DE YALNIZSINIZ!!! Hattımızı sadece eşcinseller değil, herkes arayabilir... Eşcinsel yakınları, eşcinselliğinden emin olamayanlar, sadece eşcinselliği merak edenler, herkes... Sosyal, psikolojik, hukuksal ve sağlıkla ilgili sorular, sorunlarınız için veya sadece sohbet etmek, dertleşmek, yalnız olmadığınızı hissetmek için bizi arayabilirsiniz. (212) 244 57 62, Pazartesi, Salı, Çarşamba (18:00-21:00), Perşembe, Cuma (16:00-19:00), Cumartesi, Pazar (13:00-16:00). Bekliyoruz...

Lambdaistanbul Eşcinsel Sivil Toplum Girişimi

Saniye Denli

EĞİTİM-SEN
kadın kurultayı

Temmuz ayında Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası kadın kurultayı yaptı. Kurultaya katılan kadın delegeler, eğitim hayatında ve toplumda kadınların yaşadıklarını tartıştı. Kurultayı ***Pazartesi*** için Saniye Denli yazdı.

2-3-4 Temmuz 2004 tarihinde 1. Kadın Kurultayını yaptı. Kadın üye oranı %41 olan Eğitim-sen, eğitim iş kolunda yaklaşık on dört yıllık örgütlülüğü ile önemli mesafeler kat etmiş. Kadın çalışanları adına pek çok olumlu politikalar üretmiştir. Kadın çalışanlar örgütlülük sürecinde, mevcut olan sınıf örgütlerine alternatif, bakış, yapı ve tarz oluşturarak, diğer iş kollarında örnek olacak örgütlenme süreci yürütmüşlerdir. Merkezi Kadın Sekreterliğinden, şube kadın sekreterliklerine kadar bir örgütlenme çalışması yaparak. Kadınların siyasal ve yönetsel sürecin içine girmesine yardımcı olmuşlardır. Örgütlenme modelini geliştiren Sendika; toplumsal ve sendikal alanda kadınlara karşı uygulanan her türlü ayrımcılığı görünür kılmak ve bilince çıkarmak için kurultayla birlikte bilinçlenme ve farkındalık süreci başlatmıştır. Delegelik üzerinde kurultaya katılan 500'e yakın kadın delege dört ana başlık üzerinde üretimde bulundular.

1. Kapitalist kürselleşme kadınları nasıl etkiliyor?
2. Eğitim iş kolunda kadınların sorunları ve toplu iş sözleşmesi talepleri.
3. Şiddete karşı politikalar.
4. Olumlu eylem ve güçlenme politikaları.

Amaçlarının; Eğitim emekçisi kadınların özgün ihtiyaçlarının tespiti. Özel ve kamusal alanda var olan cinsiyetçi politika ve uygulamaların saptanarak çözüm önerileri geliştirmek. Cinsiyet eşitliği politikaları geliştirerek, sendikal politikaların bir parçası haline getirilmesi. İstihdam, işe girmede, terfi ve yükselmede cinsiyetçi anlayışlara dayanan tutum ve uygulamalardan doğan ayrımcılığa karşı politikaların geliştirilmesi. Sendikal ve toplumsal alanda kadın örgütlenmesinin güçlenmesini sağlayacak politikaların üretilmesi olduğunu deklere ettiler.

Başarılı ve keyifli bir hava içinde geçen kurultayda, kadın alanında farklı görüş ve önerilerinde tartışılması olgunluk içinde geçti. Geçen karar önergelerinde çoğunluk değil, ortaklaşma çabası başarılıydı.

Kurultay sonuç bildirgesinden:

• 2005 yoksulluğa karşı kadın yürüyüşüne somut taleplerimizle katılmaya,
• Uluslararası sendikal hareketler ve kadın hareketleri ile dayanışmanın geliştirilmesine ve ortak eylem programlarının oluşturulmasına karar vermiştir.
• Eğitim alanında çalışan kadınların ve öğrencilerin istekleri dışında bekâret ve cinsel ilişki kontrolüne tabi tutulmasına, böyle durumlarda sendikamızın mağdurlara hukuksal ve psikolojik destekte bulunmasına karar verilmiştir.
• Örgütümüzün aile içi şiddet ve cinsel taciz konusunda duyarlı hale getirilmesine,
• Namus cinayetleri konusunda bağımsız kadın hareketiyle birlikte politikalar geliştirilmesine ve işbirliği içinde eylem programları hazırlanmasına,
• Şiddete karşı duyarlılık geliştirmek için hizmet içi seminerler düzenlemek amacıyla MEB'e önerilerde bulunmaya ve uygulama için zorlayıcı olmaya,
• Önümüzdeki eğitim öğretim yılı başında eğitimde cinsiyetçiliğe karşı kampanya başlatılmasına,
• Öncelikle kız çocukları ve kadınların eğitim hakkını kullanmalarının önündeki engellerin kaldırılması için çaba gösterilmesine
• Eğitim fakültelerinde ders programlarına "Toplumsal Cinsiyet" dersinin zorunlu olarak konulmasına karar verilmiştir,
• Sendikamızda varolan kadın sekreterliklerinin tüzükle güvence altına alınmasına
• Sendikamızda işyeri temsilciliğinden başlayarak şube ve genel merkez delegeliği ve yönetim kurullarının seçimlerinde her organ için ayrı ayrı hesaplanmak üzere %40 kadın kotasının uygulanmasına,
• Sendika yönetimlerine bildirilen taciz ve şiddet olaylarına yönelik cezai yaptırım uygulanması için merkez disiplin kurulu yönetmeliğinin yeniden düzenlenmesine,

Biz kadınlar sendikamızın kapatılması amacıyla açılan davanın bizi yıldırmayı amaçladığını biliyoruz ve sonuna kadar mücadele etme kararlılığında olduğumuzu basına ve kamuoyuna duyuruyuz.

Beyhan Demir

kimseye tersimiz olmaz

Tarlabaşı'nda bir ev Canan'ın yirmi yıldır çalışması sonucunda sahip olduğu tek şey, çatı katı Tarlabaşı manzaralı, teraslı, kedili dayanışmacı, sevimli, kapısı her "dost"a açık yegane malvarlığı. Bedeli mi? Yirmi yıl seks işçiliği, müşterilerin, eşcinsel düşmanlarının, polisin saldırıları, horlanma, aşağılanma... Ama yalnız değil hiçbirinin karşısında, Ebru, Elvan, Biricik.... Hep yanında, yanı başındalar...

İSTANBUL Merter'de travesti ve transseksüellerin yoğun olarak "iş"e çıktıkları otoyolda geçtiğimiz ay bir travesti öldürüldü. Öldü diyemiyorum çünkü, polisler onları kovalarken otoyolda kaçmaya çalışıyordu. Kimliği belirsiz kalmaya mahkûm bir araba çarpıp kaçtı ona. Adını bilmiyoruz. Çok gençmiş görenlerin anlattığına göre. Ebru, "daha on dakika önce bize iki sigara vermişti, on dakika sonra beyni fırlamış bir şekilde yolun ortasında cansız yattığını gördük," diye anlatıyor olayı. Lambda İstanbul, olay üzerine bir basın açıklaması yaptı. Biz de gidip muhataplarıyla konuşalım dedik.

Fotoğraflar Özlem Günış

Neler yaşıyorlardı? Seks işçiliği dışında bir seçeneği olmayan sırf eşcinsel olduğu için hastalıklı görülen, yüz kızartıcı bir durum olarak lanse edilen, savcıların yolda gezerken çoluğu çocuğu görmesin istediği travestiler, transseksüeller... Ebru'nun telefonuna ulaşınca, görüşmek istediğimizi söyledik. "Çözüme bir katkısı olacaksa tabii görüşelim," deyip bir arkadaşının adresini verdi. Canan'ın evine gittiğimizde, lafı fazla uzatmadan konuya girdik. Canan konuşmakta oldukça isteksiz. Biraz da ailesinin dergiyi okumasından korkuyor. Hatta bu korkusu yer yer arkadaşlarının kıkırdaşmasına sebep oluyor. "Allahın Malatya'sının bilmem ne köyünde kim okur kız Pazartesi'yi?" diyor arkadaşları. Canan'a sorular soruyoruz ama yirmi yıldır İstanbul'da olduğu, seks işçiliği yaparak hayatını kazandığı, kazandığı tüm parayı bu sevimli eve yatırdığı ve yaşadığı eziyetli hayat dışında fazla konuşmuyor, "Ne anlatayım ki, ekmeğimizi mücadele ederek kazanıyoruz. Ama rahatımız olmuyor. Ekiplerden dolayı, polislerden dolayı da rahatımız olmuyor tabii. Bu işi yapmaktan başka çare de yok. Başka iş yapmaya da çalışmadım, olmuyor ki zaten." Biz de üzerine fazla gitmemeye çalışıyoruz. Ebru, konuşmak konusunda evdeki herkesten daha rahat. Ne de olsa politikacı olmak istermiş. Gerçekten de çok yetenekli. Belagatı kuvvetli. Bu arada, "bunu mutlaka yaz," dediği, "Kürt hareketine sempati duyuyorum," sözünü de unutmadan yazayım. Ebru'ya daha nerelisin der demez başladı anlatmaya, "Adım Ebru, transseksüelim. Zonguldaklıyım. On sekiz seneden beri İstanbul'dayım. Tabii birçok zorluk yaşıyoruz. Toplum bir kere dışlıyor bizi. Sokağa çıktığımız vakit gündüzleri sanki uzaydan gelmiş yaratıklarmışız gibi bakıyorlar bize. İş imkanımız da yok. Birincisi bu. İkincisi TCK'da zaten eşcinsellik, yüz kızartıcı bir durum olarak tanımlanıyor. Ben daha önce Zonguldak'ta belediyede çalışıyordum. Burada İstanbul'da travesti olarak yakalandım ve bu sebeple beni işten attılar. Çünkü yasalar arkalarında. Biz bir resmi kuruma giremiyoruz. Devletin aynı sakatlara uyguladığı kontenjan gibi eşcinsellere de bir sayı ayırması lazım. Ben lise sanat okulu mezunuyum. Mesleğim torna tesviyecilik ama mesleğimi yapacak bir yere işe giremiyorum. Ama biz seks işçiliği yapmak zorunda bırakılıyoruz. Ve ayrıca bir de devletin kolluk güçlerinin baskısına maruz kalıyoruz. Arkadaşlarımı, E-5, Merter, Harbiye, Beyoğlu, Tarlabaşı bölgelerinde geceleri sivil polisler tarafından alınıp karakola götürülüyorlar, ertesi

Canan

gün de savcılığa çıkarılıp, para cezalarına çarptırılıyorlar. Hem de en ağır para cezası. 520.000.000 milyon lira arkadaşlarımın para cezası yediğini bilirim ben. Gerekçesi de ne biliyor musunuz? İki tane maddeleri var onların bir tanesi teşhircilik bir tanesi daha var onu bilmiyorum. Bu iki maddeden savcılık karşısına çıkarıyorlar bizi. Nitekim bana da yaptılar aynı şeyi Merter'de. Ki ben gayet normal bir kıyafetleydim. Üzerimde askılı bluzum ve kot pantolon vardı. Beni aldılar, kelepçelediler. Bakırköy Adliyesi'ne götürdüler. Bir de Zeytinburnu Adliyesi'ne götürdüler. 111.000.000 lira bir ceza, bir de 98.000.000 milyon lira bir ceza kestiler. Eskiden böyle uygulamalar yoktu. Bunlar AKP Hükümetinin iktidara geldikten sonra bize karşı ayrı bir saldırı başlatıldı. Biz bu parayı nasıl ödeyeceğiz? Beni Gayrettepe'ye şubeye götürdüler. Orada ifade vermeme hakkımı kullandım. Sonra savcıya çıkarıldığımda ifade verdim. Orada da savcıya, " efendim bakın üzerimde pantolon var. Normal bir bluzum var. Bunun teşhircilikle ne alakası var. Üzerimde şort ya da mini etek yok ki, olsa bile ne fark eder. İran'da mı yaşıyoruz biz?" dedim ama savcı bütün bunları dinleyip cezayı kesti. Ben de öyle arkama baka baka geldim. Ne yapayım." Transseksüel Demet Demir'in uzun zamandır süren emeklilik mücadelesini hatırlıyoruz birlikte. Pembe nüfus cüzdanıyla aldığı ilk emeklilik maaş gününde Demet'in mutluluğu da gözlerinden okunuyordu. Ebru'ya soruyoruz. Sizlerin de emeklilikle ilgili bir girişiminiz var mı diye. "Uzun süre ödeme yaptım. Epeyce de çalışmışlığım var. E, şimdi param olmadığı için ödeme yapamıyorum. Ödeme yapsam, yaşım da kırk üç zaten birkaç yıl sonra emekli olurum aslında. Düşünüyorum yani öyle bir şey." Hoş sigortalı olsalar ne yazar? Cinsiyet değiştirme ameliyatları dahil birçok ameliyat sigorta kapsamına alınmıyor. Bu lafımız üzerine Ebru kendi cinsiyet değiştirme "ameliyatını" anlatıyor. "Kimlik değiştirdiğinde, yani erkek kimliğinle sigortalı olmuşsun, sonra gidip kadın kimliğinle onu devam ettiriyorsun. Bunda bir sorun yok. Ama cinsiyet değiştirme ameliyatı sigorta kapsamında değil. Benim ameliyatım mesela Şişli'de bir doktorun yazıhanesinde olmuştu. Aslında gayet sağlıksız ve güvencesiz bir ortam ama başka çare yok. O doktor çok insanı ameliyat etti." Günlük hayatlarını soruyoruz biraz da. Daha iki hafta önce bir arkadaşlarını Merter'de karşıdan karşıya geçerken kaybetmişlerdi. Ne hissediyorlardı? Neler yaşıyorlardı? Ebru olayın doğrudan şahidi, "Ben şahidim o olaya. Gözümüzün önünde oldu. Ben arkadaşlarımla birlikte Merter'de çalışıyorum. Gece saat iki sularındaydı. Yeni travestilerden birisiydi. İsmini de bilmiyorum. Önümüzden geçti. Yanımızdan geçti bir ara. Hatta sigaramız yoktu. Arkadaşımla birlikte sigara istedik sigara verdi bize. Polisler tabii sıkıştırıyor orada. Ellerinde sopalarla burada durmayın, kenara geçin falan. Ne yapsın travesti, polisten kaçmak için karşıdan karşıya geçecek. Öyle bir durum oldu. Biz kaçtık. O travestiyi de görüyorum ben. Travesti karşıdan karşıya geçiyordu. Tam orta şeride geldiğinde en son şeritteki araba hızla geldi çarpıp gitti. Hayatta da bulunmaz o araba. O kadar sinirim bozuldu ki, polislere de dedim. Bizler sizin kardeşiniz olabiliriz, yeğeniniz, çocuğunuz olabiliriz, nedir bu sizin yaptığınız uygulama? Üç yıldızlı bir başkomserdi. Neden insanları böyle kovalayıp, canlarına kastediyorsunuz dedim. Ben orada sinirden midem bulanıyor vaziyette kalakaldım tabii. İki dakika önce bize iki sigara veren kızcağız şimdi otobanın ortasında beyni dağılmış bir şekilde yatıyor. Yüzü tanınmayacak vaziyetteydi. İnsan dayanamıyor tabii. Polisler geldi. Savcı falan gelmedi. Beş dakika içinde yolu trafiğe şöyle bir kapatıp cesedi kaldırıp sonra hiçbir şey olmamış gibi devam etti her şey. Başkomisere savcı gelmeden kaldıramazsınız cesedi dedim. O da bana arkadaşlar savcıya sormuştur da öyle kaldırmışlardır gibi bir cevap verdi. Gencecik bir hayat, geri gelir mi bir daha? Gelmez. Ayol, insan hayatı bu kadar ucuz mu bu ülkede? Beş dakikada bir genç öldü. Beş dakika sonra, bize, 'hadi kızlar dağılın,' dendi, otoban normal seyrine döndü." LambdaİstanbuI, bu olay üzerine bir basın açıklaması yaparak olayı kınadı. Ebru'ya göre tartışılan TCK ve AB uyum yasaları "ayağına" yapılan bu değişikliklerin hepsi göstermelik. Eşcinsellik hâlâ yasalarca kabul edilen bir olgu değil. Olmadığı sürece de hiçbir şey değişmeyecek. Yani diyor Ebru, "Bize yapılan işkenceler onların yanına kâr kalacak." O kadar çok hikâyeleri var ki çektikleri işkenceler konusunda. Peki nasıl baş edebiliyorlar bütün bu ezayla. Ebru devam ediyor, "halk tarafından şiddete maruz kalıyoruz. Polis tarafından, müşterilerimiz tarafından... Ayol ben Merter'de E-5'in kenarında müşterim tarafından bıçaklandım. Bir hafta yattım bu arkadaşımın evinde. O adam benim kalbime soksa bıçağı ölüp gideceğim orada. Müşteri bu. Anlaşamadım, döndüm gidiyordum. arkadan gelmiş. Elinde bıçak varmış ne bileyim. Bacağıma soktu. Bir baktım bacağım kan içinde kaldı. Taksim Hastanesi'ne geldim. Adam da yakalanmadı. Hiçbirimizin can güvenliği yok anlayacağınız. Ama güçlü olmak zorundayız. Tek gezmiyoruz. Ama polislere de elinde sopayla karşı koyamıyoruz ki. İki üç araba

Biricik

sarıyorlar etrafımızı. Ne var yani, ben de bu ülke vatandaşıyım, kırk üç yaşındayım başka yapabileceğim iş yok. Göster bana bir alternatif iş, yapayım. Bir sardılar geçen etrafımızı, ellerinde demirler, sopalar, adam ince demir almış eline resmen. 'bu ne ayol almışsınız demirleri,'dedim. Buradan gidin dediler. Yapabilecek hiçbir şey yok. Bindik taksiye ayrıldık oradan. Yoksa adamlar demirlerle saldıracak bize." Bu kadar eziyete karşılık gelirleri o kadar düşük ki. Ebru bu durumu, "Günlük yaşıyoruz biz, hiçbir şeyimizin garantisi olmadığı gibi kazancımızın da bir garantisi yok," diye özetliyor. "Kimi gün elli kazanıyorsan, ertesi gün üç kuruş ancak kazanıyorsun, ya da bir araba sana çarpabiliyor, sakat kalabiliyorsun. Bir çok arkadaşımız var, koltuk değnekleriyle geziyorlar." Bu aralar kime sorsak travestilerin sayısında artış olduğu izlenimine kapıldığını söylüyor. NATO Zirvesi zamanı Harbiye'de çalışan travestileri Taksim'e ya da başka yerlere sürdüklerini biliyoruz. Acaba böyle bir zorunlu göç mü diye soruyoruz. Ebru'ya göre İstanbul'da bir milyonu bulurmuş bu sayı. Biricik, Ankara'daki Balyoz Timini hatırlatıyor. İstanbul'daki Hortum Süleyman'ın tim haline gelmişini düşünün. Adını Balyoz Timi koymuş kızlar. Ankara'dan zorla sürüyorlarmış travestileri. Başka illere göndermeye çalışıyorlarmış. Ankara'nın görüntüsü bozuluyormuş çünkü. Biraz da müşterilerinden konuşmak istiyoruz. Bu konuda da buraya sığdıramayacağımız kadar çok tecrübeleri var. Erkeklerin kiminle yatarsa yatsın toplumdaki erkek imajlarından bir şey kaybetmek istemediklerini, halbuki travestilerle yatanların da eşcinsel olduğunu söylüyorlar. Bu konuda erkeklere, "biz sizin ciğerinizi biliriz ama hadi öyle olsun, erkekliğinize halel gelmesin," der gibi bir ifade var evdeki kızların suratında. Hatta Ebru, "Her insanın içinde eşcinsellik vardır. Kimi bastırmıştır. Kimi de yaşar bunu. Adamın bebek gibi karısı var, eşcinsel olmasa niye gelip seninle yatsın? Ama onlar maço erkekler, bunu kabul etmezler. Arkadaşlarım daha iyi bilirler. Ben transseksüel olduğum için onu bilmiyorum. Ama travesti arkadaşlarıma bir çok delikanlı erkek gelip de yatakta kadınsı rol oynamak istediğini söyler. Sonra kapıdan çıkarken yine

erkek olurlar. O seni becerecek zannedersin. Halbuki o sana kendini becertir. Çıkarken de senden benden erkek çıkıyor, oradan da çıkıp karısına gidiyor. Allah bilir karısını da dövüyordur evde."

Peki örgütlenmeye niyetleri yok muydu? Ya da neden örgütlenemiyorlardı. Ebru bunu biraz okumamaya ve kültür eksikliğine bağlıyor. "zamanında bir dernek kurmaya çalıştık. Tüzüğünü falan da hazırladık. Sağolsun Av.Alp Selek vardır, Pınar Selek'in babası. O da çok yardımcı olmuştu bizlere. Ama sonra olmadı bir türlü. Şimdi Lambdaİstanbul var. Oraya gidip gelen arkadaşlar var. Ben de gidiyorum fırsat buldukça." Elvan da bu konuyu konuşurken biraz da çuvaldızı kendilerine batırmak gerektiğini söylüyor. "Eskiden ben mahalleme girerken uzun eteğimi giyer öyle girerdim sokağıma. İşe çıkacağım vakit de takside uzun eteğimi çıkarır altındaki kısa etekle işe çıkardım. Şimdikiler öyle mi? Teşhircilik yapıyorlar. Artık çok bozuldu. Çok kavga çıkarıyorlar, küfür ediyorlar şimdikiler. Biz eskiden mahallelerimizde abla muamelesi görürdük. Şimdi çığrından çıktı her şey. Herkes hor görüyor bizleri. Bizimkilerde de suç var yani. Daha efendi olsalar..." Ebru bu konuda biraz daha dobra, çünkü yeri gelince erkekleşiyorsun dediği bazı ortamların oluştuğunu kabul ediyor. "Erkek olarak geliyorsun dünyaya, sonra kestiriyorsun biçtiriyorsun ve hayatına kadın olarak devam ediyorsun. Ama tabii erkekleşiyoruz canım. Bu hayatta napalım."

Sohbetimiz daha da uzadı. Sonra terasa çıkıp fotoğraflarını çektik. Ebru ayrılırken, "Mutlaka dergiyi getir bize, eve de bekleriz. Bizim dostluğumuz iyidir. Kimseye tersimiz olmaz," dedi. Özlem'le birlikte yeni dostlarımızın evinden güle oynaya, mahallelinin bize bakışlarına aldırmadan ayrılıyoruz.

Ebru'ya not: Bizim de dostluğumuz fena değildir. Görüşürüz...

Ebru

Necla Akgökçe

KADAV'da inecek var!

Köseköy'deki Yeni Adım Sitesi'nde sertifika töreni vardı. Kendileri için bir şeyler yapmak isteyen kadınlar, belgelerini aldıktan sonra tiyatro gösterisi ile gülüp, şarkılarla göbek atıp coştular. Kambersiz düğün olur mu, tabii ki biz de oradaydık.

İzmit'te inecek oradan Köseköy Merkez minibüslerine binecek şoföre "Beni KADAV'da indireceksiniz" diyecektim, KADAV gönüllülerinden Şükran (Şakir) bana böyle tarif etmişti yolu... Amacımız Kadınlarla Dayanışma Vakfı'nın KADAV'ın Köseköy'deki Yeni Adım Kadın Eğitim ve Kültür Sitesi'ne gitmekti...
Günlerden 9 Temmuz Cuma'ydı ve sitede ilk açılan kurslara katılan kadınların sertifika töreni vardı...
Minibüse bindim, parayı verirken şoföre meramımı anlattım, "Tamam abla" dedi. Öndeki koltukta yanında küçük erkek çocuğu bulunan başı kapalı bir kadın oturuyordu...Yola koyulduk... Birkaç durak sonra bir elinde küçük bir kız çocuğu diğer elinde kocaman çiçek sepeti bulunan genç bir kadın bindi minibüse. Çiçekli kadın diğer kadını selamladı ve konuşmaya başladı, "Sen de benim gibi gecikmişsin haa.. Kömür geldi onu taşıyayım dedim. Başka kimse yok biraz uzun sürdü... Ama ancak başlamıştır zaten. " Diğeri ev işlerini bitirememişti sanıyorum... Yani doğrudan doğruya sesini yükseltme olayına henüz girememiş bir "eviçi emek" hadisesi vardı.
Sonra, kurslardan, konuşmaya başladılar, işin dedikodusuna girdiler. Minibüse önce binen kadın da sertifika alacaktı... Yirmi dakika sürdü yolculuk. Yolun sol tarafında köy yeri için çok büyük ve modern binanın hizasıha geldiğimizde, kadınlardan biri: "KADAV'da inecek var" dedi. İndik hep beraber.
Salondan içeri girdiğimizde program başlamıştı. KADAV'ın 1999 depreminden bu yana bölgedeki faaliyetlerini anlatan dialar beyaz ekrandan akarken Zelal (Ayman) açıklamalarda bulunuyordu...
Dia gösterisi ilerledikçe, bu gösterinin de kursun temel bölümleri tarafından hazırlandığını ortaya çıktı. İngilizceciler, Türkçeciler, bilgisayarcılar kurslarda yapılanları ve amaçlarını yansıtıyorlardı sahneye birer birer.
Salonda her yaştan kadın vardı... Çoğu türbanlı veya bir biçimde kafasını örtmüş kadınların süslerinin de yerinde olduğunu, tesettür modasının buralarda yakından takip edildiğini söylemeden edemeyeceğim... Turkuaz ve yavru ağzı bluzlar altında beyaz uzun popo tarafı dar etekler... Pek çoğu bir sinema filmi izliyorlarmış gibi dikkatle bakıyordu sahneye... Çocukların bir kısmı annelerinin kucağında oturuyor, bir kısmı oradan oraya koşuşturuyordu. Onların bu devinimine kadınların kendi aralarındaki fısıldaşmalar eklenince, önde oturan belediye başkanı ve resmi kişilere rağmen tören bir türlü resmi bir hava kazanamıyordu...
Büyük bir bölümü erkek olan bu çocuklar, umarız kadın toplantılarına gide gele biraz feyz alırlar. Ataerkil bir toplumda bilinç altına itilmiş bir "kadın dostu olma" halinin bile zaman zaman faydası olabilir. Yani mesela, diyorum. Çünkü aile adını verdiğimiz patriyarkanın o sağlam kalesi, yalnızca anneden ibaret olmadığı gibi toplum da tek tek ailelerin aritmetik toplamından ibaret değil... Neyse bunlar derin mevzular... Biz yine konumuza dönelim...

Kendim için bir şey yaptım

11 Kasım 2003 tarihinde resmi açılışını, 7 Aralık 2003 tarihinde bölge kadınları için özel açılış şenliği yapılan Yeni Adım Kadın Eğitim ve Kültür Merkezi'nde altı aydır kurslar veriliyordu. Bu kurslar bir paket program şeklinde sunulmuştu bölge kadınlarına...
Temel Eğitim kapsamında, okuma yazma, ilkokulu bitirme kursları; büro yönetimi paket programı kapsamında bilgisayar, muhasebe ve İngilizce kurslarıydı... Bu müfredata ek olarak bir de genel kültür dersleri vardı. Kültür dediysek tabii... Türkiye'nin en yüksek tepesi nedir? türünden bir bilgi aktarımı değildi bu... Kadınları günlük yaşamda etkin ve yetkin kılacak, onların ellerini ayaklarını bağlayan, değerleri ve bilgileri sorgulatacak türden şeyler...
Evet zihniyet yapıları zor değişir, bölgenin muhafazakâr yapısı göz önüne alındığında bir anlamda iğneyle kuyu kazmak bu. Fakat galiba olacak çünkü değişimin sinyallerini şimdiden görmek mümkün... Örneğin, "Kurslara niye katıldın?" diye sorduğumuz kadınların büyük bir bölümü, "kendim için bir şeyler yapmak istiyordum," diye cevapladı sorumuzu...
Ya kursiyerlerin çocukları?
Onlar da kurslar boyunca gündüz çocuk biriminde destek almışlar...
Yeni Adım Sitesi'nde yapılan önemli işlerden biri de danışmanlık hizmetleri. Burada kadınlar için çok gerekli olan psikolojik ve hukuk danışmanlığının yanı sıra, sağlık danışmanlığı hizmetleri de veriliyor.
Binanın giriş kısmında bulunan üç dükkândan biri de Kuaförlük ve Cilt Bakımı Kursu'na ayrılmış ve bu kurs da açılışla birlikte faaliyete geçmiş...
KADAV'dan Ayşe Yetmen'e kursları ve katılımı soruyoruz şöyle anlatıyor: "Kursa otuz beş kadın ile başladık... Otuz kadın sertifika aldı. Okuma yazma kursundan sertifika alanların sayısı ise on dört kişiydi... Kurslara düzenli olarak geldiler. Günlük işlerin dayatmasıyla bazı aksaklıklar oldu ama yine de sayımız hiç 30'un altına düşmedi..."
Evet, kadınlar halk eğitim onaylı sertifikalarını aldılar, önce resmi konuklar gitti. Sonra kursiyerlerden birinin yazıp, oynadığı tiyatro gösterisini izledik. Kendi hayatından bir günü anlatan bu arkadaşımız, hiç tiyatroya gitmemişti ve değme oyunculara taş çıkartacak nitelikte bir performans sergiledi.
Tiyatrodan sonra da büyükler kaynanalar ve annelerin bir kısmı terk etti salonu...
Sonra eğlence başladı... Yemeniler bellerde iki saate yakın göbekler atıldı, danslar edildi.
KADAV'cı arkadaşlarımızın, "Haydi yuvarlak oluşturalım, toplanalım, deneyimlerimizi konuşalım," çağrılarına uyan kadınlar, yuvarlak oluşturdular ama tansiyonu indirmek mümkün olmadı. Çıkmışız bir kere o evlerden konuşalım da ne olacak, şarkıya, göbeğe devam modundaydılar...
İstanbul'a dönmek üzere otobüse bindiğimde içimde umudun yanı sıra korku da vardı. Yeni Adım Sitesi'ni ayakta tutmak önemli bir mali gücü ve feminist çalışmayı gerekli kılıyordu ve KADAV'cı kızların solukları nereye kadar dayanacaktı bu çalışmaya? Evet, doğru dayanışma diye bir şey vardı ama...

Av. Hülya Gülbahar
Mor Çatı Gönüllüsü- TCK Platformu Kurucularından

namus takıntısı

Nasıl bir şey olduğunu bir türlü anlayamadığımız "Muhafazakâr demokrat"lık, "namus" konusunda kendini açık ve net bir biçimde gösterdi. Onca uğraşa rağmen, ve onlarca kadının ardı ardına ölümüne rağmen hâlâ TCK tasarısında namus cinayetlerini önleme konusunda gerekli adım atılmadı. AKP iktidarı direndikçe direniyor. CHP muhalefeti ise bu muhafazakâr görüşlere örtülü bir destek veriyor.

Adalet Alt Komisyonu'ndan geçerek TBMM'ye sevk edilen ve Eylül ayında görüşülecek olan TCK Tasarısı'nda son durum şöyle:

•Tasarıda tek bir "namus" sözcüğünün bile geçmemesine büyük özen gösteriliyor. Bu sözcüğe, bu kavrama dokundurtmak istemiyorlar. Uzun uğraşlardan sonra, nihayet Adalet Komisyonu'nda töre cinayetlerinin de, aynen kan davalarında olduğu gibi ağırlaştırılmış müebbet ile cezalandırılması kabul edildi. Tüm Türkiye ve dünya kamuoyuna *"tamam gerekeni yaptık"* mesajı verilirken, bir yandan da *"Töre cinayetleri başka, namus cinayetleri başka... Eşini aldatmanın da bir yaptırımı olmalı. Ailenin namusunu kirletenler cezasını çekmeli."* Sözleriyle töre kavramını iyice daraltmaya başladılar. Neredeyse töre cinayetini sadece suç mağduru (örneğin tecavüz edilen) kadınlara karşı işlenen suçlarla sınırlayacaklar. Kadının kendi seçtiği biri ile birlikte olması ya da evlenmek istemesi, flört etmesi, bekâretini kaybetmesi, ailesinin zorla evlendirme isteğine direnmesi, artık sevmediği kocasından ayrılmak istemesi, ya da izinsiz sokağa çıkması, sinemaya gitmesi, nişanı bozması vs. durumlarında işlenen cinayetlerin hepsi "namus davası" denilerek hoş görülmeye devam edecek.

Diğer sorunlu maddelere şöyle bir bakınca, aslında tümünün yine bu "namus" kavramıyla ilgili olduğunu görüyoruz:

•Tasarıda bekâret kontrolleri açıkça tanımlanmıyor. Bekâret kelimesini de kullanmak istemedikleri için "Genital muayene" deyip geçiyorlar. Maddede sadece yargıç kararı olmadan genital muayeneye *"gönderilme"* halinde ceza öngörülüyor. Ceza sadece gönderene, yapana (doktor, ebe...) ceza yok. Ayrıca gönderme sözcüğü kullanıldığına göre, kızını kendisi alıp bekâretini kontrol ettiren babaya ceza verilmeyecek mi? En önemlisi, bekâret kontrolü, vücut bütünlüğünün, cinsel dokunulmazlığın en önemli ihlallerinden biri. Üstelik kadınların hayatına mal oluyor. İntihara zorlayarak ya da en son Çorum'da 16 yaşındaki Esra Baş örneğindeki gibi babası tarafından sokak ortasında boğazı kesilerek... Bekâret kontrolü aynı zamanda, tecavüzün bir başka biçimi. Tecavüzden tek fark cinsel amaçla yapılmıyor olması (ki cinsel amaçla yapıldığına da sıkça rastlanıyor). Buna rağmen komik bir ceza getirilmiş. Cinsel amaçlı olarak parmağını birinin ağzına soksa 2-7 yıl arasında ceza alacak ve de cezası iki yıldan başladığı için ertelenemeyecek. Hayatına kastetmek (ya da hükmetmek) için bir kadını bekâret kontrolünden geçirenlere 3 ay- 1 yıl. Son derece orantısız bir ceza. Kadınların yaşam hakkını ve aynı zamanda da kendi bedenleri ve cinsel yaşamları hakkında kendilerinin karar verme hakkını korumaya yetecek caydırıcılıktan son derece uzak bir ceza.

• Veee nihayet, bir zamanlar "flört fahişeliktir" diyen yeni Adalet Bakanımız Cemil Çiçek amacına ulaşıyor. Yeni TCK'da 15-18 yaş arasında cinsel ilişki yasaklanıyor. Bir anlamda flört suç oluyor. Cebir, tehdit ve hile olmaksızın (tarafların rızasıyla, gönüllü olarak vs. demek için saymışlar bunları da!), 15-18 arasında biriyle cinsel ilişkinin cezası 6 aydan 2 yıla kadar hapis. Şikâyet edildiğinde yandılar. İkisi de hapsi boylayacak. Aman dikkat, taraflardan biri diğerinden üç yaş büyükse, şikâyet koşulu bile aranmadan, kamu davası ile cezası iki kat artırılacak. Yeni medeni yasa ile 17 yaşında evlenen, hatta yargıç kararıyla 16 yaşında bile evlenen insanlar için bu madde nasıl uygulanacak acaba? 18 yaşını doldurunca kadar kardeş kardeş oturup bekleyecekler mi? Yoksa hepsini hapse mi atacağız? TCK başka bir maddesinde 15 yaşını bitirenlerin işledikleri suçlardan sorumlu olmalarını düzenliyor. İnsan, işlediği bir suçtan hapis cezası alacak kadar ehliyetliyse, kendi cinselliği hakkında neden karar veremesin? Kadınlar, erkekler, herkes açısından son derece tehlikeli bir düzenleme bu... Tecavüzün tanımı anal, oral, vücuda herhangi bir şey sokma biçiminde genişletildiği için, bu yaş grubundaki cinsel amaçlı her eylem hapislerde çürütecek ciddi bir suç olacak! *"Muhafazakâr demokratlığın"* dünya hukuk tarihine "namus" takıntılı bir katkısı daha...

• Müstehcenlik maddesi, sınırlarının kime göre, nerede başlayıp, nerede bittiği belli olmayan içeriği ve getirdiği son derece ağır cezalarla ifade özgürlüğünün önünde ciddi bir duvar olarak duruyor. Maddenin getirdiği "doğal olmayan cinsel ilişki" ifadesi ise bir başka gariplik. Çocuklarla, ölülerle, hayvanlarla cinsel ilişkiyi tek saymış ve buna bir de "doğal olmayan cinsel ilişki" kavramını eklemiş. Nedir doğal olmayan cinsel ilişki? Anal, oral sevişme mi? Ya da misyoner pozisyonu dışındaki tüm pozisyonlar mı?

•Ayrımcılık maddesindeki "cinsel yönelim" ayrımcılığı Alt Komisyon'da konmuştu, Adalet Komisyonu'nda çıkarıldı. Bunun anlamı çok açık: Cinsel yönelimi nedeniyle insanlara her türlü ayrımcılığı yapmak serbest oluyor..

Görüldüğü gibi, namus ve bekâret takıntısı aynen sürüyor. Şimdi laf kalabalığı ile kadınları ve kamuoyunu susturmaya çalışıyorlar... Çünkü namus ve bekâret kavramları, erkeklerin kadınların yaşamlarını, kimliklerini, emekleri ve bedenleri denetim altında tutmanın en eski, en köklü, en önemli araçları. *"Namus"* dedikleri şey, kadınların erkeklerin malı-mülkü olduğu iddiasının kilit kavramı. Kadın, kendi bağımsız kişiliği, hayatı, tercihleri olan bağımsız bir varlık değil, babasının, erkek kardeşinin, erkek akrabalarının, köyünün-mahallesinin erkeklerinin, okul müdürlerinin kısaca bütün bir toplumun erkeklerinin *"namusu"*, yani *"malı"*... Eğitimlisinden eğitimsizine dek hemen hemen tüm erkekler tarafından, kadınlara karşı en yaygın olarak kullanılan ve ellerinden alınmasına kolay kolay izin vermeyecekleri silahlar. Bakalım yasa TBMM'de görüşülürken daha neler görecek, neler duyacağız...

Av. Vildan Yirmibeşoğlu

uzlaşmıyoruz!

TCK Mecliste Eylül ayı itibariyle görüşülmeye devam edilecek. Şu ana kadar yapılan değişiklikleri mümkün olduğunca yansıtmaya çalıştık. Av.Vildan Yirmibeşoğlu da TCK tasarısında olan bitenleri ve bundan sonraki çalışmalarını ***Pazartesi*** için yazdı.

8 Temmuz Perşembe günü "gelmeyin" demelerine karşın İstanbul'dan ben (Vildan), Pınar, Mujde, Turk Ceza Kanunu kadın çalışma grubu olarak TBMM'deydik. TCK Platformu bunyesinde 25 örgut 40 temsilci beraberdik. TCK tasarısı uzerinde cinsiyetçiliğin hukuk alanından tamamen tasfiye edilmesi için bu alanda emek veren STK ve akademisyenlerle zaman zaman bir odaya tıkılıp, gun boyu çıkmadan aylarca yıllarca çalışmış tartışmış, bu çalışmamızı da kamuoyuna sunmuştuk. Öyle ya ceza yasası 78 yıldan bu yana ilk defa butunuyle yazılmıştı ve sık sık değiştirilmemesi gereken yasalardı. Evrensel uygulamalar, insan hakları ve demokratik bir hukuk devletinin temel ilkeleri dıkkate alınarak yasaya ıyi yansıtılmalıydı. TCK tasarısı 28.07.2003 tarihli 29. birleşiminde geneli uzerindekı goruşmelerın tamamlanmamasından sonra maddelerın ayrıntılı bir biçimde incelenerek gerekli değ,şıklik ve duzenlemelerın yapılması için alt komisyona havale edılmiş, 21.10. 2003 tarıhinden 12.05.2004 tarıhine kadar yapılan çalışmalar sonucunda yenı madde metınleri ve gerekçeleri ile 12.05.2004 tarihinde Adalet Komisyonuna sunulduğunda Adalet Komisyonu başkanı basına açıklama yapmıştı. "Tum ceza yasaları incelenerek, Turkıye'nın gelenekleri ve özel şartlarına uygun yeni bir yasa tasarısı hazırlandığını, tasarının bır ay sureyle incelenmek uzere tum ılgılılere ve isteyen herkese gönderileceğı" ve "herkesin katkısının beklendığı" ifade ediliyordu. Komisyonun CHP'li uyesi Orhan Eraslan da, "henüz yapamadıklarımız, yaptıklarımızdan fazla ama siyaset uzlaşmayı gerektirir," dıye konuştu.

Basında yer alan haberlere bakıldığında ise TCK tasarısı ile ılgili haberlerın çoğunda tasarıdan sankı kanunlaşmış gibi söz edıldığini gorduk. Meclis Genel Kurulu'nda oylayıp kabul edılmedığı surece şimdıye kadar yapılan olumlu değışıklıklerın hıçbırının geçerlı olmayacağı açık ıken bazılarının işine gelen yanlış bir ızlenımle bu değişıklıkler hemen yururluğe gırecekmiş gıbı yansıtıldı. Bir de yazılı basında hıç gerçeği yansıtmayan başlıklar vardı; "namus cinayetlerine indırım kalktı" , manşetten ise "bekâret kontrolleri ayıbı tarihe karıştı" gibi. TCK'da varolan 462. madde (yakının evlılık dışı ilişkısine tanık olma halinde 1/8'e kadar ceza indirimi sağlayan) AB uyum yasaları çerçevesinde uygulamadan kalkmıştı. Ancak "haksız tahrik" maddesıne "haksız fiil" eklenmesi ve gerekçesine eklenenler yetmez. Örneğin kızına tecavüz nedenıyle, kızın (mağdurun) öldurulmesinde sanığa haksız tahrik ındırimi yapılmayacaktır, ancak eşi veya kızı evden ayrılıp boşanmaya ve seçtikleri bır erkekle birlikte yaşamaya kalktıklarında namus cinayeti diye haksız tahrık indirimi yapılacaktır. Nıtelıklı adam öldurme maddesinde sayılmış olan kan gutmeye, töre saiki eklenerek kişi ağırlaştırılmış muebbet hapis cezasıyla cezalandırılır. Oysa bız ısrarla(namus) saikının eklenmesini istemiştik. Komisyon buna direnmek suretiyle erkek kardeş veya koca, "aile meclısı karar vermedi, töre gereği değıl, bu cınayeti namusum ıçın ışledim," dediğinde ona haksız tahrik indırımınde açık kapı bırakılmıştır. Adalet Komisyonu ayrımcılık maddesıne alt komisyon tarafından eklenen "cinsel yönelim" ibaresini tasarıdan çıkartarak toplumu farklı cinsel yaşamları inkâr ederek devlet olarak ımzaladığımız uluslararası sözleşmeleri yok saydılar. Bekâret kontrolleri yasaklanmadı " reşit olmayanla cınsel ilişkı" adı altında eklenen bır maddeyle 15 yaşını bitirmiş (cınsel farkındalık ve rıza yaşında olan) bır çocukla aynı yaşlarda başka bır kuçuğun cinsel ilişkide bulunmalarına hapis cezası getirilerek bekâret testlerine yol açıldı. Oysa bizım talebımız "bekâret kontrolü yapılamaz. Yetkılı hâkim ve savcı ıstemi ve mağdurun onayı olmaksızın kışıyı genital muayeneye gönderen ve muayene eden fail hakkında üç aydan bır yıla kadar hapıs cezasına hukmolur" idı.

Adalet Komısyonu genıtal muayeneye ilişkin maddede, genital muayeneye gönderılmesini yetkili hâkım ve savcı kararına bağlarken mağdurun onamını aramayarak Turkıye'yı mahkûm eden AIHM kararını da görmezden gelmiştir.

Mustehcenlık maddesi de önerımızin hıç dıkkate alınmadan yasakçı zıhnıyetle yapılan bır maddeydı. Bu düşuncelerle 8 Temmuz günu Adalet Komısyonuna bireysel özgurluğü desteklediklerini ıfade eden Adalet Bakanı ve Adalet Komısyonu başkanıyla görüşmeyi amaçladık. Adalet Komisyonuna ancak on kışı kabul edılebildik. Türkiye'de ilk defa oluyordu bu kabul. Selma Acuner ve Yakın Erturk olumlu gelişmeleri ıfade ederek bizleri dinledıkleri için teşekkür sunarken eksıklıkleri ve uluslararası sözleşmelere göre devlet olarak yukumluluklerimizden söz ettiler. Koksal Toptan kadın örgutlerinden etkilendiklerini ışımızı iyi yaptığımızı ve önemli katkılarımız olduğunu söylediğinde ben mudahale ederek, "tam tersi görevımızi yeterince yapmadığımızı size anlatamadığımız ortaya çıkıyor," dedim. Araştırmalarım ve namus cinayeti dosyalarının uzerinde yaptığım analizi özetledim. İsteklerimiz insanın en basıt temel haklarından kaynaklandığına, bu sözleşmelerin devletçe onaylandığına, evrensel hukuka uygun davranılması gerektiğine göre, uzlaşılması gereken yer insan hakları ve özgurlukler dışında bir yer olamazdı. Mecliste sıyaset gereği uzlaştık diyenlere, "bız kadın yurttaşız, ezılen, aşağılanan, öldurulduğu zaman hak etmişti," denilen kesımız. Uzlaşmıyoruz. Böyle haklarımızı gasp eden geleneklere uyarlanmış yasalar zemininde kimseyle uzlaşmayacağız. Kışısel önceliğim olarak Eylul'de Meclıs Genel Kurulu'nda goruşulecek TCK tasarısı için TBMM'nın bir oturumunun sadece "kadına yonelik şıddet" konusuna ayrılmasının sağlanması, ayrımcılığa yonelik toplumsal bılincin yukseltılmesi çabaları için el ele ve hızla kampanyalar yapmamız gerektiğine ınanıyorum.

Medeniyet boyayla olmaz!

Aşağı yukarı bir senedir yapımı süren eski Cezayir, yani şimdiki adıyla Fransız Sokağı, 1-4 Temmuz 2004 tarihleri arasında kalabalık bir katılımla açılışını yaptı. Gezenler memnun, ya sokak ahalisi...

PASTA gibi evleri, neşeli misafirleri ve luks cafeleriyle, herkesin yaşamak isteyebileceği bir sokak haline getirilmiş Fransız Sokağı. Yani eğer mimarlarına sorarsak. Ancak, durum hiç de görulduğu gibi değil. Yıllardır Cezayir Sokağının sakini olan Gul Cerit'e teybimizi uzattık ve bir iç turizm yatırımı olarak Fransız Sokağı'nın mahallelüler üzerindeki etkisini sorduk. 21. Yuzyıl Zorbalık Harekatı, İstanbul...

Nasıl taşındınız bu mahalleye?
Ben buraya yıllar önce kocamın bir tanıdığı biri sayesinde taşındım. Hiç anlatıldığı gibi değildi, sessiz sakin bir mahalleydi. Çok da insan otururdu burada. Bir sabah bir uyandık, evimizi boyuyorlar. Butun sokağı boyadılar. Biz de dedik ne guzel belediye, çalışıyor. Derken buralarda epey bir tamırat yapmaya başladılar. Sonradan duyduk ki, Fransız sokağı yapacaklarmış burayı. Tabii o zaman anlıyorsun, bizim için değil butun bu yapılanlar, turistik bir şey. Gece onlara kadar çalışıyorlardı, çok gurultu yaptılar, çok tacız ettiler bizi. Ama tabii insanlar mahallemiz güzel olacak diye ses etmedi. Sonra barlar falan açılınca olay değişti.

Evinden olan kimse oldu mu?
Kimse kalmadı buralarda oturan. Bizim apartmanda altımızdaki ve üstumuzdeki daireleri sattılar, ıkı kişi daha oturuyor, onlar da çok şikâyetçi. Onların gösterdiği kişiler,"çok memnunuz, Fransız Sokağında oturuyoruz," demiş ama o kışiye karşı ben yedi-sekiz kişi bulabilirim memnun olmayan. Ayrıca, sorun memnun olmak değil, az kirayla oturan insanlara ev sahipleri 300-500 milyon kira verip evden çıkarttılar. Ve burada yaşayan insanlar yirmi senedir bu sokakta. Çok bilinçli olmadıkları için insanlar, haklarını falan da aramadılar. Kalanlar da burada yaşamak istemiyor.

Niye?
E, yirmiden fazla bar var burada. Zaten bazı insanlar da, tabii burada yaşayan daha halktan insanlar, artık bu sokakta yaşayamayacağını anladı. Mesela altımızdaki öyle. Yani dindar insanlardı ama daha önce hiçbir sorunumuz olmamıştı ustteki de aynı şekilde. Buna da zorunlu değil, insanlar isteyerek çıktı diyorlar. Ama bu bir zorbalık, dayatma. Zaten çok tacız olduk bir senedir gurultüden. Ne kavgalar ettım, hatta o Mehmet Taşdıken'e dedım ki, "siz mimarsınız, medeni insanlar olmalısınız, insanlara saygı duymalısınız, medeniyet boyayla olmaz." Özur dileyip, arkasından aynı şekilde devam ettiler. Hatta ben o kadar sinirlendim kı bir ara," sız mafya mısınız?" dedim. "Aaa, rıca ederım böyle konuşmayın," filan. Ben mesela evde yokken balkonuma girmişler izinsiz. Keyıflerince, istedikleri gibi, hiçbir insana saygı duymadan burayı hallettiler. Burada altmıştan fazla hane vardı, hepsini gönderdiler. Benim ev sahibime de daha fazla kıra teklif etmişler bizım evden çıkmamız için. Ama çok istiyorlarsa dava açsınlar, ben bu ışın peşini bırakmayacağım. Hiç olmazsa birkaç kişinin sesi çıksın. Kimsenin sesi çıkmadığı ıçin gıttı bu mahalle.

Mafya değil ama MİT ile ilişkileri varmış. Bir sokağa el koydular resmen. Kadir Topbaş da hiç hoşlanmıyormuş bu işten.
Valla, hoşlanıyor mu, hoşlanmıyor mu bilmem... Tamam boyasınlar binaları, yerleri de yaptılar çok guzel oldu. Bırde yaygınlaştırmışlar burası pıs bır mahalleydi diye. Ben senelerce oturdum burada, gayet temiz bır sokaktır.

Bir de burasının asıl adı Cezayir Sokağı'ydı...
Tabii, burası Cezayır Sokağı ve burayı Fransız Sokağı yapmak çok ahlaksızca bir şey. Tam sömürgeci zihnıyet. Sırf rant için yapıyorlar bunları. Ve çok zevksiz oldu. Guya kultur sokağı, yani kulturel, Fransız kulturunu yaşatmak ıçin yapılan katiyen bir şey yok. Bır tane galeri var, zaten gezersenız görursunuz. Galeri de hiç enteresan bir şey değil, Beyoğlu'nun her tarafında var. Bir de Cemil İpekçi'nin bir tane gıyim mağazası varmış. Herhalde Fransız deyince insanların aklına bar geliyor. Hani Kuşadası'nda 350 tane bar varmış, ıki tane de kıtapçı varmış, o hesap. Yani guzel bır şey yapmak ıstıyorsanız insanlarıyla yapın. Ben on beş sene Fransa'da yaşadım, yanlış anlamayın, batı hayranı değilım ama kesinlikle Fransızlar bu kadar kaba değiller. Ve burada bır tane Fransız yemeği bulamazsınız. Bazı yerlerin adı İngilizce. Ayrıca bir Fransız bile işyeri açmış değil burada, bir Fransız bile oturmuyor. Zaten Mehmet Taşdıken'ın ne olduğu bellı, yolsuzluktan belediyeden atılan, hapse gıren bır adam. Sonra olaylar çıktı tabii, Ahmet Tulgar sayesinde. Sokağın girişine guvenlık kapısı koymuşlardı, onu kaldırdılar. Ama şımdi de orada görevliler var, tıpını beğenmedığını almıyorlar. Tabii o insanda garıban olduğu için kuzu kuzu gidiyordur, bizim insanlarımız böyle.

Ve size, mahalleliye kimse sormadı...
Sormak değil, bır bilgilendirme bile yapılmadı. Eğer cıddı bır iş yapıyorsan, medenı bir insansan, bır bildırı asarsın, "bu sokakta şöyle şöyle şeyler yapacağız, eğer bilgi almak istıyorsanız şuraya gelin," dersin. O çok beğenilen Avrupa'da bu işler böyle yurur Orada öncelik insandır. Ve burayı kesinlikle Fransızlar desteklemiyor, konsolosluğun bu işle hıçbır alakası yok. Mesela ben onlarla kavga ettığimde, "kımi dava edebileceğim ben?" dedığimde "Parıs Belediyesini" diye cevap verdiler. Güya, insanları evlerinden çıkarmak için verdikleri paraları da Fransızlar vermış, öyle yaygınlaştırıyorlar. Ayrıca burası deprem açısından çok sağlam bir bölgeydi, hem zemin açısından, hem de binalar çok iyiydi. Ve dairelerin ıçini yıktılar, hâlâ da devam ediyorlar. Taşıyıcı duvarları yıkıyorlar ve bir depremde ne olacak bu mahallenin hali hiç bılmıyorum. Mesela şu yanda bir bina var on uç katlı, en alt kata bar yapmak istiyorlar, ama on üç katın on uçü de itıraz ediyor. Yıne de devam edıyorlar, söylendiği, "buraya bar yapamazsınız," dendiği halde devam edıyorlar.

Şarezayî bi boyaxê nabe!

Kuçeya Cezayîr ku niha weke kuçeya Fransiz tê binavkirin, nezî du sal in ku di asta çekirine de ye, di navbera rojên 1-4 Tirmehê de, bi beşdariyek mezin vekirina vir hate pêkanîn. Kesen ku lê geriyan xweşhal in, lê nîştecihên kuçê...

Ger ku em li qesirbenden kuçeye bipirsin, bi malen xwe yen weke paste, bi mevanen xwe yen xweşhal û bi cafeyen xwe yen luks, bûye kuçeyek ku her kes xweziyen xwe pev tîne ku le bijî. Le rewş qe ne weke ku duxuye ye. Me teyba xwe li nîştecîha kuçeye ku bi salan e li vir rûdine Gul Cerît direj kir. Û me pirs kir ku li gorî turîzma navxweyî kuçeya Fransiz li ser wan bandorek çawa hiştî ye. Tevgera Serdestiye ya sedsala 21.an Stenbol...

We bi ve taxe re hevdû çawa nas kirin?
Min berîya niha bi salan bi riya hevaleke hevsere xwe ve dere nas kir. Qe ne weke ku bahsa we dihate kirin bû. Taxek bedeng û emin bû. Gelek kes li vir rûdiniştin. Sibeheke em rabûn ku mala me boyax dikin. Hemû kuçe hate boyaxkirin. Me jî got ku çi xweş şaredarî dixebite. Di nava deme de li vir gelek guherîn hatin kirin. Dawiye me bihîst ku nave kuçeye guherandine û kirine kuçeya Fransiz. Herî dawî me fem kir ku her tişt ne ji bo me ye, ji bo turîstan e. Heya dehe şeve dixebitîn. Pir deng derxistin em pir tacîz kirin. Le em weke mirovan bi boneya ku taxa me xweşik dikin me deng nekir. Dawiye bar hatin vekirin we gave rewş guherî.

Mala gelek kesan ji deste wan hate standin?
Ji nîştecihan kesek nema. Di apartmana me de daîreyen ser me û bine me hatin frotin. Du kesen dine jî rûdinen ew jî gelek aciz in. Kesen ew nîşan dane gotine ku 'Em pir xweşhal in em jî kuçeya Fransiz rûdinen' le li hemberî ew kesan dikarim heft heyşt kesan bibînim ku ne xweşhal in. Her wiha pirsgrek ne xweşhalbûn e. Kesen ku bi kireyeke erzan li vir rûdinîştin hebûn. Xwediye xaniyen wan 3 sed 5 sed milyonan dan wan û ew ji xane derxistin. Kesen ku li vir rûdinîştin ev 20 sal in li ve kuçeye bûn Bi boneya ku ne zede zanabûn li mafen xwe negeriyan. Kesen ku man e jî naxwazin ku li vir bijîn.

Çima?
E, ji 20 salan zedetir e ku li vir bûn. Hemû kesen ku li vir dijîn ji gel in. Hinek ji wan hene, fem kirin ku naxwazin li vir bijîn. Weke mînak kesen di bin me de wisa ne. Ango kesen oldar bûn. Le heya niha tu pirsgreken me bi wan re tûnebûn. Yen jore jî wisa bûn. Ji bo we jî dibejin ne bi zor e, mirov bi dile xwe derdikevin. Le ev hovîtî ye zordarî ye. Ji xwe ji ber teqereqe em ev salek e pir hatin tacîzkirin. Me çi şerna kirin. Her wiha min ji Mehmet Taşdîken re got ku "hun miroveke qesirbend in, dive hinek şareza bin dive hun hurmete bidin mirovan. Şarezayî bi boyaxan nabe" Leborîn xwest ku dawiye bi heman awayî domand,. Li wir ez pir hers bûn. Ji ber hersa xwe min bang kir û got:'Ma hun mafya ne' "Got ez tika dikim wisa nefikirin. Felan û bevan. Weke mînak dema ku ez ne li male bûm beyî ku destûra min hebe ketine şaneşîna min. Li gorî kefa xwe, weke daxwazen xwe, tu hurmet nedan mirovan û ev dere hal kirin. Li vir ji 60'an zedetir mal hebûn hemmûyan şandin. Ji xwediye xaniye min re jî pereyeke mezin teklîf kirin, ji bo ku em ji vî malî derkevin. Le ger ku pir dixwazin bila doz vekin ez dawiya vî karî bernadim. Qe nebe bila denge çend kesan derkeve. Ji ber ku denge tu kesî derneket gelek kes çûn.

Ne bi mafya, le bi MÎT re pewendiyen wan hene. Rast e rast kuçeye desteser kirin. Li gorî agahiyen ku min bidest xistine Kadîr Topbaş jî ji ve helweste aciz e.
Wele nizanim aciz e an ne... Temam bila boyax bikin, erdan jî çekirin pir baş e. Icar li her dere gotine ku ev der kuçeyeke pîs bû. Ez bi salan li vir mam kuçeyeke paqij bû.

Her wiha nave kuçeye Cezayîr e.
Guherîna nave kuçeya Cezayîre weke kuçeya Fransiz helwesteke li dijî ehleqe ye. Rast e rast zihniyeta dagirker e. Tene ji bo rante wisa dikin. U pir nexweş bû. Qaşo kuçeya çande ye. Ango Çanda fransiz e qe tişteke wisa tuneye. Yek galeriyek heye ji xwe hun bigerin hune bibînin. Galerî jî qe ciheke balkeş nîn e, li her aliye Beyogluye hene. Yek jî mexezeyek Cemîl Îpekçî le heye. Dema ku bahsa Fransiz te kirin bar tene bîra mirovan. Dibejin li Kuşadasiye 350 heb bar hene du jî pirtûkxane, ev jî dişibe we dere. Ger ku hun dixwazin tiştekî xweş çe bikin bi miroven wedere re çekin. Ez 15 salan li Fransa ye mam.Çewt fem nekin ne heyrana rojavaye me, le fransizî ne ew qas qure ne. U hun nikarin li vir naneke fransiz bibînin Nave hin cihan bi inglîzî ye. Her wiha fransizek jî li vir kargehek venekiriye. Û li vir fransizek jî rûnane. Ji xwe em dizanin ku Mehmet Taşdîken kiye ji ber beretiye ji şaredariye hatiye avetin û di girtîgehe de maye. Dawiye bûyer derketin bi saya Ahmet Tulgar. Li ber kuçeye deriyek ewlehiye danîbûn dawiye rakirin. Le niha li wir peywirdar hene. Ger ku tîpa mirovan li xweşa wan neçe naxin hundir. E ev mirov jî ji ber ku xerîb in weke bizinan dijin. Miroven me wisa ne.

Û ji we re kesek der heqe texe de tiştek nepirsî?
Ne pirs, kesek agahdarkirineke jî nekir. Ger ku tu kareke ciddî bikî, ger ku tu kesekî şareza bî tuye agahdarkirineke bikî. Tuye bibejî "Eme li ve kuçeye kareke wiha bikin ger ku hun bixwazin agahdar bin werin em agahî bidin"

Li Ewropaya ku pir te acibandin, kar wisa tene birevebirin. Li wir li peşiye mirov hene. Û ev dere qe ji hela fransizan ve naye ecibandin. Tu eleqeya Balyozxaneye pe tune ye. Weke mînak dema ku min bi wan re şer kir, min got:"Eze doze li ke vekim?" bersive de gotin "Şaredariya Parîs" Qaşo pereyen ku dane miroven ji malen xwe hatine derxistin, fransizan dane. Bi vî awayî agahî belav dikin. Her wiha ev dere di ware xweparastina ji erdheje jî ciheke gelek saxlem bû. Hem zemîn hem jî avahiyen ve dere pir baş bûn. Le hundiren daîreyan hilweşandin he jî didomînin. Dîwaren mezin hildiweşînin û di erdhejeke de de rewş çawa be nizanim. Weke mînak li keleke avahiyek heye 13 qat e, dixwazin di qata binî de bareke vekin, le her malbaten 13 daîreye de ne jî îtîraz dikin, le dîsa jî didomînin. Li gel ku dibejin "hun nikarin li vir bar çebikin" hejî te domandin...

Amy Spengler

Oya Baydar son romanı Erguvan Kapısı vesilesiyle dergimize konuk oldu bu ay. İnternet üzerinden yaptığımız görüşme, samimi cevaplar ve de röportaja yazdığı giriş notu için kendisine teşekkürü bir borç biliriz.

bir arayışın romanı

ERGUVAN KAPISI, Oya Baydar'ın son romanı. Bizans tarihçisi Teo'nun Konstantinopolis surlarında gizemli Erguvan Kapısı'nı arayışı ile, bugune kadar 113 cana mal olan ölum oruçları ekseninde gelişen romanda, İnanç-kimlik-ötekilik sorunsalı öne çıkıyor. Olaylar, dört ana karakterin: Teo, Ulku, Derin, Kerem Alı'nin anlatımlarıyla, yani dört gözden ve dört farklı bakıştan aktarılıyor. Böylece, doğru'nun teklığı ve tekelinin yerini herkesın kendi doğrusu alıyor. Erguvan Kapısı, metaforlarla yuklu bir kıtap Kurtarıcı ve kurban, haın ve kahraman, inanç ve feda gıbi bınlerce yıllık evrensel kavramlar, duygular ve olgular, 1990'ların sonlarının ve 2000'lerin başlarının İstanbul atmosferinde, guncel gelişmeler içinde yenıden uretiliyor. "Bır arayış romanı" diyor Oya Baydar. "Insanın bitmeyen arayışının ve ötekilikten kurtulma, kendi kimlığını bulup o kımlikle barışma çabasının hikâyesi..."

Bir röportajınızda, "Biz Türkiye'de çok iteriz, çok ötekileştiririz insanları" demişsiniz. Ayrıca aynı kültürü paylaşmadığınız ve size en uzak karakter olduğu için Kerem Ali'yi yazmakta zorluk çektiğinizi ve yazarken "empati kurmaya" çalıştığınızı da belirtmişsiniz. Acaba kendimizden uzak gördüğümüz insanlarla empati kurmaya çalışmak, bizi onları ötekileştirmekten vazgeçirebilir mi? Sizin de Kerem Ali'yle empati kurmanızın amacı bu muydu, onu ötekileştirmekten kaçınmak?
Erguvan Kapısı'nın dört ana karakterinden biri olan Kerem Ali, İstanbul'da ölum oruçlarının en yoğun ve en trajik yaşandığı gecekondu tepelerinden bırının sol örgut mılıtanı genci. Bu semtleri, onların isyankâr çocuklarını, o isyanı yönlendırmeye çalışan örgutleri uzun yıllardan beri tanıyorum, ama onlardan değılim, benimki ne olursa olsun dıştan bır bakış. Kerem Alı'yı; kuçümsemeden, yuceltmeden, kayırmadan, karikaturize etmeden, yani nasılsa öyle yazabilmem ıçın, o dıştan bakışı empatı yoluyla, olabıldığı kadar duzeltmem gerekiyordu. Öteki ile empati kurma nıyeti bile önemlidir bence, ötekileştırmekten vazgeçmenın ilk adımıdır. Her şey, "ben onun yerinde olsaydım..." yerıne "ben, şu anda o'yum, o olmaya çalışıyorum" dıyebılmekle başlar; sonrası gelir.

Erguvan Kapısı(EK), politik bir roman olarak görülmemeli diyorsunuz. Ancak bence romanınız -feminist kuramın da bize öğrettiği gibi- özel olanın ne kadar da politik olabileceğini gösteriyor ve bu anlamda sıkı bir politik roman! Romanınızı böyle tanımlamakla haksız mıyım?
Türkiye'de bır suredir, yuzeysel bir sıyasal roman tartışması suruyor. Hatta tartışma bile değıl, böyle bır adlandırma, bir kategorize etme eğılımı var. Toplumsal, sıyasal çalkantıların etkıledığı kaderleri yazmaya kalkıştınız mı, insanın toplumla çatışmalarını, çelişkilerini, isyanını yansıttınız mı, yazdığınıza kolayca "sıyasal roman" adı yakıştırılıyor. Bundan gocunmuyorum, ama yanlış buluyorum. Bildiğim kadarıyla, roman teorisinde, öyle tarihsel roman, polisiye roman turleri gibi bır siyasal roman turü yok. **Savaş ve Barış**'ın, **Ecinniler**'ın, **Yüz Yıllık Yalnızlık**'ın siyasal roman sayıldığına hiçbir yerde rastlamadım. Ama günumuzde, özellikle de Turkiye'de roman okuru, sabun köpüğu gıbı, "bıraz aşk, biraz aldatma, biraz cınsellık, bıraz da Ak Merkez-Cıhangır- Bebek uçgeninde yaşam" odaklı bı sözde edebiyatın sağladığı kolaycılığa öylesin alıştırıldı ki, insanın en temel sorunları bile "sıyasal" sayılıyor. Tam da dediğiniz gıbı, bu yüzeysellik ve yapaylığın ötesinde, bellı bir yerde, bellı bir zamanda yaşayan etten kemıkte gerçek insanın sorunsalına eğıldığınızde, öze olan, genış anlamıyla sıyasaldır.

EK'da siyasal eylemin köklerinin inanç ve kimlikte yattığını gözler önüne seriyorsunuz. Bu tür bir tespit her türlü örgütlü mücadelenin geleceğini nasıl etkiler sizce?
Becerılebılse, iyi etkiler. Her turlu siyasal eylem insanın dinsel, siyasal, ıdeolojık her türlu yönelımi, onun kımlık bıleşenlerının, başka bi deyişle, kişisel tarihının birikimlerinin sonucudur. Dunyayı kavrayış tarzımız neye ınandığımıza bağlıdır. Dindar olabılırız, ateıs olabılırız, sağcı, solcu, faşıst, komunist vb. olabiliriz. Şu veya bu olmamızı, şuna veya buna inanmamızı koşullayan binlerce ırılı ufaklı etk vardır uzerımizde. Eylemlerımız inançlarımız göre şekıllenir. Örgütlü mücadeleyi bütünüyl reddetmıyorum, ama ister dinsel tarıkatlar, cemaat örgutleri, ısterse sıyasal örgutler olsun tumu duşunen ve sorgulayan özgur bırey kimliğini kendı içinde eritmeye, tek tıpleştirmeye, inancı ve duşunceyi mutlaklaştırmaya yatkındır. Örgutün --en başt da devletın- birlığı ve butunluğu uyenin mutlal bağlılığı ile korunur kı, bunun için de sorgulamayan kör ınanç gerekır. Vurguyu bireyıı

kimliğine yapmak, örgütlerin ve cemaatlerin tepkisini çekse de, daha çoğulcu ve özgür yapılar özendirebilir.

Teo bir Meryem tasvirine benzettiği annesini, ona "orospum, kaltağım benim" diye hitap eden bir adamla sevişirken görüyor, sonra da kendisinden daha yaşlı ve yatakta "anne" diye hitap ettiği bir kadınla, Ülkü'yle, ilişkiye giriyor. Bu örneklerde kadınların genelde zorla sıkıştırıldıkları iki uç karakteri -Bakire Meryem ve fahişe- aynı kadında görüyoruz sanki. Toplumun, kadınlardan hem Bakire Meryem hem fahişe olması ama aynı zamanda hiçbiri olmaması beklentisini göz önünde bulundurarak mı böyle tasvir ettiniz Teo'nun annesi ve Ülkü'yle ilişkisine dair psikolojisini?
Itiraf etmem gerekirse, sizin kadar ince ve derin düşünmemiştim; sadece Teo'nun cinsel sorunlarının ve onu kendisinden oldukça yaşlı Ülkü ile yakınlaşmaya ve cinsel birliktelliğe sürükleyen itkinin psikolojik temeline inmeye çalışmıştım. Yorumunuz, yazdıklarıma fark etmediğim bir boyut kazandırdı, teşekkürler...

Derin, annesinin çevresindeki kadınların sık sık, "Çağımızda her kadının bir psikologu olmalı canım," demelerini işitirmiş. Kendisi de psikolog seanslarına son veriyor, çünkü "o kadınlardan biri olmak" istemiyor. Derin'in olmak istemediği kadın nasıl bir kadın? Günümüzde birçok orta sınıf kadının psikologlara sığındığını (eğer sığınmak ifadesi burada yerindeyse) görüyoruz, ama Derin bunu yapmayı reddediyor. Sizce doğru bir karar mı?
Derin, kendi burjuva çevresinde gözlediği, büyük olanaklara rağmen daracık yüzeysel bir dünyaya sıkışmış, kendi burunlarının ötesini göremeyen, çemberleri aşamayan, zaten böyle bir niyetleri de olmayan, kimlikleri tam gelişememiş kadınlardan biri olmayı reddediyor. Psikoloji ve psikiyatriye karşı değilim, ama Derin'in tepkisini anlıyorum, çünkü benzemek istemediği kadınların psikolog psikolog dolaşmalarının nedeni gerçek ruhsal bunalımdan, yani psikologun deva bulabileceği bir sorundan çok, can sıkıntısı ve psikoloğa gitmenin moda oluşu. Oysa Derin ne istediğini biliyor aslında, kendi çözümünün psikologda olmadığını da görüyor.

Ülkü: Arın Murat'la olan ilişkisini Derin'e anlatırken, "Arın Murat kimliğinin özü iktidara yönelişti, iktidar arayışı, hatta tapıncıydı. Onu benden ayıran buydu. Ama şimdi düşünüyorum da, tutkumun gerçek nesnesi de buydu." Arın Murat iktidarı reddetmeye karar verince, Ülkü de birden onu isteyip istemediği konusunda şüpheye düşüyor ve bunun için "Belki kadınca bir zaaf," deyip bunu Derin'e şöyle açıklıyor: "Erkeklik iktidarla özdeşleşir: her alanda, her anlamda iktidar. Erkek iktidarı arar, kadın ise iktidara sahip olanı." Siz Ülkü'nün bu düşüncesini paylaşıyor musunuz? Bu "kadınca zaaf"ın evrenselliğinden söz edebilir miyiz? Erkek ve kadın için böyle bir iktidar arayışından sıyrılmak mümkün mü?
İktidar kavramı ve olgusu üzerine kurulu erkek egemen toplumda, erkeğin iktidar arayışı kadar kadının da binlerce, on binlerce yıllık tortuların kalıntıların ürünü olan iktidar hayranlığının, bu kadınca zaafın evrensel olduğunu sanıyorum. Tabii istisnalar her zaman vardır, ama içimizi yoklayalım, sizce genelde böyle değil mi? Özellikle bir süredir, önceki romanım ***Sıcak Külleri Kaldı***'da, şimdi de ***Erguvan Kapısı***'nda "iktidar" sorunuyla uğraşmaya çalıştım. Bu yüzden konuyu çok düşündüm, yine de cevabım yok. İktidara yönelmenin, iktidar tutkusunun ve özleminin dünyayı, insanı, yaşamları mahvettiğine inanıyorum, iktidardan nefret ediyorum, ama öte yandan iktidara yönelmeyen bir siyasal hareketin günümüz dünyasında nasıl gerçekleşebileceğini bilmiyorum. Belki de ancak Marksizm'in ütopyasına varıldığında –ki tanım gereği ütopyalara varılamaz- iktidar hırsının olmadığı, iktidar olgusunun küçümsendiği ve reddedildiği bir dünya yaratılabilir.

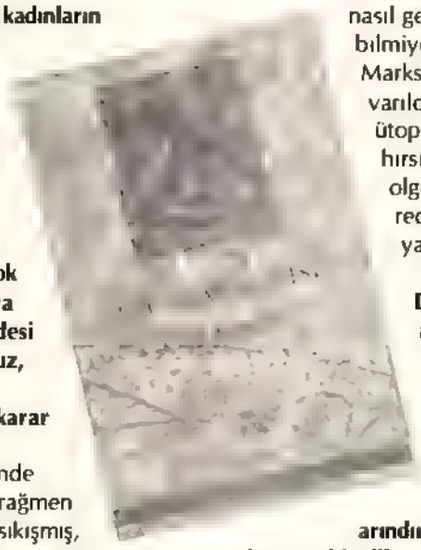

Dilin düşüncenin temel aracı olarak önemini vurguluyorsunuz. Kitapta da Derin, "yeni bir dil yaratma" arayışı içinde yola çıkıyor. Bunu okuduğumda, özellikle cinsiyetçilikten arındırılmış ya da erkek egemen olmayan bir dil yaratma çabasında olan feministler geldi aklıma. Ütopyamızı gerçekleştirmemizi mümkün kılan bu "yeni dil" mi? Bu yeni dil nasıl olmalı sizce?
Dil-düşünce birliğinin ne kadar sıkı ve önemli olduğunu yaşayarak öğrendim. Burada dil derken, kavram çeşitliliğinden ve zenginliğinden ve o kavramların seslı karşılıklarının çoğulluğundan ve zenginliğinden söz ediyorum. Yeni bir dil, bu anlamda yeni bir düşünce tarzı demektir. Erkek egemen olmayan bir dil yaratmak demek düşünceyi ve yaşamı da erkek egemen olmaktan kurtarmak demektir. Bu yeni dil mutlak olarak özgürlükçü, barışçı, paylaşımcı, iktidar dışı ve en önemlisi kimsenin öteki olmadığı, ya da hepimizin bir anlamda öteki olduğumuzu yansıtan bir dil olmalıdır bence.

Bir röportajınızda yeni neslin geleceğe dair umutları, hedefleri olmadığını söylemişsiniz. Bu bağlamda benzetme yapıp kitaptaki "Umut arayışı"nın da biraz "umut arayışı" olduğunu söyleyebilir miyiz? Ve sizce günümüz dünyasında yeni neslin umudu, Derin'in yeni bir dil yaratma isteği gibi, yaratılması gereken bir şey mi? Öyleyse yeni nesil için (deyim yerindeyse) postmodern toplumda umut yaratma yöntemleri nelerdir ve/veya neler olmalı?
Ah, keşke bu sorunun cevabını bilseydim!... Günümüzde, sadece ülkemizde değil bütün dünyada, umudun yeniden yaratılması gerekiyor. Yirminci yüzyılın ilk atmış-yetmiş yılı, tüm acılara, tüm olumsuzluklara rağmen, insanın daha iyi bir dünya yaratabileceği inancının ve umudunun egemen olduğu bir umut çağıydı. Şimdi, güçlünün orman kanununun geçerli olduğu, mazlumun umutsuzlukla sarıldığı terör silahının hepimizi tehdit ettiği ateşler içindeki dünyamızda, insanlık için daha iyi bir gelecek umudu giderek kararıyor. Umudun yolunu gösteren öğretiler lanetleniyor; insanın daha özgür, daha aydınlık bir dünya için mücadelesi eski moda sayılıyor. Gerçeği söylemek gerekirse, biraz umutsuzum. Yine de kavramakta, benimsemekte güçlük çektiğim yeni dünyanın gençlerinin kendi umutlarını yaratacaklarını düşünüyorum. Çünkü insan nitel olarak değişmedikçe, umut yaşayabilmenin ve yaşatabilmenin tek yoludur.

Kendinizi programlı bir biçimde değil de, içinizden geldiğince yazan biri olarak tanımlıyorsunuz. Bugünlerde sizi yazmaya iten bir şey kıpırdıyor mu içinizde acaba? Bir sonraki eserinizi heyecanla bekleyenler için soruyorum...
Bunu, pazara ürün yetiştirme ve kendimi gündemde tutma telaşında değilim anlamında söylemiştim. Yazarın, yapıtın önüne geçmesının; yapıtın değil de yazarın konuşulmasının edebiyata ve düşünce hayatımıza zarar verdiğini düşünüyorum. Hele de Türkiye gibi, okurun beğenisinin ve ilgisinin, yazar üzerinden yaratılan medyatik-magazinel bir havayla ve tümüyle pazara dönük biçimde diri tutulduğu bir ülkede...Bu yüzden, sadece içimde beni yazmaya zorlayan, dürten, paylaşamazsam, aktaramazsam boğulacağım bir şeyler birıktiğinde yazıyorum. Roman olması da şart değil. Erguvan Kapısı'ndan çıkamadım henüz. Bugünlerde içimi dolduran tek şey, doksan yaşındaki annemle yaşadığım, insanın hayatının sonu dramı: Tükenişin mutlak çaresizliği..Bunu bir biçimde yazmak isterdim, ama hazır değilim. Sanıldığının aksine, içinde yaşadığınız durumu sıcağı sıcağına aktararak, kendinizi veya yakınlarınızı bire bir anlatarak iyi edebiyat yapamazsınız. Süzülmesi, soğuması, dışınıza çıkması gerekir yazabilmek için. En azından ben böyleyim.

Gülfer Akkaya

PAPA feminist avında!

Feminizmin aileyi, ailenin anne babalı "doğal yapısını", evliliği ve heteroseksüelliği eleştirmesinden rahatsız olan Papa II. Jean Paul, Hıristiyanlara feminizme karşı acil mücadele çağrısı yaptı...

Katoliklerın ruhani lıderi Papa II. Jean Paul geçtığımiz gunlerde feministlere karşı bir bıldırı yayınladı. Duymuşsunuzdur. Papa'nın bıldırisine gelmeden evvel şeriatla yönetilen İran'da da feminıstlere bakışa göz atalım evvela Toparladığım kadarıyla kısaca şöyle: "İran Dini Lideri Ayetullah Ali Hamaney, İranlı kadınlardan, kadın hakları mücadelelerinde 'feminist eğilimler ve cınsiyetçilikten kaçınmalarını' istedi. Hamaney, bazı kadın milletvekillerini kabulunde yaptığı konuşmada, 'İslam'ın kadın ve erkeği birbirine tamamlayıcı olarak gördüğünü ve temel haklar konusunda ayrımcılığı reddettiğini,' belirtti ve 'kadınların temel özellikleri ile çelişmeyen görevlere gelmesi gerektiğini,' söyledi. 'Kadınların durumunun duzeltilmesi için önce toplumun kadınlara genel bakış açısının düzeltilmesi, sonra da kadınlarla ılgili yasaların duzeltilmesi gerekır,' dıyen Hamaney, 'Kadın sorunları ve bunların çözulmesi surecinde feminist eğilimler ve cınsiyetçilikten kaçınılmalıdır," demış.

Şımdı bır de Papa hazretlerine bağlanalım: Katolık dunyasının ruhani lıderi Papa II. Jean Paul "Kılise ve Dunyadakı Erkek ve Kadınların İşbirlıği" başlıklı 37 sayfalık bildiride Katolikleri kadınlara karşı savaşmaya çağırdı.

Papa II. Jean Paul ün Baş Teoloji Sözcusu Alman Kardınal Joseph Ratzringer (kı bu zata geleceğin Papası diye bakılıyor, muhtemeldir ki şımdıkinin ölumunü dört gözle beklıyor) tarafından ımzalanan bildiride, feminızmın aile yapısına zarar verdiği ve evliliği sorguladığı belirtılıyor. Papa'nın görevde bulunduğu sure içerisinde kadının rolune ılışkın yayımlanan bu uçuncu bıldırıde, feminıstler, kadın ve erkek arasındakı bıyolojik farklılığı "bulanıklaştırmakla" eleştırılıyorlar. Bıldırıde, cinsiyetin feminist duşuncelerin etkısıyle gunumuzde fizıksel bir farklılıktan ibaret sayıldığı, bunun da anne ve babadan oluşan aile kavramı üzerınde soru ışaretleri oluşturduğu belirtiliyor. Aile yapısındakı bozulmada hukumetlerın sosyal politikalarının da etkılı olduğunu kaydeden Papa, yetkılıleri, çalışan kadınların aile sorumluluklarını reddetmeyeceği koşullar yaratmaya çağırdı. Bıldırıde, kadınlara iş hayatında erkeklerle eşıt haklar verılmesi ve saygı gösterilmesi vurgulanırken, cınsiyet farklılığının unutulmaması gerektığıne dıkkat çekiliyor. Sınıf savaşlarına burun kıvırarak bakan zamane duşunurleri acaba İslam ve Hıristıyan liderlerin bu ortaklıklarına ne dıyorlar dersınız? Doğu ve batının kadın duşmanlığındakı birliği kendilerinin ılgisını çekiyor mu? Papa, feminist avına çıkmış. Neden? Feminıstler bugune dek kadınlara biçilen anne kimliğine karşı yıllarca

mücadele ettıler. Aılenın sanıldığı gıbi kadının cennetı değil, cehennemi olduğunu ispatladılar. Şıddet ve ensestin üstune yurüduler.

Evlilığin kadınla erkeğin bağlılığı üzerine değıl, kadının erkeğe kölelıği üzerine kurulu olduğunu gösterdıler. Annelık ıse, çalışıp hayatını kurmak isteyen kadının ayak bağıydı. Özellikle kariyer yapmak ısteyen kadınların. Karıyer peşinde koşmayan kadınlar da çocuk konusunda temkınli davranıyorlar. Çocuk ısteyenlerın kimi bekâr annelığı tercih ediyordu.

Bır dönem Almanya sokakları kadınları çocuk doğurmaya çağıran afişlerle donatılmıştı. Çunkü bızım ulkemızde değıl ama Avrupa'da yalnız yaşamlar o kadar çok kı. Aıle, çocuk çok da tercıh edılır şeyler değıl. Üstelık Almanya feminist mucadeleler açısından öne çıkmış bir ulke bile değıl. Buna rağmen hal böyle.

Binlerce yıl kadın erkek arasında aşılamaz farklar olduğu, kadınların erkeklere muhtaç yaratıklar olduğu söylendi kadınlara. Ancak feministler kadınla erkeğın arasındakı farkın cins değıl cinsiyetten kaynaklı olduğunu ıspatladılar. Cıns fizıksel bir fark. Bunu geçelım. Oysa cınsiyetın doğumla falan alakası yok. Cınsiyet içine doğduğumuz toplumun marifeti. Bızlere biçılen rollerdi. Bundan dolayı aşılamaz da değıldı. Değıştirilebilirdi. Ve feminıstler kadınları ezen bu hayatı değıştırmek için mucadele eden polıtik kadınlardır. Bunlar yetmezmış gıbi feminizm bır de eşcinsel birliktelikleri, evlılikleri de kabul ediyordu. Devletlere de kabul edilebılır gösterıyordu. Yanı eşcınsellik ve heteroseksuellığı eş göruyordu feminizm. Papa'ya, uyan da balığa gıdelım demekten öteye bir şey gelmiyor aklıma.

Papa'nın paçalarının tutuşması bunlardan. Sonsuz huzur ve mutluluğu bu dunyada değıl, öte dünyada bulacağını duşunen kadını arasın da bulsun Papa hazretleri. Kadınlar artık öbur dunya nimetlerıyle kandırılmak ıstemiyorlar. Bızzat bu dunyada mutlu yaşamak istiyorlar. Haklılar da. Diğer tarafın ne de olsa garantisi yok değıl mı?

Ne demişler, iyi kızlar cennete, kötu kızlar her yere.

DÜNYA'dan

GANA: Geçtiğimiz Mayıs ayında Ganalı feministlerin bir Kadın Manifestosu hazırlayarak hukumetler nden kadınların karar verme güçler nın artırılması talebinde bulunmasının ardından, bu konuda çalışmalara başlayarak Kadın ve Çocuktan Sorumlu Devlet Bakanlığını kuran Gana Hukumeti Temmuz ayında Afrika Birliği nden övgu aldı

ETİYOPYA: Etiyopya'da on üç yaşında bir kızın aynı adam tarafından iki kez ustuste kaçırılarak haftalarca tecavuze uğraması ve olayın basına yansımasıyla kultur çatışması bir kez daha ulke gundemine oturdu. Cinsel tabulara uygun olarak tecavuzcusuyle evlendırılmeye çalışılan kız hak mın, "Adamla evlen, nasıl olsa sonunda seversin," tavsiyesi uzerine bile tecavuzcusunu hapıse yollamaya karar verdi ancak birkaç ay sonra hıçbir gerekçe gosterilmeden adam hapisten çıkarıldı

LÜBNAN: Bu sene Lübnan'da yapılan belediye seçımlerinde geçen defakı seçimlere oranla doksan bir kadın daha koltuk kazanmayı başardı

KOLOMBİYA: 2000 yılında yaşları on beş ile on dokuz arasından değişen yaklaşık 400.000 genç kadının hamile kaldığı ya da çoktan çocuk sahibi olduğu Kolombiya'da hukumet genç kızlar arasında hızla yukselen hamilelik oranlarını duşurebilmek ıçın bir kampanya duzenledi. Kampanya kapsamını c nsel eğit m, genç kızlara hamilelikten korunma yollarının öğretilmesi ve ucretsiz prezervatif dağıtımı oluşturuyor. Kızların on dört yaşında cinsel açıdan etken olmaya başladıkları Kolombıya'da her sene yaklaşık 300.000 genç kız kurtajdan oluyor

SOMALİ: Somalı'n n başkentı Somalı şehrinin en buyuk hastanesi on dort yıllık aradan sonra tekrar açıldı. Somalılı ışadamlarının desteğiyle açılan hastaneden kadınlara ve çocuklara ucretsiz sağlık hizmeti ver lecek. Yıllardır mılıslerın elınde olan hastane bınası ve ek pmanları, Barış Cephesi Kadınları adlı bir sivil toplum kurulusunun çabaları sonucunda yenıden hizmete gird

GÜNEY AFRİKA: Guney Afrika hukumetinin kadın bakanları, çoğunlukla s yahların yaşadığı Orange Town bolgesine giderek yore kadınlarından şiddete ve kotu yaşam kosullarına karsı seslerını çıkarmalarını istediler Kadınların ve çocukların ev ıçınde ve ev dısında maruz kaldıkları taciz ve sıddet olaylarına karsı daha bılınçlı olması gerektığını soyleyen kadın bakanlar yerli kadınların şıkâyetlerıne kulak verdıler

Kaynaklar: www peacewomen org

Hazırlayan: Emek Ergun

Handan Koç

Emmanuelle 30 yaşında

1974 yılında çekildi. Tüm zamanların en çok ilgi çeken legal seks filmi oldu. Arkadaşlarımın bazıları bu klasiği, konak gibi şimdi varolmayan İstanbul sinemalarında, kimi taşrada yazlık sinemada kimileri Show TV'nin kırmızı noktalı yayınlarında izlemiş. Bugünse VCD olarak izlenebiliyor.

Yakın çevremde yaptığım mini soruşturmaya göre o yıllarda memleket sathında etki yapan yabancı seks avantur filmi "Anjelik" olabilir. Ama Emmanuelle de epey erkek hayalı suslemış. Bugün yırmi yaş civarında olan erkeklerin çoğu ise Emmanuelle'ı bir porno kullıyatının ana başlığı olarak bılıyor. Nıtekım çıktı kı Boyut yayın grubu böyle bir VCD setını aktıf olarak pazarlıyor. Neyse yaptığım sohbetler 12 Eylul sonrası türeyen, "biz eskıden her şeyden mahrumduk, Özal'dan sonra dunya nimetlerıne açıldık," ağzını tamamen yalanlar nıtelıkteydi. İstanbul'da kolejliler de Haydarpaşa Lıselıler de filmi izlemiş. Hatta kız erkek karışık izleyenler var. Malatya'da memur bir aılenın kızı olarak yaşayan bir arkadaşımsa şöyle anlattı, "Üniversiteyi kazanamamıştım. Evlenmem beklenıyordu. Fılmi merak etmiş ama gidememiştim. Babamla gıdemeyeceğime göre kimle gidecektim. Sınemada çalışanlar bizimkilere söylerdi. Sonra sıyası mülteci iken Almanya'da seyrettim. Yani o bile bana memleketı ve o yıllar özlettı." Filmin zamanında Fransa'da yasaklanmış olması şöhretını çoğaltan özellıklerınden bırı olmuş. Şımdı yırmi ikı yaşında olan bır femınıstse lısedeyken su ıçmek için kalktığında tv'ye bakayım dedığını, kırmızı noktalı bır Emmanuelle fılmıyle karşılaştığını, gorduğu sahnenin ığrenç olduğunu hemen tv'yi kapatıp yatağına donduğunu anlattı. Meğer bu başka bır Emmanuelle'miş

70'lere yolculuk

Ben de şu ahır ömrumü Emmanuelle'lerın kralıçesi olması gereken birincısını görmeden geçirmeyeyım deyıp bızım semtte ikı buçuk mılyona vcd kıralayan gençlere karşı yüzumü kızarttım. Filmi ışe öğlen saatlerınde gideceğim bır gun, aılenın dığer fertlerı evi terk ettıkten sonra, evde tek başıma seyretmeye nıyet ettim. Film karşısında içımın bır hoş olması ıhtımalını aklımda tutarak vcd'nin tuşuna bastım. Film başladı. Ama daha önemlısi şarkı başladı. Şarkıyla bırlıkte hatıraların koynuna açılan bır kapı açıldı. Hâlâ bakkala gönderılen bir ortaokul tıfılıyım. İstanbul'a yeni gelmişiz. Haşpapilerim var ve Sander kitapevine gıdıyorum tek başıma sınemaya da gıdıyorum ama tabii kı Emmanuelle'ın afışıne bile bakmamışım. Şarkı öyle canlı yanı. Bır sigara içip dalmışım.

Konuşma öpüş

O arada filmin gırişi bitmişti. Iki Tayland'lı kız bırı Emmanuelle'in kocası olan ıki Avrupalı erkeğe masaj yapıyordu. Kızlara bakarak şöyle diyordu bırı, "Mukemmel bir teknik ve masumiyet. Hepsi bunu öğrenmelı." Öteki şikâyetçıydı, "Para ödemeyı sevmiyorum. Guçsüzleşıyorum." Tatlı gençlik anılarımdan şiddetle kopmuştum. İşte en temel erkek egemen arzu filmde sesini bulmuştu: "Masum olsun. Aptal olabilir. Guzel olsun. Cınsel teknık sahıbi osun. Gönullu bir hizmetkâr olsun." Filmin devamında kocasıyla Emmanuelle Tayland'da eskiden bir prensesinin sarayı olan evlerının gırışında bır hizmetçi topluluğu tarafından karşılanıyordu. Sanmayın ki devamında bu topluluk sert ve gırift yıyışme sahnelerinde yer alacaklar Filmin tamamında her an üstten çıkarılmaya hazır giysiler altında ince vucudunu bize hissettıren kadın oyuncular ve genellikle gıysılı olan erkekler zarıf hareketler içindeler. Emmanuelle'i oynayan Sylvia Kristel bır röportajda annesinin ona, "ne yaparsan yap bacaklarını açma," dedığını söylemiş. Kız annesını dınlemiş diyebilirım. Fılmın setında Fransızca bilmeyen Kristel'e o zamanlar kocası olan 2002'de az daha Nobel alacak olan Hollandalı yazar Hugo Claus çevırmenlık yapıyormuş. Kristel aynı röportajda durumu zaten konuşmaktan çok duruyor ve öpuşuyordum dıye anlatmış. Zaten hedonızma alemleri fazla konuşan kadın kaldırmaz değıl mı? Ama bu alemlerde oyunculuk Sylvıa'ya yaramamış. Uzun yıllar alkol tedavisi görmuş.

Arkeologla Kadın Kadına aşk

Fılmde Emmanuelle kocasının seks serbest, bağlılık yasak diyebileceğimiz felsefesinin dışına bır kere çıkıp sulu sepken aşık oluyor. Bu sevgılı filmdeki aylak kadınlara ve sömurge memuru adamlara benzemiyor. Bır arkeolog ve onu gerçek Taylandlılarla, çalışanları olarak da olsa ılişkisi içında goruyoruz. Emmanuelle onunla gun batımında ata biniyor, vahşı nehirlerde yüzuyor, sonra yerli işçilerle kazı alanında çalışıyor. Tabii bu çalışma hayatı daha çok biraz sonra müzik eşliğinde gelecek olan bir kadın kadına sevişme sahnesinin ön cılvesine vesile oluyor. Fakat arkeolog hanımın bir ışı olduğu gıbi bır de erkek sevgilisı var ve onu seviyor. Yuz bulamayan Emmanuelle kot şortunu, rahat pabuçlarını ve çadır hayatını bırakıp, şifon elbiselerine, hizmetkârlarına ve kocasına geri donuyor.

Seks öğreten erkekler

Fılmde kadınların olgunlaşması erkeklerin bazı fantezilerini yaşamaları şeklinde kurgulanmış. Eve dönen Emmanuelle'i bir erotizma eğitmeni diyebileceğimiz yaşlı bir züppeye emanet eden kocasının içi pek rahat. Emmanuelle Tayland'ın afyon salonları ve dövuş kuluplerinde bu adamın rehberliğinde birleşmeler yaşıyor. Filmi çeken muhtemelen eşcinsel moda fotoğrafçısı Just Jeackın allah için 'estetik bir seviyeyi koruyor'. Fılmde bırçok erkek egemen aptallık ve 'estetik görüntu" birarada. Ama bu çiğ ve emperyalist hayal alemınde bana en ilginç gelen tıpkı bugün gıbı erkeklerin haz vermeyi öğrenmekten çok akıl vermeye meraklı oluşları oldu. Erkekler bır eğitim ve değişım alemınden geçmeye meraklı değiller. Bu gun de yakınlarındaki kadınlara haz vermektense sanal veya gerçek otel odalarında olmayı yeğlıyorlar. Tavsiyem filmi seyredın. Sırf donemın moda erkek tıplerıne göz atmak için bile değer. Bence bır numara uçaktakı ıkinci adam.

Nilgün Yurdalan

Şebnem Korur Fincancı

ilkelerinden vazgeçmiyor

Şebnem Korur Fincancı'nın Adli Tıp'taki görevine son verilmesinin ardından, Adli Tıp'ın özerkleştirilmesi, Adli Tıp raporları, Adli Tıp'ın alanları gibi konularda tartışmalar da alevlendi. Şebnem'le sadece hekimliğini değil, katıldığı Avrupa Sosyal Forumu'nu ve namus cinayetlerini konuştuk.

Son olarak görevden alınma nedenin "Resmi sıfata uygun olmayan itibar ve güven duygusunu sarstığın" gerekçesi. Halbuki bizim bildiğimiz adli tıbbın özerkleştirilmesiyle ilgili faaliyetlerin yüzünden görevden alındın. Adli Tıptaki AKP kadrolaşmasına karşı çıkmakla görevden alınma gerekçen arasında nasıl bir ilişki kurdular?
Hep yakın tehlike olarak algıladılar beni. Asıstanlığımdan itibaren çatışmaya başladım. Kurum başkanlarıyla. Her aşamada çatışmalar yaşadım.Kurum başkanı olanlar sureklı benim onları başkanlıktan indireceğımı duşünuyorlar. Keşke öyle bir yetkım olsa... (guluyor). Kımse kendı başkanını seçemıyor çunku.

Adli tıplardaki pek çok hekimin bundan rahatsız olduğunu biliyoruz. Ama çok ses gelmiyor kamuoyuna.
Aslında evet rahatsızlar, ama bunu dile getirmek çok kolay olmasa gerek. Çünkü sonuç olarak devletle ilgili bu hekimler ve konuşma hakları yok. Yani 657 sayılı yasa, demeç vermek gibi pek çok şeyi yasaklıyor.

Adli tıpta özerkleştirme neleri değiştirir?
Özerkleştirme son dönemde pek çok kurum için çeşitli manalarda adı geçen bir kavram. Özerkleştirme deyince mali özerkleştirme anlaşılıyor ve mali özerkleştirme de özelleştirmenin bir biçimi. Sağlıkta malı özerklik mumkun olamaz.. Mutlaka devlet tarafından genel vergilerden finanse edilmeli. Bız idari özerklik olması gerektığını söyluyoruz. Yanı polıtık olarak hıçbir mudahalenin gerçekleşemedığı, kendi yapılandırmasını kendi oluşturan, kendi içinde bırtakım bilimsel nitelikler göz önune alınarak yapılacak demokratık seçımlerle oluşacak bır yapıdan söz ediyoruz. Evet, farklı bır yönetım modelınden söz ediyoruz aslında. Mali özerklik çok tehlıkeli bır şey. Çunkü o zaman sadece parası olanlar adalet hizmetınden yararlanabilecek. Çunku bu aynı zamanda hem sağlık hem de bır adalet hizmeti. Sağlık hızmetınden parası ölçüsunde yararlanabilmek zaten kamu vicdanını rahatsız eden bır durum. Hepımız bılıyoruz, ışte parası olmadığı için ambulans çağıramayanlar, parası olmadığı için ameliyat olamayanlar... Bugün Türkiye'nın geldiği nokta bu. Aynı durum bir de ustüne katmerleşecek, bılımsel bır veri alamayacak parası olmadığı ıçın. Tabii, bu çok tehlikeli. "şupheden Sanık yararlanır" hukuk ilkesi uyarınca bılırkişilik raporu yeterli olmadığı için durum şupheli kalacak ve bundan sanık yararlanacak.

Böyle bir niyet var mı ?
Var tabii ki. Özel bılırkişilik kurumları oluşturmaya çalışıyorlar. Özel hastanelerin genetık bölümleri oluşturuluyor. Buralarda adlı genetık çalışmaları yapılması planlanıyor. Bunlar hakıkaten sıkıntı verici. Bu olabilır, ama aynı yeterlilikte bilimsel koşullara sahip kamu kuruluşları olduğu surece.

Kadına yönelik aile içinde, gözaltında işkence, taciz, tecavüz yaşandığında da adli tıp kurumunun raporlarına ihtiyaç oluyor. Adli tıp kurumları hem fiziksel, hem psikolojik olarak kadınların kendilerini ifadesine uygun mu?
Adli tıp resmi bılırkışılı bir kurum olduğu için mahkemeler kişileri doğrudan bu kuruma yönlendırıyor. Zaten ilk savcılık başvurusunu yaptığında adlıyedeki adlı tıp uzmanı tarafından muayene edılıyorlar. Burada tabii şöyle bır sorun var, adli tıp uzmanının çalıştığı yerler adliyenın ıçınde. Ve muayene için çok uygun bır ortam değıl. Hele, böyle bir saldırıya uğramış bır kadının muayenesi için çok olumsuz koşullar söz konusu. Yardımcı sağlık personeli yok, çalışanlar çoğunlukla erkeklerden oluşuyor... Erkeğın saldırısına uğramış bır kadını bır erkeğe muayene ettırmek, erkeklerle yuz yuze bırakmak aynı şıddetı yenıden yaşamasına neden olabiliyor. Dolayısıyla çok uygun bır ortam olması gerekiyor. Cınsel saldırı, aile ıçi şıddet gibi özellıklı olgularda özel ortamlara gerek var. Kadının kendi hemcinsleriyle birlikte olabileceği, kendısını tehdıt altında hissetmeyeceği bir ortam oluşturulması gerekıyor, buraya uygun yardımcı sağlık personelinin oluşturulmuş olması gerekıyor, görüşme sırasında psikolog desteği gerekıyor.

Anadolu'nun küçük kentlerinde durum kadınlar için daha da zor...

Tabii, çünku adlı tıp uzmanı da yok. Hıç olmazsa buralarda var. Oralarda devlet hastanesındekı kadın doğum uzmanı, genel cerrah, olayla ilgisi daha da uzak insanlar ilgileniyor böylesi durumlarla. Bir de ayrıca, aile ıçı şiddet olmayan aile bırımı ne kadar? Çok azdır sanıyorum. Şıddet kadını sadece tekme tokat dövmek değıl, o kadar genış bır alanı kapsıyor ki. Dolayısıyla insanlar mesleki uygulama içerisinde profesyonelliklerini kullanamayabiliyorlar. Oysa çok nesnel, olayın dışında bakacak bır bırıme ihtıyaç var. Bunun içinde de özel eğitimli insanlar olması gerekıyor.

Namus cinayetlerinin pek ilgisi kurulmamıştır adli tıpla. Ama çok önemli bir ilişkisi var sanırım.,
Bence de var böyle bir ilgı. Özellikle benim alanımdan, adli tıp alanından bakınca, vakaların bır kısmı kayıtlara intıhar olarak geçiyor. Çünkü, ışte dereye atlamış oluyor, hakıkaten kendisını bır yerden atmış oluyor, ateşli silahla kendısını vurmuş oluyor... Görünen bu. Kendı eylemıyle yapılmış. Ama kendi eylemi özerk bır ırade ile

ortaya çıkmış bir eylem mi, değil mi, aslında bunu da söyleyecek olan hekimler, adlı tıp uzmanları. Olayın bütünlüğüne bakacak, olayın bütünlüğünden nasıl gerçekleştiğini öğrenecek ve bunu özgür iradesiyle yapıp yapmadığına karar verecek. Örneğin bir miras davası vardır ortada ve evin babası, malın yüzde seksenini hiç de bırakılması beklenmeyen birine bırakmıştır ve ölmüştür. Dosya Adli Tıp Kurumuna gelir, incelenir ve kişinin hukuki ehliyeti var mı yok mu, yani böyle bir miras bırakma eylemini gerçekleştirebilir mi, ruhsal dengesi yerinde mi bakılır. Öldükten sonra yaptığı işlemlerden geriye dönerek psikiyatrik durumu değerlendirilir ve ona göre ehliyeti olup olmadığına karar verilir. Aslında burada da tam öyle bir şey var. Bu kişi bu intihar kararını verirken gerçekten kendi özgür iradesiyle mi vermiş? Yoksa onu etkileyen bir takım faktörler mi olmuş? Sadece kadın intiharlarında değil, tüm intihar vakalarında önemli. Ama kadınlar söz konusuysa çok fazla önemli, çünkü aile ceza almamak için kadını intihar etmesi için ikna edebiliyorlar. Onu dışlayarak intihara sürükluyorlar. Çaresiz bırakıyorlar. Bir de hakikaten, dereye götürüp atıyorlar. Üstelik, intihara ikna veya yardım ciddi bir suçtur. Bunun Adlı Tıp'ın ilgi alanına girmesi gerekiyor. Psikolojik otopsi, kişinin özgeçmişini, özgeçmişindeki psikolojik durumunu, onu olaya götüren etkenleri araştıran bir dal. Buradan yola çıkarak cinayeti işleyenin kişiliğiyle ilgili bir takım ipuçlarına ulaşma gibi bir takım çabalar var. Bu aslında tam da bunun için uygulanmalı.

Hastanelerde aile içinde şiddete maruz kalmış kadınlar için bölüm var mı?

Bir altyapı oluşturulmuş değil aslında. Rapor olacak, belgeleyecek ve yargı sürecini başlatacak. Normalde, bizden rapor alıp hastaneye sevkini isteyebilir, ya da hastane polisleri Adlı Tıp'a yönlendirebilir. Ama kadın bunların hiçbirine kendini hazır hissetmeyebilir. Buna yönelik işlemler yapılması gerekiyor. Yani kadın geldi, hastaneye başvurdu diyelim, hastaneden tıbbi yardım almalı, bu sırada aile içi şiddet olduğuna dair kayıtlar tutulmalı ve kadına bu konuda bildirimde bulunmak isteyip istemediği sorulmalı. Taciz ve tecavüz için de bu böyle. O anda kendisini bu ihbarı yapabilecek durumda hissetmeyebilir. Kadın kararını tamamen kendisini hazır hissettiğinde , ki bunun için profesyonel anlamda ruhsal yardım alması gerekiyor, başvuru için belgeler yargıya iletilir. Aslında sistemin böyle işlemesi gerekiyor. Buna dönük bir çalışma başlatmıştık, benzer bir sistem yürütüyorduk. Psikolojik destek için psikiyatriyle ortak çalıyorduk. Onlar destek çalışmasını yürüturken psikiyatrik durumunu belgelemeye yönelik bir takım bulguları kaydediyorlardı. Biz de diğer bulguları belgelemiş, fotoğraflamış oluyorduk. Sonra kadın istediğinde, biz belgeleri kadına veriyorduk, gidip savcılığa suç duyurusunda bulunuyordu. Bu çok sağlıklı oluyordu. Çünkü kadın güvenerek muayene oluyordu, güvenerek öykusünü anlatıyordu bize. Dolayısıyla da bir sıkıntı yaşanmıyordu. Bu sırada psikolojik yardım alıyordu, başka sorunlar varsa tedavi ediliyordu, öneriler yapılıyordu, başka alanlarda yardıma ihtiyacı varsa onlara yönlendiriyorduk. Artık üniversiteler özel kurumlar maalesef. Ama biz, ücretsiz yapıyorduk, yani özel yakınımızmış gibi imzalayıp gönderiyorduk. Bunlar çok sıkıntı verici şeyler, yani bizim uğraşmamamız gerekiyor. . Bir sosyal hizmetler uzmanı almayı, bir psikologu devamlı kadromuzda bulundurmayı planlıyorduk ama hiçbirini yapamadık.

TCK da kadınlar için kimi olumlu değişiklikler yapılsa da, hala pek çok sorunlu yasa var. Örneğin bekâret kontrolünün önü hâlâ açık.

Evet, kişiler çoğunlukla rıza da veriyorlar. Kendisini aklamak için veriyor. Korkusundan. veriyor. Sonuçta rızayı almak son derece kolay bu ülkede. Cinsel saldırı iddiası olduğuda da, bu cinsel saldırı iddiası ile yapılan muayenede adlı tıp uzmanının, kişinin bakire olup olmadığına da bakması gerekiyor. Yasalarda kızlık zarının zarar görmesi ağırlaştırıcı bir sebep olduğu için, böyle bir durum var mı öğrenilmesi gerekiyor. Aslında kişinin cinsel saldırıya uğraması yeterince ağır bir suç. Bir bakirenin tecavüze uğraması daha ağır değil.

Aile içinde kıskançlıktan dolayı işlenen cinayetlerin de namus cinayetleri olduğunu düşünüyorum. Feministler arasında da çok tartışılmış bir konu değil namus kavramı. Sen namus kavramıyla ilgili ne düşünüyorsun?

Mülkiyetle birlikte başlayan bir şey sanırım. Ama kadınlar açısından çok ağır sonuçları olan bir kavram. Herhalde, mülkiyetin çıkışıyla varolan mülkün paylaşılmasını engellemek için kullanılmış Namus kavramının yok edilmesinin İnsanlar arasındaki ilişkilerin iktidarsızlaştırılmasından geçtiğini düşünüyorum.

Bir yandan sokağa çıkmak istiyoruz, ama bir yandan da, sokaktaki şiddet bizi eve kapatacak kadar yoğunlaştı. Çalışan kadınlar daha da tehdit altında.

Tabii, şiddet yoğunlaşıyor. Bunu ortadan kaldırmak için, şiddeti ortadan kaldıracak politik yöntemleri de beraberinde yürutmek gerekiyor. Yoksullaşmaya, işsizliğe karşı da mücadele etmek gerekiyor. Bir kadınlık mücadelesini sürdürmek gerekiyor ama bunun yanında kapitalizme karşı bir mücadeleyi de beraberinde yürutmek gerekiyor.

Yalnızca mesleki sorunlarla ,kadınların durumlarıyla ilgilenmiyorsun. Alternatif küreselleşme hareketlerine de katılıyorsun. Paris Sosyal Forumuna katıldın. Ben de Selanik sosyal forumuna katılmıştım. Oraya dair en büyük eleştirim, her ne kadar toplantılarda eşcinsellik ve kadın sorunu gibi kavramlar ele alındıysa da, hem konulara yaklaşımlar hem eylemler yeteri kadar cinsiyetçiydi. Paris Sosyal Forumu nasıldı?

Aslında biz yetişemedik, forumun gayri resmi açılışı bir kadın toplantısıyla başlayacaktı. Ama bu yeterince tanımlayıcı. Gayri resmi açılış Resmi açılış, benim de konuşmacı olduğum bir toplantıyla yapılacaktı. O toplantıda da toplam ikı kadındık zaten. İktidarın dışında olan, kadın kimliğiyle gelen yegane insan bendim herhalde. Konuşmacılar erkek egemen söylemin bir parçasıydılar. Biz kadın mitingine yetişebildik. O toplantıda neler konuşulduğunu bilemiyorum. Mitingde, Avrupa'da uzun zamandır süren, kurtajın yasaklanması kampanyasına karşı sloganlar atılıyordu. Toplantıda da bunlar konuşuldu sanırım. "Bedenimiz bizimdir" üzerinden giden bir mitingdi. Miting, yıllar önce bilerek düşük yaptığı için idam edilen kadının mahkum edildiği mahkeme binasının (şimdi bir devlet dairesi) önünde bitirildi, son konuşmalar orada yapıldı. Bu da çok anlamlıydı. Tabii bu mitingde, daha sonra ki eylemlere katılan kadınlardan çok daha fazla kadın vardı. Diğer mitinglerde kadını önceleyen ayrımcı bir tutum yoktu. Bu yüzden, insandan yana, daha güzel bir dünyayı hedefleyen söylemlerle küreselleşme karşıtı bir mücadelenin süreci içinde yer tutan bu forum belki çok gerçekçi ya da içten değil. Yani kadınların kendi hakları ve sorunları için her yerde mücadele etmesi gerekiyor. Bu mücadelenin sürmesi gerekiyor. Bunu biz erkeklerden bekleyemeyiz. Tıpkı çok iyi geçindiğimiz (olabilirsel) patronumuzdan bizim haklarımız için sendikal mücadele vermesini bekleyemeyeceğimiz gibi.

Nilgun Yurdalan

ayşe duzkan

devrimci feminizm

yani bizim mücadelemiz kadın hakları mücadelesi olarak tanımlanamaz. bir noktada bunu da içerir elbette ama biz esas olarak haklarının savunulacak bir kadınlığın, erkeklikle birlikte ortadan kalkması için uğraşıyoruz. patriyarkanın ortadan kalkmasının bunu getireceğine inanıyoruz.

devrim ve feminizm kavramlarının yan yana gelmesi konusunda bazı tarihsel talihsizlikler var; bunları anmakla başlasak iyi olur diye düşünüyorum. birinci dalga sırasında olanlar ayrı, ikinci dalga feminizm de birçok ülkede benzer tartışma süreçlerinden geçmiş, geçti. tabii turkiye'de olup bitenler bizi başka ulkelerde olup bitenlerden daha fazla ilgilendirir. bu ulkenin ikinci kuşak feminizmin ilk neferleri, "bizim yaptığımız devrim kadınları da kurtaracak" diyenlerle tartışmak zorunda kaldılar. ama bu talihsiz karşı karşıya geliş devrim fikri ve feminizmi birbirinden bağımsız, birbirinin karşısında iki kavram haline getirmedi. herhangi bir devrim kadınları kurtaramaz ama kadınların kurtuluşu için devrimci bir mucadele verilmesi gerekiyor bence.

insanlık tarihi çeşitli devrimlerden bahsediyor. ulusal devrimler, burjuva devrimi, sosyalist devrimler, başarılı, başarısız onlarca devrim sureci. bunların çoğunda kadınlar en ön saflarda yer almışlar, herhangi bir ulus-devlette, herhangi bir toplumda devrim dönemlerinde kadınlar da özgurleşmişler, hayatlarında değişiklikler olmuş ama yine tarih, bu süreçlerin çok kısa surduğunu gösteriyor bize. kalıcı özgurlukler sağlasa bile hiçbir devrim kadınların kurtuluşunu sağlayamamış.

özgürlük/kurtuluş

yine yazılı tarih, patriyarkanın olmadığı bir dönemden bahsetmiyor. tarih öncesi dönemlerde anaerkil toplumların olduğundan, tarih öncesi çağlarda kadınlar ve erkekler arasında mutlak bir "eşitlik" bulunduğundan bahsedenler olsa da, bunlar, belirli kanıtlara dayandırılarak öne surulen iddialar.

patriyarkanın olmadığı dönemlerle ilgili elimizde somut, nesnel kanıtlar yok. bu tartışma bu yazı açısından fazla önemli olmadığı için üzerinde durmayacağım ancak patriyarkanın çeşitli dönemleri ve çeşitli coğrafyalarda aldığı biçimler arasında kadınların kullanabildikleri haklar ve özgurlukler açısından ciddi farklılıklar söz konusu. bunlar, sadece söz konusu toplumsal yapının, iktisadi koşulların ya da ülkenin gelenek ve göreneklerinin buna uygun olmasından kaynaklanmıyor. kadınların mücadelesinin tarihi incelendiğinde, en ufak bir hak için ne kadar uzun ve zorlu mucadeleler verildiği görulecektir bizler bugun, kendi ulkemizde oy verebiliyorsak, evlenmeden yaşayabiliyorsak, bir yere oturup çay içebiliyor ve bizi taciz eden mudurumuzu şikayet edebiliyorsak bunun ardında kaç kuşak kadının mucadelesi vardır. ya da iskandinav ulkelerinde kadınlar başka ülkelere oranla daha geniş özgürluklerden ve haklardan yararlanıyorlarsa bunun sebebi o ülkelerde verilen mucadeledir. (maalesef, örneğin anja meulenbelt'ın kitaplarını okuyup anlattıklarından kadınlar arası rekabeti hatırlayıp aktardığı mucadele deneyimlerini umursamama adeti feministler arasında da var.)

kadınların mucadele tarihi, mucadele deneyimleri devrimci bir feminizm için çok önemli veriler içerir, butun bu tarih olmasa bu mucadele uzerinde yukseleceği bir zemin bulamaz zaten.

ancak kadınların kurtuluşu için mücadeleyle kadınların özgurluğu için mucadele arasında çok net bazı ayrımlar koyabiliriz. kadınların özgurluğu mucadelesi bugunün koşullarını değerlendirir, bugünun koşullarında kadınların hayatını, çalışma, evlenme, siyaset yapma, sanat üretme vb koşullarını dönüştürecek adımlar atar. kadınların kurtuluşu mucadelesi ise, patriyarkanın ortadan kalktığı bir dunyayı hedefler

bu iki farklı mucadele çizgisi birbirini dışlamak zorunda değildir. nitekim kadınların kurtuluşu için mücadele veren feministler kadınların özgurluk mucadeleleri içinde her zaman yer almışlar, bunu devrimci feminizmlerinin bir parçası olarak görmuşler.

ancak devrimci feministler, kadınların hayatını kolaylaştıran, kadınları rahatlatan her adımı benimsemezler. bunun en iyi örneği annelik hakları için verilen mücadele.

günümuzde anne olan kadınlar çok çeşitli zorluklarla karşılaşmaktalar. işlerinden oluyorlar, özellikle yalnızlarsa maddi sıkıntı çekiyorlar. o yuzden her türden annelik yardımı, çocuk parası, annelik izni, anne olmayı tercih eden kadınların hayatını kolaylaştırır. ancak bunların çoğu kadınların anne olması durumunu da mutlaklaştırır. dahası kadınları annelik rolüne sıkıştırır, teşvik eder. devrimci feminizm, kısa vadede kadınların yararına gorunse bile, bu tur talepleri savunmaz, desteklemez. çunkü bu talepler kadınların kurtuluşunun orulmesiyle çelişir. devrimci feminizm kadınları anne olmaya teşvik eden talepleri desteklemez, bunun yerine, örneğin babalık izni gibi, çocuklara mumkun olduğu kadar erkeklerin ve kamusal kurumların bakacağı çözümleri ve talepleri savunur.

ayrıca, devrimci feminizm, bugunlerin sevilen terimiyle "kadın kimliği"ni mutlaklaştırmaktan uzak durur, kadınların şimdiki varoluşunu yucelten, bunun açığa çıkartılmasına (örneğin kadınlık "sırlarının" ifşası, kadınlık deneyimlerini paylaşılması) dayanan eylem ve örgutlenmeleri önemsemekle birlikte bunlarla yetinmez. yine bir örnekle ifade etmek gerekirse, kadınların dilsizleştirildiği bir alan olan cinsellikle ilgili deneyimleri paylaşılması önemlidir ama bu paylaşma varolan heteroseksuel ilişkilerin sorgulanmasının yerini tutamaz, bu sorgulamanın bir parçası olduğunda dönuşturucu bir içerik kazanır.

toplumsal cinsiyet feministler açısından ortadan kaldırılması gereken bir kategori olduğu kadar bir veridir de. devrimci feminizmin en önemli kuramcılarından christine delphy, pazartesi için yaptığımız röportajda bu konuda şunları söylemişti:

"Reformizm, elindeki guçle insanların anlayabilecekleri, elleriyle dokunabilecekleri bir değişiklik yapmaktır. Bizim için sorun toplumsal cinsiyeti çözmek için toplumsal cinsiyeti ne ölçude kullanabileceğimizdir. Bir örnek vermek istiyorum, Fransızca'da meslekların kadınlar ve erkekler için ayrı kelimelerle ifade edilmesi. (Bilim adamı bilim kadını gibi.) Bazı insanların kafası bu konuda çok karışıktır, meslekleri diş leştırmek bir aşağılama işaretidir. Buna atılıyorum. Böyle yaparak toplumsal cinsiyeti olmadığı yerlere de sokuyorsunuz. Ama bunu yapmadığımızda ne oluyor? Kadınları yok ediyoruz. Onları siliyoruz. Fransızca'da kadın ve erkek ressam aynı kelimeler. Bu olmadığında, örneğin, "Şu isimde unlu bir ressam öldü." Herkes onu erkek sanıyor. Bunun anlamı toplam nüfusta daha az kadın ressamın olması demek oluyor. O zaman tarihten silinecekler. Bu ikilemin tuzağındayız. Cinsiyeti kavgamızda kullanmak zorundayız (..) Öyleyse iki katmanlı bir kavga yürutmek zorundayız."

yani bizim mücadelemiz kadın hakları mucadelesi olarak tanımlanamaz. bir noktada bunu da içerir elbette ama biz esas olarak haklarının savunulacak bir kadınlığın, erkeklikle birlikte ortadan kalkması için uğraşıyoruz.

patriyarkanın ortadan kalkmasının bunu getireceğine inanıyoruz. kadınlar, ortadan kaldıracağımız bu sistemin mağdur tarafı oldukları için ilgilendiriyor bizi. bizler gerçekten kadın ve erkeğiyle "bütün insanlık"ın şu patriyarka denen beladan, bu egemenlikten kurtarılmasını hedefliyoruz. kadınlarda özsel, tabii bir iyilik olduğu için değil, erkekler onları egemenlik altına aldığı için kadınların kurtuluşunu hedefliyoruz. cinsiyete dayanan egemenliği ortadan kaldıracağız. ayrıca hemen bütün feministler gibi patriyarkanın kadınları sömürüp baskı altın aldığını ama erkeklerin hayatını da sınırlandırdığının farkındayız. bu anlamda, feminizm, bütün toplumu kapayan bir proje aslında.

alan/sınırlar

çünkü eşitlikçi feminizm, patriyarkanın ortaya çıkarttığı her türden ayrımı ortadan kaldırır. devrimci feminizm ise, patriyarkanın kendisini ortadan kaldırmayı hedefler.

burada patriyarkayla ilgili kısa bir tanımlama yapmakta yarar olabilir. bu kavram, feministler tarafından da çok çeşitli biçimlerde kullanıyor. devrimci feminizm, patriyarka kavramını, aile kurumu içinde, kadınların –ve çocukların- emeğine karşılıksız olarak aile reisi erkekler tarafından el konulmasına dayanan bir üretim ilişkisi olarak tanımlar. ama patriyarka salt bir üretim ilişkisiyle sınırlı değildir, bu sömüru ilişkisini mümkün kılan toplumsal ilişkileri, araçlar, kurumlar da vardır. patriyarka ücretli emeğin sermaye tarafından sömürülmesine dayanan kapitalizmle, iç içe varolur ama bu her zaman uyum içinde oldukları anlamına gelmez. sık sık kapitalizmle patriyarka karşı karşıya gelirler. bütün kadınlar patriyarkal sömürüye tabi, bazı kadınlar aynı zamanda emeklerini ücret karşılığında satarak kapitalist sömürüye maruz kalırlar. çok az sayıda kadın, sermaye sahibi olup başka erkekleri ve kadınları kapitalist sömürüye tabi tutar. bütün erkekler, ister burjuva ister emekçi olsun, kadınları sömürür. bu konular pazartesi'de daha önce çok sık işlendiği için ayrıntılı olarak ele almıyorum. ancak temel iki noktanın altını çizmek istiyorum; bunlardan birincisi patriyarkanın bir zihniyet meselesi, üst yapı ilişkisi, iktisadi temellerden yoksun bir hegemonya olmadığı, bizzat belirli bir sömüru ilişkisine işaret ettiğidir. ikincisi ise, patriyarkanın, kapitalizmden bağımsız bir sistem olarak varolduğu.

öte yandan, genel olarak feminist mücadelenin önemli bir meselesi, mücadele alanlarını belirlemek. patriyarka, başka birçok egemenlik biçimine göre daha kapsamlı, daha geniş, hayatımızın her alanına sızmış. en başta iktisadi bir ilişki ama sadece bu değil, mutfakta ve tarlada olduğu kadar okulda ve yatakta da belirleyici. öyleyse feministlerin ilk hedefi bu alanları belirlemek. kadınların devrimi, haritası çizilmemiş bir coğrafyayı "işgalci düşmanın elinden almak" gibi, önce bu ülkenin neresi olduğunu keşfedecek, sınırları çizecek, kuşatacak, düşmanı kovacak ve sonra o ülkede ne yapacağınıza karar vereceksiniz.

ancak bir kadın devriminin tabiatını anlamak için öncelikle siyasal devrim ve toplumsal devrim arasındaki farkı ortaya koymamız gerekiyor. toplumsal devrim bir toplumun ekonomik altyapısının, toplumsal ilişkilerinin kökten değiştirilmesi anlamına gelir. bir toplumsal devrimden sonra, toplumdaki üretim ilişkileri, servetin paylaşımı, sosyal ilişkiler bütünüyle değişir. çeşitli ülkelerdeki burjuva devrimleri bunun iyi bir örneğidir. bir sürü ülkede burjuva devrimi herhangi bir siyasi kalkışma ya da (örneğin fransız ihtilali gibi) siyasi devrim olmaksızın gerçekleşmiştir ama bu ülkelerdeki üretim ilişkileri ve toplumsal ilişkiler kökünden değişmiştir. kadın devrimi, her şeyden önce bir toplumsal devrim olacaktır. patriyarkanın tasfiyesi, patriyarkal üretim ilişkilerinin tasfiyesi, hayat bütün alanlarının toplumsal cinsiyet ayrımından arındırılması, devrimci bir süreçtir. bu sürecin bazı aşamalarının siyasal anlamda da devrimci süreçlerden geçmesi kaçınılmazdır. zaten böyle köktenci bir perspektif bir yana, kadınların oy hakkı mücadelesinin bile nasıl zorlu aşamalardan geçtiğini biliyoruz. eğitimin' cinsiyetsizleştirilmesi gibi bir adım, şimdi de görülduğu gibi ağırlıklı olarak ideolojik bir mücadeleyle yürütülecektir ama örneğin tarımda toprak mülkiyetinin erkeklerin elinden alınması, kadın kolektiflerinin kurulması (hindistan'da olduğu gibi) gibi aşamalar farklı olacaktır.

bu noktada, sosyalist feminizmle devrimci feminizm arasındaki farka da kısaca değinmekte yarar var. sosyalist feminizm, kadınların kurtuluşu için kapitalizmi tasfiye edecek bir sosyalist devrimi ön koşul olarak görür. devrimci feminizm ise, kadınların kurtuluşunun tek koşulunun kendi verecekleri devrimci mücadele olduğunu benimser. devrimci feministler kapitalizme karşı mücadeleyi gerekli görmekle birlikte bunu işçi sınıfı hareketinin gerçekleştireceğine ve gerçekleştirmesi gerektiğine ve bu mücadelenin kadınlara da belirli özgürlükler sağlaması ihtimali olmakla birlikte esas olarak ücretli emeğin kurtuluşunu sağlayacağına inanırlar.

peki ya farklılıklar?

kadınlar arasında birçok farklılık var. ancak bu farklar, kadınların tümünün patriyarkal sömüru altında olduğu gerçeğini değiştirmiyor; sadece farklı sınıf, ülke, hayat tarzı, kültürel ortamlarda patriyarka biçim değiştirebiliyor. devrimci feminizm, kadınlar arasındaki farklılıkları tanımakla ve siyasi ve ideolojik adımlar atarken bu farklılıkları gözardı etmemekle birlikte, bütün kadınların ortak ezilmişliğine ve sömürusüne karşı mücadele eder; kadınlar arasındaki farklılıkların kadınların biraraya gelmesini engellemesini değil, hareketi zenginleştirmesini hedefler. bu tavrıyla feminizmin postmodern versiyonlarından farklılaşır.

kadınların kurtuluşu mücadelesi içinde, çeşitli dönemlerde, çeşitli konjonktürel sebeplerle belirli kapitalist sınıflardan, kültürlerden, cinsel eğilimlerden ve hayat tarzlarından kadınlar ağırlıklı olarak yer alacaktır. ama siyasi olarak önemli olan yürütülen mücadelenin ve öne sürülen taleplerin bütün kadınları kapsamasıdır.

son söz olarak

bu yazının sıkıcı, yer yer didaktik bir yazı olduğunun farkındayım. aslında burada ele aldığım temaların çoğu, farklı kadın gruplarıyla, farklı ortamlarda tartıştığımız konular. bu metnin üzerinde ortak bir tartışma yürütebileceğimiz bir zemin oluşturmasını dılıyorum. yazıyla ilgili görüşlerinizi, eleştirilerinizi, açılımlarınızı bekliyorum.

Nermin Yıldırım

Cahide Birgül 'tekinsiz' bir yazar

Polisiye ve psikolojik gerilim türünde yazdığı romanlarla tanıdığımız, "tekinsiz" yazar Cahide Birgül ile geçtiğimiz ay İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan son romanı Ah Tutku Beni Öldürür Müsün? vesilesiyle görüştük.

Mimarlıktan edebiyatçılığa uzanan uzun bir yolculuğun ortalarında tanıdık onu. İlk romanı "Gölgeler Çekilince" de hiçbir şeyin, hiç kimsenin göründüğü gibi olmadığını; "Geceye Uyananlar"da yalnızlıktan öteye bir yol gitmediğini gördük. Yazdığı tiyatro oyunlarını bir yerlerde dinledik, meraklandık, kulak kabarttık. O, Turkiye'de pek kimselerin cesaret edemediği psikolojik gerilim turunde yazarken, her satırda bir sonrakinin merakı ve üzerimize çöken kasvetli gerginlikle baş etmek zorunda kaldık. Yazdığı dünyanın gündüzleri de en az geceleri kadar karanlıktı. Hiç kimsenin masum olmadığı bir dünyadan haberler vermekteydi bize ve hiç kimseye kızamadık. Zira kötulük insanın hamurunda vardı, içimizden "kötüluk çiçekleri " fışkırmaktaydı. Hiçbir romanının sonunda içimiz rahatlamadı, hayata kaldığımız yerden devam edemedik. Polisiye ve psikolojik gerilim turunde yazdığı romanlarla tanıdığımız, Cahide Birgul ile son romanı "Ah Tutku Beni Öldürür müsün?" vesilesiyle görüştük.

Ankara'da doğmuş, orada okumuşsunuz. İstanbul'a gelişiniz nasıl oldu?
O zamanlar evliydim. Eşimin işi nedeniyle geldim. Sonra oğlum burada Robert Kolej'i kazanınca kaldım.

Mimarlık geçmişiniz olduğunu biliyoruz. Son romanınızın başına daha çok fantastik romanlarda görmeye alışkın olduğumuz bir ev planı koymuşsunuz. Bu çizimi koyarken amaçladığınız şey neydi?
Doğruyu söylemek gerekirse mimarlık değil memurluk yaptım. 657 ye tabı mimar-memurdum. Ama bana yazarlık anlamında buyuk faydası oldu bu dönemin. Kocaman bir atkestanesi ağacına bakan bir odam vardı. Deri buyuk bir koltuğum ve onu aydınlatan sarı ışığım. Günluk işlerimi bıtırdıkten sonra bol bol okur ve yazardım. ***Ah Tutku Beni Öldürür müsün***'deki planı ben çizdım. Doğrusu o kadar teknik, standart bir plan olmasını istemiyordum. Bir ressam tarafından çızılmış, gölgeli, romanın ruhuna uygun bir plandı gönlumdeki. Ama olmadı. Mimar olmam, bu planı çizme fikrimi kuvvetlendirmiş olabilir. Ama ben, daha çok eski polisiyelere bir gönderme yapma amacıyla o planı ve çizelgeyi koydum romana. Matematiksel bir duşunce yapısına sahip olmamı, eğer başarıyorsam, daha mantıklı bir zemine oturan kurgular yapmamı mimarlığa borçlu olabilirim...

Radyo ve tiyatro oyunları yazdığınızı biliyoruz. Bunlardan biraz bahsedebilir misiniz?
Ankara yıllarına denk gelir bu dönem. Yazmaya radyo oyunu, ***Arkası Yarın*** yazarak başladım diyebılırız hatta. Radyo oyunu-Arkası Yarın yazmak, tıpkı tiyatro oyunu ya da senaryo yazmak gibi kendine has kuralları olan bir teknik gerektirir. Sadece sesle, efektle insanların gözunde bir hikâyeyi canlandırmak ancak bu teknığı iyi öğrendiyseniz başarılabilir bir ıştır. Radyo oyunu ve Arkası Yarın yazmanın bana çok faydası olduğunu duşünuyorum Romanlarımda doğru kurgu yapabiliyorsam bunda yırmiyi aşkın radyo oyunu ve Arkası Yarın yazmamın da payı vardır sanırım.

Son romanınızı nasıl tanımlıyorsunuz? Polisiye ya da gerilim diyor musunuz?
Daha çok "psıkolojik gerilım" olduğunu duşunuyorum. Çünkü insan psıkolojısı çok ön planda.

Polisiye ya da gerilim türünde en çok imleri okumayı seviyorsunuz?
Patricia Highsmith ve Ruth Rendall çok severek okuduğum yazanlardandır. Onları da diğer pek çok polisiye ve gerilim yazan yazardan ayıran unsur insan psıkolojisini asla gözardı etmiyor olmalarıdır. Patrıcia Highsmith 'in unlü kahramanı Tom Ripley aslında pek çok kötü denebilecek özelliği barındırır karakterinde. Katildir her şeyden önce. Ama ona antipati duyamazsınız. Çünkü Patrıcia Highsmith ıkı boyutlu değil, ete kemiğe burunmuş gerçek bir karakter yaratmıştır.

Polisiyenin Türkiye'de pek yaygın bir tür olmadığını göz önünde bulundurursak, nasıl tepkiler aldınız?
Kıtabın çıkışından bu yana bu değerlendirmeyi yapacak kadar uzun bır zaman geçmedi . Ama saygı duyduğum, özellikle polisiyede bır otorite olarak gördüğüm eleştırmen olan Ömer Türkeş'ın kıtabı beğendığını biliyorum, bu da beni onurlandırıyor.

Dünya çapında pek çok kadın yazara rağmen, polisiye daha çok erkek yazarlara, erkek okuyuculara yakıştırılan bir tür. Oysa sizin romanınızla kadınların bu işte en az erkekler kadar iyi olduklarını bir kez daha gördük. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Polisiye- gerilım turú yazmanın erkek olmayla daha çok anılmasının nedeni, kadınların belkı bır tür erkekçe baskıyı asırlardır üzerlerinde hıssetmeleriyle ilgılı olabilir. Hanı bazı alanlar vardır, kadınların el atması daima engellenmıştır. Kadından futbolcu olamaz, beyin cerrahı olamaz, profesyonel şoför olamaz gibi. Bu meslekleri kadınlardan uzak tutan şey, dırekt "fızıksel güç"tur. Bu öne çıkarılır, engel olarak

sürulur. Hep bir "ben daha güçluyüm" söylemi. Polisiye, gerilim romanda ise başka tür bir engel var bence. Bizler sanki hep kadın olmakla özdeşleştirilmiş, bir tur üzerimize yapıştırılmış özelliklere sahip romanlar, hikâyeler, hafif metinler yazmak zorundayız. Aşk romanı yaz, duygusal roman yaz, hadı biraz daha hak tanıyalım, tarihi roman falan yaz. Ama haddini aşma. "Erkekler nasıl tavlanır?" diye birçok kitap yazsanız kimseye garip gelemez de, bıçakların, tabancaların, cesetlerin havada uçuştuğu bir polisiye roman kaleme almak kadın yazarın alanını aşar, tuhaf karşılanır. Çünkü orada bir biçimde erkeklerin dunyasına burnunuzu sokmuş olursunuz. Sanki polisiye yazmak, onun tekniğini bilmek, kadınların giremediği erkek kulüplerine adım atmak gibi yasak bir durumdur. Özellikle Türkiye'de erkeklerin at koşturduğu bir alan polisiye. Ama bu da zaman içinde aşılacak. Nasıl artık kadın beyin cerrahı, kadın hâkim oluyorsa, giderek daha çok sağlam polisiye ve gerilim yazan kadın yazarlar çıkacak. Ayrıca gerilim yazan erkek yazar var mı ulkemizde, varsa da ben bilmiyorum.

Bütün romanlarınızda bir biçimde aile kurumuna değiniyorsunuz. Aile mefhumuyla alıp veremediğiniz nedir?
Hamurumuz o aile denilen çember içinde yoğruluyor çunkü. Herhangi bir ailenin sıradan görünuşü ardındaki sırlar çok cezbediyor beni. Mesela bir ev kadınının yıllarca kendine eziyet etmiş kocasını usul usul zehirleyip sonra da başını bağlayarak cenazesinde göz yaşı dökmesi gibi. O kadın o gune kadar neler yaşamıştır, sonrasında neler yaşayacaktır, asla bilemezsiniz. Vicdan azabı çeker mi? Yoksa sadece huzura mı ermiştir? Bunları bilmek, görünürde olan komşunuzun, temizlikçinizin ya pazarda yan yana domates seçtiğiniz o kadının sakladığı gizli dunya buyüleyici geliyor bana.

Kahramanlarınızdan Selim vasıtasıyla eski Türk filmlerini de bol bol anmışsınız. Son dönem romanlarda Türk Sineması'nı anmak bir gelenek gibi oldu. Sizin amacınız neydi?
Öyle mi, bilmiyordum. Özel bir amaç gutmedim. Selım'e ait bölüm başlıklarının eski Turk filmlerinden seçilmiş olmasının romana herhangi bir katkısı yok. Sadece bir hoşluk. Kenar susu gibi. Ya da Selım'e yakışan bir kuçuk ayrıntı diyebilirim.

Ayrıca bölüm başlıklarında da filmlere, şarkı sözlerine gönderme yapıyorsunuz. Bu fikir nereden çıktı?
Bence bir yazara sorulacak en zor soru, "bu fikir nereden çıktı?" dır. Çunku nereden çıktığını o da bilmez. Öylece oluverir. Eski Turk filmlerinin adları o bölumlerin içeriğine yakıştığı için seçildi. Şarkı adları ise sevdiklerimden seçildi ve yine bölüm içerikleri ile ilgili.

***Ah Tutku Beni Öldürür müsün*'ü hiç kimsenin masum olmadığı bir dünyada yaşayan masum olmayan insanların anlatıldığı bir kara roman olarak değerlendirebilir miyiz?**
Bunu ben değerlendiremem. Sanırım okuyanlar değerlendirecek. Ama kara filmleri de, romanları da severim. Umarım dediğiniz gibidir. Bir de şunu hiç unutmamak gerek sanırım. Masum değiliz hiçbirimiz. Mesele bu masum olmama halini, en insanı biçimiyle verebilmek. Eğer birazcık bunu başardıysam ne mutlu bana.

Romanınızın çok sinematografik bir yapısı var bana kalırsa. Günün birinde bir sinema filmi için senaryolaştırılmasını ister miydiniz?
Bence de bu romanın sinemaya çok uygun bir yapısı var. İkinci kitabım ***Geceye Uyananlar*** için de Gul Dirican bir senaryo çalışması yaptı. Barış Pırhasan çekecekti. Ama sonuca ulaşmadı.

Böyle bir durumda romanınızı hangi yönetmenin ellerine bırakmak isterdiniz?
Ben Uğur Yücel'in çekmesini isterim mesela. Onun yaptığı dizilerde böyle bir gerilim öğesi çok kuvvetli olarak mevcut. Kafa olarak bana yakın olması, kitabın ruhunu hissetmesi gerekir o yönetmenin. Ferzan Özpetek bir gerilim çekse nasıl olur diye kışkırtıcı bir fikir de yok değil aklımda. Melih'i Mehmet Gunsur canlandırabilir. Ama kesinlikle temiz yuzlu biri olmalı.

Ufukta yeni projeler görünüyor mu?
Yaz sonu bir romana başlamayı duşünüyorum. Orta yaş-genç ilişkisini anlatan bir aşk romanı olacak. Yine de böyle dediğime bakmayın, masaya oturunca kaleminiz size hukmedıyor. Yani bambaşka bir şey de çıkabilir ortaya. Ama sanırım yine gerilim unsuru olacak içinde.

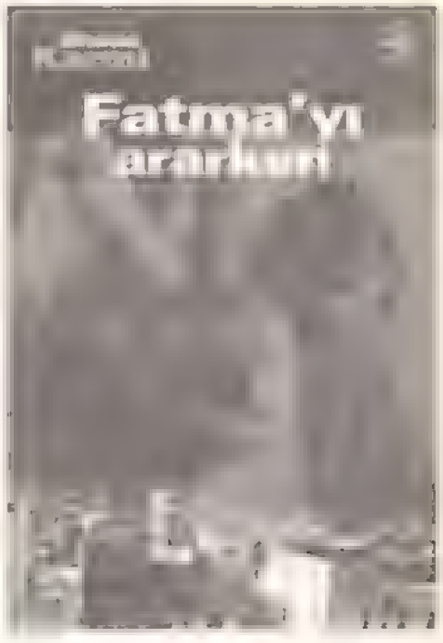

FATMA'YI ARARKEN
Ghada Karmi

İsrail Devleti'nın kurulmasıyla sonuçlanan savaş, Karmi ailesini Kudüs'ü terk etmeye zorladı. Aile bir süre Şam'da yaşadıktan sonra Londra'ya göç edip ünlü Yahudi bölgesi Golders Green'e yerleşti. Yahudilerle girişilen bir savaştan kaçıp da başka bir ülkede onların yoğunlukta olduğu bölgeye yerleşmek tam bir kara mizah örneğiydi.

Karmi ailesinin her bir üyesi savaşın ve kültür değişiminin şokunu kendince yaşadı. Ama bunun sıkıntısını en çok çeken Ghada'ydı...

Fatma'yı Ararken, köklerini kanatarak koparmak zorunda kalan bir ailenin, Karmilerin içten ve etkileyici öyküsü...

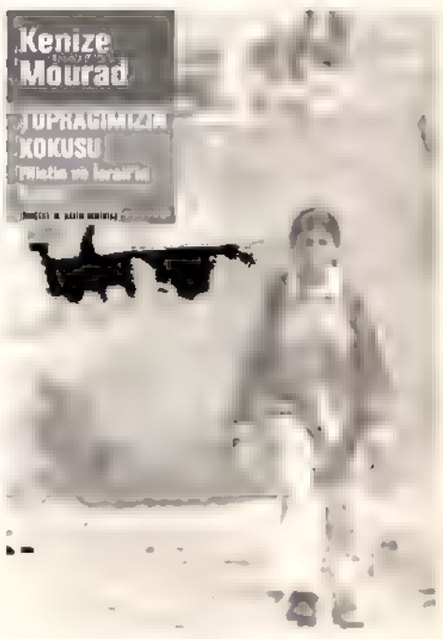

TOPRAĞIMIZIN KOKUSU
Kenizé Mourad

Ortadoğu'da 15 yıl boyunca gazeteci olarak çalışan Kenize Mourad, romancı duyarlılığını gazetecilik deneyimiyle birleştirip ortaya çıkardığı **Toprağımızın Kokusu**'nda, altmış yılı aşkındır yaşanan Filistin-İsrail çatışmasını bu kez örnek bir kitapla sergiliyor.

Toprağımızın Kokusu, Filistin-İsrail dramını, barışı güçleştiren bütün nedenlerle birlikte ortaya koyarken, çatışmanın gerçek kurbanlarının sesleriyle ilk kez bu kadar gerçek ve çıplak olarak su yüzüne çıkarıyor.

Gülfer Akkaya

hamarat adam aranıyor!

Kadınların sadece ev içinde değil dışarıda da çalıştıkları zamanımızda biz kadınların da sevgililerinden beklentileri farklılaştı haliyle. Mağaralarda ikâmetten bu yana değişmeyen küt beyinlilere bakmaz oldu şimdiki kızlar. Artık erkeklerde aranılan özelliklerin başında hamarat ve tez canlı olmaları geliyor. Kırılan prizi, patlayan ampulü, su damlatan musluğu tamir etmeyi öğrendik çoktan...

Herifin ağzının üstünü fırça gibi bıyıklar sarmış. Simsiyah. Nah şöyle. İğrenç ki ne iğrenç. Saçlarını arkaya doğru devirmiş. Basamak basamak duruyor. Göbek tepeleme. Bu tipler genellikle göbeksiz olamıyorlar. Elinde iri taşlısından bir tespih. Kendine doğru yuvarlıyor tespihi, kıvrak parmak hareketleriyle ilk turu karşılayıp ikinciyi yuvarlamaya hazırlanıyor öte yandan. Diğer elini arkasına, kıçının üzerine atmış. Önde göbeği, arkasında kendisi, vücudunu biraz da fazlasından sağa sola sallaya sallaya pasajın içinde dolanıp duruyor. Burnu havalı ama. Sanırsın yüksek (ya da alçak, ne fark eder) tepeleri o yaratmış. O ne kurum, ne caka, ne fıyaka? Burnu sivri ayakkabılarında o ne takırdama... Adam evvelden daha başka işler yapıyormuş. Daha paralı işler. Mesela paradan para kazanıyormuş. Artık galiba sular durulmuş. Ve şimdilerde durulan o sulardan "ağabeyimiz" bizlere çay yaparak para kazanıyor.

Adama bakınca bir top erkek göruyorsunuz. Kollu, bacaklı, kıllı, Nur'un topu gibi bir erkek. Davranışları, konuşması, sesi, bakışı, kısaca her şeyi tam bir erkek. Adem oğlu adem. Ondan her çay isteyişimde mutluluk sarar beni. İstediğim çayı bana uzatmak için hem tepsisini, hem de kendi eğilmez erkek vucudunu önümde eğerek bana çay servisi yaptığında nasıl sarhoş edici bir duyguyla titrerim. Anlatamam. Böyle adamların evde kadınlarına yaptırdıkları böyle işleri dışarıda bana ve benim gibi nice kadına yapmaları ne guzel. Keşke karısı da bu ana tanık olsa da sünepe kocasının bu halini de bilse. Muhtemel ki bu adamlar evde ayılar, dayılar, patronlar. Diyeceksiniz ki kapitalizm, para vs var işin ucunda. Olsun. Ne olursa olsun. Bu sünepelerin bir kısmının üzerindeyiz ya. Geride kalan kısmının da üzerine geldik mi, değme keyfime!

Kaldığım yerden devam edeyim.

Ya da daha genci geliyor. Abla çayınız diyerekten masama bırakıyor. Saygılı, biraz da mahcup. Ama yemezler. Çunku bunlar sokakta erkek kesiliyorlar. Laf atmalar, şarkı söylemeler, omzunuza hızla çarpmalar, aşağılıkçasından sıritmalar. Kadını incitmek için ayarlanmış erkek taktikleri. Bunları bıldığımden ve bol bol yaşadığımdan, hâkim erkek vucutlarının önumde bir çay için eğilmesinden haz duyuyorum. Ya da masanızı silebilir miyim diye musaade istemelerinden. Elimde değil. Acayip zevk alıyorum ben erkeklerin kadınlara hizmet etmelerinden. Kabası kibarı, tıplısı tıpsızı, esmeri, sarışını, Allah ne verdiyse, bilgisayar başında insanlıktan çıkacağına, şöyle iki bulaşık çalkalasa ya da sıcak bir kahveyi tütture tütture kadına götürse de insan olsa fena mı olur? Olmadı, şu sıcak yaz akşamı buuzzz gibi bir karpuzu kesip hayatım karpuz hazır diye seslense sesi mi kısılır?

Cafe'de, evde, sokakta, okulda, iş yerinde... Nerede olursa olsun . Erkekler kadınlara hizmet mi ediyor, değme keyfime... Mesela yanımda tamı tamına beş adam çalışıyor. Ve bu adamlar temizlik ve hizmet meseleleriyle meşguller. Ellerine bezi alıp cama aynaya yönelince hayata nasıl kahrediyorlar. Göruyorum. Göruyorum ama gözümun önunden gitmeyen bir başka göruntü de böyle milyonlarca kadının olduğu. Çocukların, kocaların, ailelerin pıslığını temizleyerek hayatlarını sürdürmeye mahkûm edilen milyonlarca kadın. Peki onları kim duşunuyor? Diyeceksiniz ki kısasa kısas mı?

Asla! Ruhumun derinliklerinde erkeklere karşı epeyce fitne fesatla doluyumdur. Onlara inanmam. Beğenmem. Beceriksiz bulurum. Bir erkek duşmanlığı sarmış beni sormayın gitsin. Böyle de bir haldeyim işte. Ne yapayım beni de onlar çıldırttı, tıpkı tum kadınları çıldırttıkları gibi.

Hani hep deriz ya, devrim olacak, kadın erkek arasındaki bu ezme ezilme ilişkisi ortadan kalkacak. Özgürluk falan. Böyle bir donemin hayaliyle yaşarız. Bunun için uğraşırız. Elbette benimde nihai hedefim, hayalim devrim. Özgur günler yaşamak. Ancak dedim ya bende biraz fitne fucur var diye. İşte o yanım tam da burada hortluyor. Diyorum ki, hani o devrim kısmı gelmeden önce bir ara aşama olsa. Şöyle kuçucuk bir zamancık. Ucundan bir fırsatçık. Devrim öncesine sıkıştırılmış bir ara bölum. Adamlara evi silip süpurtecek, çocukları tam gun baktıracak, yemek pişirtecek, çamaşır ütulettirecek, sağa sola atılmış kadın çamaşırlarını toplattıracak, alışveriş yaptıracak kadar... Sonunda bu bir kamera şakasıydı dedirtecek bir parça zamana ihtiyacımız varmış gibi geliyor. Çunkü adam kısmı çabuk unuturmuş. Guzel günlere başlamadan evvel şöyle birkaç bölum tersine dunya çeksek fena olmaz diye düşünduğumden. Hafızayı zinde tutmak için. Kadının da, erkeğin de. Benimkisi insanlık için ufak bir çabadan öteye bir şey değil. Ne öneriyorum. Devrim öncesi erkekler için bir "sınıfsızlık hazırlık süreci". Takdir edersiniz ki her adam devrime aynı tepkiyi veremez. İşi sağlama almak gerek. Toparlarsak Hayat bu, çok kısa. Her şeyi göreceğiz diye kural yok. Ama seçtiğimiz adamların da bizim için biraz yorulduklarını görsek fena olmaz artık.

Duşunun, akşam eve vardığınızda hazırlanmış bir masa. Ütulenmiş elbiseler. Karnı doyurulup uyutulmuş bir çocuk. Tum bunların üzerine de sıcak bir çay iyi gider.

Eee çay bu. Kendiliğinden masanıza gelmiyor ki! Ya siz, ya sevgiliniz getirecek. Tercih sizin. Benden söylemesi!

Devrim Gökçek

delikanlılığın kaç dolar eder, şu bendeki aşk olmasa

Tamer Karadağlı'nın seks kasetlerinin ortaya çıkması ve kendilerine yapılan şantaj olayıyla bütün bakışlar Birol Güven'e çevrildi. Güven, Pınar Altuğ'u kocasından ayrılıp, sevgili bulduğu için diziden uzaklaştırmıştı. Ama taş fırın erkeğinin içinde olduğu durumun dizideki karaktere aykırı bir tarafı var mıydı ki?Taş fırınlık bu değil miydi zaten. Aldat, açığa çıkınca, "ben erkeğim, delikanlıyım," de. Karından özür dile. Ne ala memleket...

KONUŞMAK için en azından gunluk gazete okumuyor ve duzenli haber dinlemiyorsanız iletişim kurmak için yeterli değildir, yeni tanımları bilmiyorsanız siz onların konuştuklarından anlamayacaksınız onlar da sizden sıkılacak. Mutemadiyen öğrenmek zorunda olduğumuz trendy tanımlar, moda konular var. Bu dağarcıkla hayat kovalanır gibi değil yani. Son gunlerde metroseksuelleri tanımaya çalışmak için az mı uğraştık? Şu gunlerde "adamlar" dunyasına yeni tanımlar katıldı "seri poligami mi yoksa seri monogami mi " hangisi kafamıza yatıyor onu tartışacağız. Bu tanımı Vatan Gazetesi Pazar ekinde Dilek Önder' in köşesinden edindim. "Bırden fazla aynı kadınla surekli ilişki mi, yoksa hep farklı kadınlarla mı ilişki kurmalı?" Anlamışsınızdır uç ya da dokuz kadınla devamlı birlikte olmak "seri monogami", her seferinde farklı kadınlarla birlikte olmak "seri poligami" imiş. Bunların avantajları ve dezavantajları vardır mutlaka. "Seri monogaminin" avantajları, guven veriyor musunuz?, hijyen mısınız?, yattığınız odaya gizli kamera yerleştirir misiniz? "adamın" hayatına mudahale eder misiniz? Gibi soruların cevapları bir "adamla" sureklı goruşuyorsanız az çok bılınebilir. Dezavantajları; bu kadınlar bır zaman sonra birbirlerini fark edebilir, "adam " hepsine birden alışabilir. Bill Clinton, David Beckham, İbrahım Tatlıses "Seri monogamici" unlulerden birkaçı. Bu seri katillerin neden evlendiklerini de yeni yeni anlıyorum (gerçi İbrahım Tatlıses, başına gelebilecek en kötü şey gelmiş tum seriye alışmış hepsiyle evlenmek istiyor ve de dertli, "eski kadınlar kadın değil miydi onlar cefakârdı, fedakârdı bunlara göz yumardı," deyip duruyor.) Bu adamlar evlilikleri şirket ortaklığı gibi goruyor çunkü bır sure sonra ya da (zaten onceden de) evlendikleri kadınlar da bu ortaklıktan kazanç sağlıyorlar, toplum içinde de evli çiftler olmaktan dolayı prim yapıyorlar. İnsanlar da bu evlilikleri kendilerininki gibi olduğunu duşunuyor ki, "Hillary'nın ekonomik özgurluğu de var neden kocasını terk etmiyor?" Sorusunu tartışmışlardı. Bu konudan da çıkamayacağımı hıssedip evlilik anlaşmalarının toplumun kulturune ve ekonomık yapısına ve de kişilerin hayattakı duruşlarına göre farklılık gösterdiğini söyleyip, bundan sonrakı gunlerde de evlilik isimlerinin tureyeceğını onları tartışacağımızı söylemekle yetiniyorum. Tam evlilik. _ evlilik, %100 evlilik gibi. Kafamı karıştıran şeydir bu anlaşma. Aşkın, verem ettığını kara sevdaya donuştuğunu filmlerde gorduk ve istedik ki oksuruğumuzun mendilde bıraktığı kan lekesi olmasın. Telefondakı dost sesın aslında dost olmadığını 'adam'larımızı baştan çıkaranın zaten "kahpe" olduğunu da, o kadınlarla savaşmazsak veremden oleceğimizi öğrendik. Ama sonra ne oldu biraz gozyaşı ve çabadan sonra 'adam'larımıza kavuştuk, evlendik, bir omur mutlu olduk. Fılmler sıyah beyazdı, mesaj da modern çağın mesajı.Başlık parası yok, gorucu usulü de değil, aşık oluyorsun evleniyorsun. Modern çağ dediğin nedir ki ondan buyuk kuresel dunya var. Bu dunyada evlilik anlaşmaları var. Seri monogamici Hakan Uzan'ın, Yeşim Salkım'la aralarında yaptıkları evlilik kontratlarıyla az mı meşgul olduk. Tek dışarı çıkan evde kalana bilmem kaç bin dolar ödeyecekmış ki bu fikrin asıl mucidi Jennifer Lopez'dır. Kureselleşme işte dunya kuçuldu, mesafe kapandı ya benzemeye başladık. Neyse konumuza donelim;

Seri poligami...

Seri poligamı: Kötü tarafını bulamadım gizli kameraya çekmediğiniz ve şantaj yapmadığımız, hijyene de dikkat ettığınız surece çok eğlenceli. Seri poligamici unluler Mehmet Ali Erbil (kı kendileri dığer guruba da girer), Kaya Çılingıroğlu, Rafet El Roman, Tamer Karadağlı kı taş fırındır kendıleri ve tabii ki Turk erkeği dover/sever, aldatırgıllerden. Ve fakat bu gunlerde ayın, guneşın açısından kötü etkilenmiş olacak, çok şanssız gunler yaşıyor. "Niye ben, niye ben?" diye soruyordur kendisine. Anlaşmalar baştan sağlam yapılmış ve anlaşma ona göre sağlanmışsa "adam"ın halvet durumunun basına yansıması sadece, evlilıklerin 'modern çağda', "aşkla" yaşanıyormuş gibi olduğuna inananları hayal kırıklığına uğrattı. Oysa kadın, "adam"ın başka kadınlarla birlikte olduğunu sadece kendi bilse (belkı de hep bılıyordu). Dığer taraftan "adam"ın yaptığı, kocasına gerçekten aşkla bağlıysa kadını, ailesi karşısında dostları karşısında, kadınlık gururu karşısında kuçuk duşurmekten başka bır şey değil.

İkı gonlun bir olduğunda samanlığın yuva gorulduğu inancının yaşandığı zamanlar gerıde kaldı (iyi de oldu). Sonra psikologlar, sosyologlar aşkın omrunun uç yıl surduğunu, sonrakı zamanlarda alışkanlığa dondüğünü, sureyi uzatmak için neler yapmamız gerektiğini anlatıp durdular. "Kocanızı temizlik kıyafetinizle karşılamayın, saçınıza başınıza dikkat edin, utusunu ihmal etmeyin, arada sırada dışarıda randevulaşıp sinemaya gidin, sonra da eve ayrı ayrı girip evde en az zaman geçiren çok zaman geçirene kapıyı açsın gibi. (Ev içi emek, aile yapısı diye devam edilesi bır yerdeyim buradan acıl çıkmam lazım)

İlişki uzmanı Mehmet Ali Erbil bu konu uzerine, "Arzu Balkan haysiyetli davranıp evliliğini bıtırmeli, evlilik kutsal bir kurumdur," demış. Haysıyet kelımesi kimlerın ağzında dolaşıyor goruyorsunuz. Hangi grupta olursa olsun unluler bu hayatın içinde pışene kadar bır takım zorluklar çekiyorlar tabii, bakın İbrahim Tatlıses'e tam olmuş. Ünlü olmanın da zorlukları var, oysa unsuzler; kaç komşumuz hangi yakınımız, kaç aşkımız Tamer Karadağlı, kaçımız Arzu Balkan' olmadık ki. Şimdi bu tamerler Tamer" e çok uzuluyorlar eminim. Ne de olsa bu "adam"lar yedikleri haltın yanlarına kâr kalmasına çok alıştılar. Tabii bızım de sesımızi çıkarmamamıza. Yok öyle yağma!

röportaj

Nazan Askeran

İstanbul Caz Festivali'nin bu yılki konukları arasında Joan Baez de vardı. Dergide ve çevremizde bunca hayranı varken bu fırsat kaçmazdı elbette. Özellikle belli bir kuşağın kadın ve erkekleri için önemli bir figür Joan Baez. Nazan, Joan Baez'le buluşmayı heyecanla bekledi. Muradına erdi. Buluşmasını da öncesiyle sonrasıyla ve tüm heyecanıyla ***Pazartesi***'ye yazdı

Joan Baez:

ben güçlü bir kadınım!

Caz Festivali kapsamında Joan Baez'ın İstanbul'a geleceğini duyduğumda, daha önceki gelişlerinde onu dinleyemediğim için, bu kez mutlaka konsere gitmeliyim diye düşünmüştüm. Gençlik yıllarımın billur sesli protest şarkıcısını plaktan, kasetten değil, konserinde canlı olarak dinlemek istiyordum. Ama emin olun, onunla aynı odada oturup konuşabileceğim aklımın ucundan geçmemişti. Yaşı 40'ın altında olanlarımız için J.Baez adı, güzel bir ses ve duyarlı şarkılardan başka ne ifade eder bilmiyorum ama, 1970'li yıllarda genç olanlar için bunlardan çok daha fazlasıdır o.

Gencecik, uzun saçları uçuşarak her protesto eyleminde gitarıyla yer alan, Bob Dylan'la birlikte birbirinden güzel şarkılara imza atan, dunya gençliğinin kahramanlarından biriydi J. Baez.

O yıllara ait anılarımda, lise ve üniversite gunlerimin isyan, boykot, yürüyüş eylemleri, başka marş ve türkulerin yanı sıra onun sesiyle de özdeşleşmiş gibi. "We shall over come..." şarkısını onun sesine eşlik eden binlerce kışıyle birlikte söylemek, bir yandan da Vietnam Savaşı'nı protesto etmek.. Ya da lisedeyken, bir boykot günü, her şeyimizi kısıtlayan idareye inat hoparlörlerden bangır bangır Ruhi Su, Rahmi Saltuk, turkuleriyle birlikte İntı İllimanı, Joan Baez, Bob Dylan şarkıları çalmak...

Beyhan telefonda J.Baez'le röportaj yapmayı isteyip istemediğimi sorunca, şansıma inanamadım. Ama ben, "evet," dedikten sonra o kadar uzun bir sure haber çıkmadı ki, gunlük işlerin koşuşturması arasında ben bu röportaj işini unuttum gitti.

Ve bir gün öğleden sonra 2'de, ben işlerin kesatlığından yararlanıp eczanede boya yaparken telefon çalıp da, "Joan Baez'le röportaj yapmak için bugun saat 5'te Zeynep Oral'ın evinde olmanız gerekiyor," dendiğinde, elimdeki boya fırçası ve yüzümdeki boya lekeleriyle kalakaldım. Fotoğrafı kım çekecek, ben şımdı ne soracağım, ay üstum başım ne kadar da paspal ve boya lekeleriyle dolu gibi standart panikleme soru ve sorunlarını atlatıp yola koyulup, yoldan fotoğrafları çekecek olan Özlem'i alıp Zeynap Oral'ın evine vardığımızda, ikimiz de saatın farkında değildik. Bomboş ve sessiz evde, Zynap Oral olanca nezaketiyle toplantının saat 5'te olacağını, Joan Baez'ın uçak yorgunluğunu atmak için dınlendiğini, kendısının de henüz hazır olmadığını, ama bizim (tam bır saat erken de olsa) hoş geldiğimizi, oturup bir şeyler içmemizi söyledığında saate bakmayı akıl ettik ve iki adet "kızıl derili" oluverdik.

Neyse, diğer basın mensupları da gelip toplantı başlayana kadar yanaklarımızın kızarıklığı biraz olsun geçmişti.

Joan Baez, klasık basın toplantılarından bıktığı, daha samımi bir ortam istediği için hepımız bir arada, önumuzde meyve ve çerez tabakları,

elimizde içeceklerimizle salonda koltuklara kurulduk. Ama öncesinde tek tek hepımizle tanışıp selamlaştı.

O kadar genç ve güzel görundü ki gözume. Guluşu sıcacık ve içtendi. Gençlığındekı o upuzun saçlarının tersine kısacıktı saçları ve kırlaşmıştı.

Sorulan soruların çoğu, özellikle de toplantının başlarında, onun dunya göruşu ve politik duruşuyla ilgiliydi.

Öncelikle geçmişte toplumsal mucadelelerde oynadığı, neredeyse bir gençlik lideri rolu oynamasıyla ilgili bir soru soruldu. Verdiği yanıt ilginçti. "Ben yalnızca doğru yetenekle, doğru zamanda ve doğru yerdeydim. Bir başkası da olabilirdi. Benim şarkılarımla yaptığımı, şımdi Mıcheal Moore, filmleriyle yapıyor." Bush hakkında "beyınsız bir kukla" tanımını kullanan Baez, ülkesinin hukumetinin yaptığı bunca rezıllık yuzunden, kendını bütun dunya ınsanlarından özür dilemek zorunda hıssettığını ve özür dilediğini de söyledi.

Muziğın toplumsal bir değışım yaratıp yaratamayacağı sorulduğunda, "Müzık kendı başına bir değışım yaratmaz, ancak duyguları anlatıp, coşkuları harekete geçırir. Ve birlikte hareketı sağlar," dedi. Bunca zamandır savaş karşıtı mücadelelerde ve ınsan hakları mucadelesinde aktıf yer aldığını, bundan sonra ne yapmayı duşunduğunü sorduğumuzda ise, "Peki sız ne yapmayı duşunuyorsunuz?" karşı sorusunu sordu.

Irak savaşı hakkında hissettıklerini sorduğumuzda, "Benım çocukluğum Irak'ta geçti. Aılemle birlikte oradaydık. Aılemin dinsel inanışları nedeniyle yetiştirilış tarzımdan dolayı, kendımi bıldım bılelı şiddet ve savaş karşıtı olmuşumdur. Şımdi orada yapılanlar içımı acıtıyor," dedı. Türkiye'nın savaş, AB gibi konularda nasıl davranması gerektığını

duşünuyorsunuz gıbı bır soruya ıse, "esas Turkıye insanı ne duşünuyor, sız ne duşunüyorsunuz?" diye yarı espri yarı eleştiri içeren bir yanıt verdi.
Uzun bır aradan sonra çıkarttığı yeni albümu "The Big Chord on a Dark Guitar" hakkında sorulan bir soru üzerine genç muzisyenlerle çalışmaktan çok hoşnut olduğunu, bunun kendısını genç ve dinamık hıssettirdığini söyledı. Kendisine feminist olup olmadığını, feminizm hakkında ne düşunduğunu de sormayı ihmal etmedık tabii ki. Yanıtı, "Hıç bir zaman feminist olup olmadığımı düşünmedim. Olduğum gıbi davrandım. Ama bir şey var ki ben GÜÇLÜ bır kadınım, hep öyle oldum ve öyle davrandım," oldu. ABD'de, kürtajı yasaklayan yasaya karşı yüz binlerce kadının katıldığı yuruyüşü sorduğumuzda ise, yürüyuşe katılmadığını, ama kadınların bu eylemini doğru bulduğunu ve desteklediğini söyledı.
Şımdıye kadarki polıtık duruşunu sürdurüp sürdurmeyeceğini, bundan böyle de toplumsal mucadelelerin içinde yer alıp almayacağını sorduğumda, "Ben bugune kadar hep ustume duşeni yaptım. Ama artık bıraz dınlenmek ve çoktan yapmış olmam gerekeni yaparak aileme zaman ayırmak istiyorum. 95 yaşındaki annemin

kalçasına kalça kırığı nedeniyle platın takıldı. Onunla ılgilenmek ıstıyorum. Oğlum buyudu, bir torunum var, onunla ilgılenmek, oynamak ıstıyorum. Elbette yıne bana duşen bir şey olursa yaparım, ama artık biraz da dınlenmelıyım," dıyen Baez, hâlâ bu enerjiyi nasıl ve nereden bulduğunu ise şöyle açıkladı: "Ben iki çeşıt meditasyon yapıyorum. Bırı bildığımiz, insanın kendi içine donerek, dış dunyaya kendını kapatarak yaptığı meditasyon, dığeri ise bunun neredeyse tam tersi olan farkındalık meditasyonu. Etrafımda olan bıten her şeye kendımi açıp, onların farkına varıp, onlarla birlikte olarak onları kabullenme meditasyonu. Bır de evımın bahçesındeki iki yüz yıllık meşe ağacına tırmanıp, onun üstünde kıtap okumak da beni çok dınlendiriyor." (Nedense bu sözler uzerıne aklıma "Portakal Ağacında Oturan Kadın" geldi.)
Gerçekten, Joan Baez'den çevresine olumlu bir enerji, neredeyse mistık dıyebileceğım bir huzur aurası yayılıyordu. Ayrıca upuzun bır uçak yolculuğundan sonra hemen hiç dınlenmeden, olanca guler yuzluluğu, sakın sabrıyla saatlerce bizımle sohbet etmesi de ne denli enerjık ve guçlu olduğunun bır kanıtıydı.
Röportajlar arasında kısa bır mola verildiğinde, hepimız onunla özel konuşma telaşına duştuk. Ve bırden genç "fan"lar gıbı ellerimizde son albumu, imza kuyruğuna gırdık. (Ben bır ımzayı CD'ye attırdım. Bır imzayı da Pazartesi'nin Haziran sayısının uzerıne. Yanı iki imzayla diğer basın mensuplarını solladım!!!
Tum sorular belki henuz sorulmamıştı ama Zeynep Oral, Joan Baez'in gerçekten yorgun olduğunu ve dinlenmesi gerektiğini söyleyerek toplantıya son vermemizi rica etti. Toplantıyı bitirdik bitirmesine ancak, orada bulunan hiç kimse kolay kolay gıtmek istemiyordu. E, bu da normal, yaşayan bır efsaneyle her gun konuşamıyor kı insan. Baş başa fotoğraf çektirme rıcalarını da kırmayan Joan Baez biz oradan ayrılırken hâlâ sakin ve guler yüzluydü.
Evet, gençliğimin tanrıçalarından bırıyle tanıştım, konuştum ve hâlâ onu beğenmeye, sevmeye devam ediyorum. "Eski" arkadaşların yarattığı bunca hayal kırıklıklarından, etrafımdakilerin geçirdikleri dehşet verici "değişim ve dönuşum" sonrası aldıkları yeni biçimler yuzunden kalemini kırdığım dostluklardan sonra ne kadar ıyi geldi bana bu hayal kırıklığı yaşatmayan karşılaşma bilemezsiniz.

Lilith'in kızları

Kadınlardan oluşan Lilith ilk albümleri Göğün Yarısı ile hepimize merhaba dedi. Lilith'in kızları, 17 Ağustos'ta Beyoğlu Nane Sokakta Seyr-i Mesel Tiyatro Salonu'nda ilk konserini verecek.

Pazartesi'nın kapısından gunün değışık saatlerinde kimin gıreceği belli olmaz. Bır bakarsınız kargo, bir bakarsınız Eskişehır'den, İzmir'den bır abone, bazen yazı getirmiş kadınlar, bazen tezi için yardım isteyen kadın ve erkekler ya da hiç olmadı bize feminizm dersi vermeye gelmış bir kısım erkek arkadaşlar. Geçtiğimiz Lilith ismini verdikleri muzık gruplarıyla ellerinde ilk albumlerinin afişiyle bir müzisyen kadın grubu çaldı kapımızı. İlk albumleri yeni çıkmış. Göğun Yarısı. Tanıştık. Hoş beş ettık. Sonra bır daha uğradılar. Albumleri henüz piyasaya çıkmadığı için getirememişlerdi bize. Olsun bır basın bıldırisiyle ve Lılith'in öykusuyle gelmişlerdi bu kez. Bir de tanıtım konserlerinin davetiyesiyle. 17 Ağustos'ta Seyr-i Mesel tiyatro salonunda yapacaklarmış ilk konseri. Marmara Depreminin de yıldönumü olan o meşum tarihte uygun olan bütun kadınları konserlerine davet

ediyorlar. Beş kadından oluşan grup, neden Lılith ismini aldıklarını sorduğumuzda Lilith'in efsanevi öykusüyle yanıtladılar sorumuzu. İşte Lılith'in öykusu: "Lılith Hz. Adem'in Havva'dan öncekı eşi. Yani ilk kadın. Tanrı Adem'le Lilith'i balçıktan yaratır. Onlara kendi nefesinden ruh verir. Adem ve Lılith birbirlerine eş olurlar. Gel zaman git zaman, Adem'in ustunluk ve ayrıcalık isteğine lılith, "tanrı ikimizi de eşit yarattı," diyerek itiraz eder. Lılith tartışmada Adem'in kendisine şiddet kullanacağını anlar ve ondan kaçar. Adem'in Tanrıya Lilith'in kaçtığını söylemesi üzerine tanrı Lılith'le göruşur. Tanrı bu göruşmede Lilith'den o kadar etkilenir ki ona gizli adını söyler. Tanrının gizli adını bilmek önemli bir guçtur ve Lılith Tanrıdan ona kanat vermesini ister. Tanrı ona kanat verir. Lilith uçarak Kızıldeniz'e gider ve orada yaşamaya başlar..." Hikâye sürup gidiyor. Devamını araştırabilirsiniz ya da 17 Ağustos'ta Lılith'in kızlarından dınleyebilirsiniz.

Geçen yıl Eylül ayında Rock'n Coke Festivali'ne alternatif ve en güzelinden bir karşı duruş olarak gerçekleştirilen, küresel güçlere toptan hayır diyen BarışaRock Festivali için geriye sayım başladı. 21-22 Ağustos tarihlerinde Sarıyer Mehmet Akif Ersoy Piknik Alanı'nda gerçekleşecek etkinlikler konserlerle sınırlı değil.

İstanbul'un her köşesi ayrı bir festival ve konser haberi ile 'yıkılıyor' bugunlerde. Etkinlikler birbirini kovalıyor, aynı akşam şehrin dört bir yanında yapılan acccayip konserler dinleyicileri kararsızlığın doruklarına çıkarıyor.
Ağustos ayı da yaz geleneğini bozmadı. Ay sonuna doğru çakışan iki festival var ki, durumları, ilişkileri son derece özel. Mesele burada sadece iki konserin, iki ismin, iki festivalin çakışması değil, daha derin manaları var. Türkiyeli küreselleşme karşıtlarının, 'temiz' şarkılar dinlemek isteyenlerin, birşeylerin farkında olan ve bunu da göstermek isteyenlerin konserleri; dramalar, film gösterimleri, atölyelerle susledıkleri şarkılı bir oyun. Barışa Rock'tan bahsediyoruz.
Nelerolacak, ne zaman olacak diyenleri ayrıntılı bilgiler için aşağıya alalım. Geçen yıl 6-7 Eylul tarihlerinde, Rock'n Coke'a alternatif ve onun 'yerli işbirlikçilerine' bir karşı duruş olarak, otuzdan fazla müzik topluluğu ve binlerce dinleyicinin katılımı ile gerçekleşen BarışaRock Festivali'nın ikincisi, yine Rock'n Coke ile eşzamanlı olarak 21-22 Ağustos tarihlerinde gerçekleştirilecek. Festival kapsamında iki gun boyunca çeşitli sivil toplum örgutlerinin standlarını ziyaret etmeniz, boyama, heykel, tiyatro atölyelerine katılmanız mumkun. Film gösterimleri, muzik, kadın ve savaş konularında da toplantılar da yapılacak. Festivalın 'kokakola' gibi dev olmasa da BirGün Gazetesi, Barış İçin Sinema Girişimi, Eğitim-Sen, Film Kollektifi, Petrol-İş, İstanbul Bılgı Üniversitesi Sofarg birimi, turnusol.net, Uluslararası Af Örgutü, Yol-İş ve Istanbul Tabipler Odası gibi önemli destekçileri var.
BarışaRock, rock müzisyenleri ve dinleyicilerinin yer aldığı, katılmak için de barışçı olmak dışında şartın olmadığı kollektif ve en önemlisi gönullu bir çalışmanın urunu. Dediklerine göre 'Kokakola'nın festivalı bahane olmuş bir araya gelmelerine. Kuresel Barış ve Adalet Koalisyonu (BAK) çatısı altında hareket edıyorlar. BAK'ın doğası gereği bir partiye, bir örgute bağlı değil, gönullü olarak çalışıyorlar. Kollektif olarak 'politik' sayılabilecek (!) tek amaçları, barış dolu bir dunyada şarkılar söyleyebilmek.
Festivalın bu yılki sloganı savaşarak yok etmekte olduğumuz dunyadan başka gidecek yerimiz olmadığını hatırlatmak duşuncesi ile 'Evımız Dunya' olarak belirlenmış. BarışaRock gönullulerı tarafından duzenlenen etkinliklerde görev alanlar ve yerli gruplar para almıyor, yalnızca yurtdışından gelen toplulukların yol ve konaklama masrafların organizasyon tarafından karşılanacak.
Moğollar, Mor ve Ötesi, Bulutsuzluk Ötesi gibi kırka yakın grubun konser vereceği Barışa Rock için gönullerimızın sultanı Manu Chao'nun gelme ihtımalı de mevcut duyduğumuza göre.

Ne var, ne yok?
1. Sokak tıyatrosu (Anatole)
2. Tiyatro atölyesi (Mahşer-ı Cumbüş)
3. Graffiti atölyesi
4. Resım atölyesi
5. Ş'ir atölyesi (Bırçok barış yanlısı şair .)
6. Film atölyesi (Bilgi Ünv. Sınema Bölümü-Ethem Özgüven)
7. Yıldızlar altında sinema ve belgesel gösterimi (Film Kollektifi)

Kimleri dinleyebileceğiz?
Abraxas, Akın Eldes, Arkabahçe, Bulutsuzluk Özlemi, Çamur, Cavit Murtezaoğlu, Crush (Gürcıstan), Dirty Black, False In Truth, Gur Akad, Gökalp Baykal, ihtıyaç molası, Infected, IQ, Işığın Yansıması, Kara Güneş, Karakedi, Kep, KronıK, Metro, Moğollar, Mor ve Ötesi, Objektif,Oyuncak Araba, Soul Sacrıfice, StukaEx:
Teneke Trampet,Tibet Ağırtan, Turgut Berkes, Unplayed, Vedat Sakman, Version Forward, Yol Arkadaşları, Zardanadam

Bilet bilgileri
15 mılyon lira olan bıletler; Beyoğlu Karga, İstıklal Kultur Merkezi, Mephisto, Metropol, Ada Kultür, Semerkant, Köstebek, Beşiktaş Pena Muzik, Aksaray Ezgi Muzik, Kadıköy Seyhan Muzık'te satılıyor. Barışarock'ın web sitesi ve barisarock@yahoogroups.com adresinden ya da 0212 243 89 57 numaralı telefondan gönullulere ulaşabilirsiniz

şeytan kadınlar

Şeytanın Masumiyeti, Neval el-Saadavi
Çev. Devrim Denizci,
Haziran 2004
Everest Yayınları, 178 sayfa.

Daha önce Kadının Cennette Yeri Yok diyen Mısırlı feminist yazar Neval el-Saadavi'nin son romanı Şeytanın Masumiyeti, bir akıl hastanesinde karşılaşan iki kadını anlatıyor. Çocukluk arkadaşı olan Nergis ve Ganat, yetişkin olarak tekrar görüştüklerinde Sarı Saray denilen hastanededirler. Ganat "deli" olduğundan katılmıştır Sarı Saray'a, Nergis ise hemşirelik görevini sürdürmesi için.

Çocukluklarında en değerli hazineleri olan kızlık zarı yırtılmasın diye zıplayamayan bu kız çocukları, her geçen gün daha fazla hisseder ler baskıyı. Sıradan bir biyolojik durum bile bir kâbus gibi yaşanmaktadır, "Dersin bitimine zil çaldı. Oturduğu yerde öylece kalakaldı, kalkmaktan korktu, çünkü kalkar kalkmaz bacağından aşağı sicim gibi akan sıcak kanı hissedeceğini biliyordu. Bir yılanın kuyruğu kadar yumuşaktı. Ayakkabısının içinde gözden kayboldu ve kırmızı mürekkep rengindeki bu sıvı çoraplarını ıslattı. Etrafına bakındı, görünür de kimsecikler kalmadığı zaman tedirgin bir tavırla duvar dibinden, çantasıyla formasını kapatmaya çalışarak yürüdü." Bu yersiz suçluluk duygusunu çocukken yaşayan kadın, bir gün "hayır" derse, elbette "düşmüş bir kadın, orospu" olarak adlandırılacaktır. Kaçınılmaz olan ise, namus lekesinin tek çaresinin, suç gibi taşınılan bedenden çıkacak kan olmasıdır.

Neval el-Saadavi sadece İslam ve diğer tek tanrılı dinlerde değil, Mısır'ın folklorunda da yer alan "kadın-şeytan" mitinden; tüm Havva kızlarının, erkeği günaha-kötülüğe iten şeytanla özdeşleştirilmesinden hareketle kahramanına "şeytan" der. Şimdi Saadavi'nin günahlar ve sevapların kıskacı altındaki kadın kahramanları el yordamıyla çıkış yolu ararlar.

erkeklere rağmen gerçek öyküler

"Beni Odana Götür" diyor, ***Bakire Kızlar ve Öteki***'nın yazarı Neşe Cehiz. ***İnkılap Yayınevi***'nden çıkan kitap on bir öyküden oluşuyor. Ama zannetmeyin ki, öyle her telden okuyacağımız öyküler var bu kitabın içinde. Yazar yalın ve kendine has üslubuyla, yine hayatın içinden ama bu kez tıpkı ***Bakire Kızlar ve Öteki***'nde olduğu gibi bir cinse, kadınlardan sonra erkeklere yöneliyor ve kalemini erkeklerin tarafından bakarak, onların hayatlarını deşifre ederek oynatıyor, belki de silahını çekiyor erkeklere. Neşe Cehiz, anlattığı bu öykülerle bizlere, zaman zaman küçük tüyolar veriyor, bazen de büyük sırlarını açıklıyor erkeklerin. Yaşadığımız erkek egemen dünyanın içinde erkekler çoğu zaman canımızı sıkıyor, acıtıyor tenimizi, yüreğimizi; entelinden, şehirlisine, beyaz türkünden, metroseksüeline aslında adamların kafası çok değişmiyor, çoğunun bilinçaltında törpüleyemedikleri, maçolukları sürüyor. Neşe Cehiz ise, "erkek egemen topluma rağmen benim erkek kahramanlarım, yaşadığımız maço toplumun değerlerini birebir yansıtmıyor," diyor. Haklı da. Onun öykülerini okurken erkeklerin çoğu zaman o öğretilmiş tüm duygulara, rollere rağmen; naif, çocuksu, trajikomik hallerini görmek mümkün. Bazen karşılıksız bir aşkın, bazen gemlenemez cinsel dürtülerin, bazen aldatma sonrası pişmanlıkların ardından aslında adamların düştüğü durumları, yüzünüzde hınzırca bir gülümsemeyle okurken, bir yandan da salya sümüğe karışabiliyorsunuz. Bu hikâyelerin gerçekliğine şaşırıyorsunuz çoğu zaman, ama gerçekler. Neşe Cehiz, anlattığı tüm öykülerinin ona anlatılan ve kendisinin tanık olduğu olaylar olduğunu da, her yerde altını çizerek söylüyor. O aynı zamanda yazar olarak da, "yalnızca düşleyerek, kurgulayarak, anlatılar yazmak istemiyorum," diyor.

Neşe Cehiz, ***Beni Odana Götür***'deki öykülerin, cinsellik temalı ve müstehcen olmadığı gerçeğinden hareketle çıkmış yola ona göre, "Cinsellik davranışlarımızın temelinde yer alıyor çünkü. Bir yığın sakatlık ve dengesizlik bu en derinde yer alan yaşantımızdan kaynaklanıyor," haksız da sayılmaz.

Evet, yüzyıllardır kalemini kadınların bedeni üzerinden oynatan, kadının bedeninin bir arzu nesnesi olarak gören, kadının bedenini deşifre etmekten hiçbir zaman kaçınmayan erkeklere rağmen, Neşe Cehiz'in öyküleri erkeklere inat, onların yaşamını anlatıyor bizlere ve aynen bizim hayatımızın içine de eden, güzel de kılan, erkekler kadar gerçek. Hani daha geçen gün terk ettiğin adamın seni kırdığı kadar gerçek hikâyelerin kitabı "Beni Odana Götür".

Neşe Cehiz,
Beni Odana Götür,
İnkılap Kitapevi,
140 sayfa

ruhum tombul

Esin Özbek, Türkiye'nin en başarılı ve en çok okunan mizah dergilerinden Penguen'de çizen tek kadın. Kendisiyle çizdiği dünyası ile ilgili konuşmak üzere Büyük Londra Oteli'nde buluştum ve kapıdan içeri ilk adımımı attım...

"Büyük Londra Oteli'nin lobisinde buluşalım, ben orayı çok severim, hem çok güzel Türk kahvesi yapıyorlar," diyor Esin Özbek bana. Türk kahvesi onun için haklı bir talep, zira bir gece önce sabahlamış, bense Büyük Londra Oteli gibi ismi olan bir yere karşı belli bir önyargı besliyorum galiba, yerini öğrenmemde, bulmamada zor oluyor. Epeyce erkenden gidiyorum, aaa, "Duvara Karşı"nın çekildiği yer. Oturup gazete okumaya başlıyorum. Kılığımı kıyafetimi tarif etmiştim, onu ise kendi çizdiği karakterden tanıyabilirim ancak. Şimdi çizdiği karakter, kısa, tombul, pembe saçlı sevimlice bir hanım. Öyle dalmış gazete okurken, esmer, ince çok güzel bir hatun,"Haziran?" diyor. Ben dağılıyorum. Tamam pembe saçta ısrarcı değilim ama tombulluk..."Ruhum tombul" diyor bu durumla ilgili, zaten çizdiği karakter de kendisi değilmiş, içinde yaşayan birisiymiş. Biliyorum, sığ birisiyim, kız tabii o değil, ne alakası var... Sonra, beklediğimin aksine beni hiç yormadan hem kendisini, hem de, o

pembe saçlı tombul kızı anlatmaya başlıyor. Zaten ikisi o kadar benziyor ki birbirine, içi dışı bir.Yirmi sekiz yaşında ama daha genç duruyor. Neyse, Mimar Sinan Üniversitesinde Heykel Bölümünde okuyormuş, dalı metal. Son senesindeymiş ama uzun zamandır okuyormuş yani. Araya giren onca iş güç okulu bitirmesini engellemiş. Hem heykel yapmayı, hem çizerliği çok seviyormuş, ikisini de şişirmeye içi elvermiyormuş. O yüzden, dönem dönem birini dondurup birine asılarak devam ediyormuş.

Mizah dergileriyle ilişkisi epey eskiye dayanıyor, dört-beş yaşına. Kendisini bildi bileli, emekli bir denizaltı subayı olan babası nın aldığı mizah dergilerinden bugüne kadar, çizgilerle iç içeymiş. İlk çizdiği resimlerde de, kocaman kafalı, küçücük bedenli, ağzında sigara olan adamlar varmış. Sonra üniversitede, Parazit isimli bir mizah dergisin de çalışmış. Arada Hıbır'a gidip geliyormuş, çizgileri yayınlanmamış ama, çok şey öğrenmiş oradan. Sonra Hürriyet'te çalışmış, yine torbasını doldurarak. Ama dedik ya, okul filan var, "hiç dersim kalmasın," diyerek okula asılmış. Derken Penguen çıkmış, yeni soluk... Esin, epey bir aşındırmış kapılarını ama o aralar sadece üçüncü sayfada tek kare lik karikatürleri basılıyormuş. Derken bir şeker bayramı tatilinde, on gün çalışarak bir şey getirmiş Bahadır Baruter'e, ve bizim okuduğumuz öyküleri basılmaya başlanmış. "Hepimizin çok değişik durumları var, ama ben kâğıtla baş başa kalınca, çok çırılçıplak oluyorum, en içimdeki yer ortaya çıkıyor," diyor çizdiği şeyleri anlatırken. O, kadın çizerler dünyasında, kendini anlatma cesareti ni göstermiş nadir isimlerden. "bu bir içler dışlar çarpımı, çizdiklerim ve benim aramda. " Çizdiği çöl, aslında kendi içindeki düş platosu. Öylesine büyük ki, sahra olamaz. Küçüklüğünden beri varmış içinde o çöl, ama ismini yeni koymuş.

Bir de tabii, öykülerde hep bahsettiği kız arkadaşları var: Beti ve Esra. Onlar, Büyük LondraOteli'nin lobisinde içtikleri Türk Kahveleri ve bakmayı pek sevdikleri, aslında kehanetten çok tavsiyeler içeren fallarla, Esin'in dünyasını ve dolayısıyla çizgilerini çok etkiliyor. Sonra aynı evi paylaştığı kardeşi ve alt katlarında yaşayan, onlara süt içirmek için biberon alan komik, enerjik ve kendi deyimiyle "deli" bir annesi var. Yazdığı ya da çizdiği her şeyi ilk olarak annesi ve kardeşine okutuyormuş. Onların beğenmesi çok önemli. Zaten genelde kendisine gelen maille re bakılırsa, çoğu kişi beğeniyormuş. Ama o yine de daha iyi olmaya çalışıyor ve özenli olmaya devam ediyor.

Beykoz da oturuyor kendini bildi bileli. Bakkalı, manavı, eczacıyı herkesi tanıyormuş , "in gece 11'de sigara iste, o kadar yani," diyor mahalle ilişkilerini anlatırken. Bel ağrıları için annesiyle yoga yaparken, konuş mak için uykudan uyandırdığı kardeşiyle kahve içerken ve çölünde yaşayan zavallı yalnız bir kuyuya üzülürken o hep aynı Esin. Her şeyi dinliyormuş, Yalın da, Sex Pistols da. Ama elektronik müziğe biraz daha meraklıymış. Beykoz'dan Taksim'e gelirken yolda hep müzik dinlermiş. Ama İstiklal Caddesi'ne geldiğinde kulaklıklarını çıkarıyor muş, çünkü buradaki insan sesini dinlemeyi seviyor. Ayağında, çocukluğundan beri hep aldığı, eskiyince de bağcıklarından evine astığı kırmızı Converse'leriyle aşındırıyor bu yolları, hepimizi dinleyerek. Ayakkabıları, bir de her çeşidinden bulunan asker yeşili bol cepli pantolonları var. Hatta dergideki arkada şları "yav sen niye hiç etek giymiyorsun?" diye Esin'le dalga geçtikleri için bir gün gitmiş bütün dolabını darmadağın etmiş. Ama lise eteğinden başka etek bulamamış. Derken bunlar üç arkadaş alışverişe çıkmışlar , ama beğendiği gibi bir şey bulamamış. En sonunda böyle pembe, bağcıklı falan bir etek bulmuşlar. Neyse, Esin bunu giymiş ama bir türlü rahat edemiyormuş, çantasında pantolonu varmış, isterse değiştirebilsin diye. Tam eteğini çıkartmaya karar vermişken, küç ük bir çocuk, "aaa, prenses eteği giymiş," demiş. Çıkarmamış eteği, çook mutlu olmuş. Bir ara gözüm dövmelerine takılıyor. Elindeki ni, on sekiz yaşındayken kendisi yapmış, son derece ilkel yöntemlerle. Sonra omzuna kendisi için çok önemli bir ismi Arapça yazmış. Kimsenin hayatına müdahale etmeyi sevmiyor, herkesi olduğu gibi kabul etmeye çalışıyormuş. İnsanları değiştirmeye çalışmak tan nefret ediyor. Özür dilemenin önemli olduğunu söylüyor, o rahatlıkla özür dilermiş. Akrep- Terazi burcu, sevgilisi yok (yazı iyice anket defterine döndü).

Penguen'de çalışan tek kadın o. İlk gittiği gün lerde çalışma arkadaşları kendilerini daha bir sansürlerlermiş. "Küfür ediyorlar, ama ne olacak, mizahçının küfürü nedir ki, sevimli oluyor," diyor. Zaten sonraları alışmışlar birbirlerine. Zaten o daha çok genç ve kadın mizahçı olsun istiyor. Dergide en çok Doğan Güneş'ten feyiz alıyor. Bahadır Baruter ve Metin Üstündağ da etkilendiği isimler. Gençlerden Yiğit Özgür'ü, Ersin Karabulut'u, Umut Sarıkaya'yı, Serkan Altuniğne'yi, Emrah Ablak'ı ve Alpay Erdem'i çok seviyor.

Esin Özbek'e kendisini tanıma şansını bana verdiği için, kendi çölümü ve Büyük Londra Otelini keşfetmemi sağladığı için ve bana ısmarladığı bir fincan çay için çok teşekkür ederim.

Feminist Ansiklopedi

İfadesini almak: Argo. (Birisini) Dövmek hırpalamak. / (Birisini) Cinsel ilişkide kullanmak düzmek. İfadeyi alan özne erkektir.
İffet: TDK Sözlüğünde şöyle yer almaktadır **1.** Cinsi konularda ahlak kurallarına bağlılık, sililik. **2.** Namus. Kelime kökeni afiflik yani temizliktir.
İffetli: TDK Sözlüğüne göre, iffetini koruyan, silik, hafif kadın. Bu terim başlangıcından itibaren erkekleri kapsamaz. Bir kadına erkek egemen düzen tarafından itibar veren bir sıfattır. Aynı iffet yani temizlik kıstasları erkekler için geçerli değildir. Erkeklerin iffeti yattığı kalktığı kadınların olması, içki kumar vs ile bozulmaz. Bir erkek bir kadına yanlış yaptığı zaman değil bir erkeğe yanlış yaptığı zaman iffeti, şerefi açısından sorgulanır. Türkiye kadın Kurtuluş Hareketi 1987 " Ne iffetli ne iffetsiz, biz kadınız" sloganını TCK'da yer alan 438. Madde'ye karşı kampanyada kullanmıştır. Bu madde fahişelik yapan, dolayısıyla iffetsiz olduğu sabit bir kadına tecavüz eden erkeklerin cezasında indirim öngörüyordu.
İğfal: Osmanlıca gafket'den **1.** gaflete düşürüp, yanıltıp yanlış iş yaptırmak. **2.** aldatma, aldatılma.
İğfal etmek: Aldatmak, kandırmak, baştan çıkartmak. Yaygın olarak bir kadını aldatmak, baştan çıkartmak anlamında kullanılır. Bir erkek bir kadını iğfal etti denildiğinde pis bir cinsel kullanım, ya bakire bir kadına tecavüz edilmesi, ya da kandırılarak sevişilip sonra ortada bırakılması kastedilir.
İğne ardı: İğneyi çıkış noktasının gerisinden saplayıp daha ileriden çıkararak yapılan aralıksız dikiş veya nakış türü
İğne yastığı: İğnedanlık. Üzerine iğne saplanan küçük yastık. Dikiş diken ev kadınları yakın zamana kadar bu minik yastıkları elde ve kalp, çiçek gibi çeşitli şekillerde kendileri imal ederdi.
İhanet: Aşkta ihanet konusu kadınlar ve erkekler için farklı toplumsal değerlerle yaklaşılan bir konudur. Evli bir kadının ihaneti durumunda kocasının ondan boşanması beklenir. Kocanın eşine ihaneti ise toplum tarafından normal karşılanır. Bu durumu ortaya döken kadına böyle yapmaması, mümkünse durumu gizlemesi ve yuvasını yıkmaması öğütlenir. Bir erkeğin geneleve gitmesi veya başka bir şekilde para karşılığı seks yapması da ihanet olarak görülmez
İhtilam: Osmanlıca. Düş azması. Ergen olma. Kökeni ahlâm rüyalar daha çok açık saçık rüyalar demektir. Erkek ergenliğe geçişi açısından uykuda boşalma bir belirti addedilir ve bundan itibaren genç erkeğin cinsel ihtiyaçları mazur görülür.
İhanet: Aşkta ihanet konuşu kadınlar ve erkekler için farklı toplumsal değerlerle yaklaşılan bir konudur. Evlilikte bir kadının ihaneti durumunda kocasının ondan boşanması beklenir. Kocanın eşine ihaneti ise toplum tarafından normal karşılanır. Bu durumu ortaya döken kadına gizlemesi ve yuvasını yıkmaması öğütlenir. Bir erkeğin geneleve gitmesi veya başka bir şekilde para karşılığı seks yapması da ihanet olarak görülmez.
İki taraflı: Argo (Kadın için) Olağan cinsel ilişkinin yanı sıra anal ilişkiye de giren. / (Erkek için) Gerek karşı cinsle, gerek kendi cinsinden kişilerle cinsel ilişkilere giren, biseksüel/ (eşcinsel erkek için) Hem aktif olarak hem pasif olarak ilişkiye giren.(Eski kaynaklarda iki zevkli de denir)
İkizler: Argo. (Kadında-kızda) Göğüsler, memeler.
İkizlere takke: Argo. Sutyen.(deyim özellikle işportacılar tarafından kullanılır.)
İmam evi: Argo. Kadınların bulunduğu tutukevi veya cezaevi.
İnce pezevenk: Sevgili adayı olarak gördükleri kişilerin bir araya gelişine aracılık eden, gerçek pezevenk gibi konunun devamından değil başlangıcından çıkarı olan, tatlı dilli genellikle kadın olan kişi. Annem bu deyimi "ikinci bahar evi" isimli tv programının sunucusu için kullanıyor.
İnce zanaat: Argo. Fahişelik./ Fuhuş aracılığı, pezevenklik.
İncir: Argo. Dişilik organı, vajina, ferç. *"Hacivat- Doğrusu birader. Bahçendeki meyveyi eller koparıyormuş. Karagöz- Ulan bizim bahçede meyve nerde be? Bir incir vardı, dibini karıştıra karıştıra o da kurudu gitti.* (Karagöz, **Çeşme**)

Hazırlayan: Handan Koç

Bir Numaralı
Kadınlar
Dedektiflik
Bürosu'nun
maceraları
devam ediyor...

Zürafanın Gözyaşları

Alexander McCall Smith

Çitlembik
www.citlembik.com.tr

EYLÜL'de

TBMM
açılışında
TCK
değişiklikleri
ve sığınmaevi
taleplerimizle

ANKARA'da olacağız!